

Міністерство охорони здоров'я України

Управління охорони здоров'я і курортів
Вінницької обласної державної адміністрації

Комунальний заклад «Вінницький обласний центр
післядипломної освіти медичних працівників»

Організація охорони праці

Вінниця 2006

Міністерство охорони здоров'я України

Управління охорони здоров'я і курортів
Вінницької обласної державної адміністрації

Комунальний заклад «Вінницький обласний центр
післядипломної освіти медичних працівників»

Організація охорони праці

Рекомендовано Ученою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова як довідник для посадових осіб, спеціалістів і працівників лікувально-профілактичних закладів та студентів медичних вищих навчальних закладів.

Протокол № 3 від 24 листопада 2006 року.

Вінниця 2006

Р е ц е н з е н т и :

Сергета І.В., доктор медичних наук, професор
Рогальський Б.С., доктор технічних наук, професор

Рекомендовано до видання Ученою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова Міністерства охорони здоров'я України

Організація охорони праці. Довідник/ Уклад.: Кириченко В.І., Кобилянський О.В. – Вінниця: УОЗіК ВОДА, 2006. – 127 с.

У довіднику викладені основні аспекти організації системи управління охороною праці в Україні.

Розрахований на посадових осіб, відповідальних за організацію безпечних умов праці, працівників і спеціалістів лікувально-профілактичних закладів при проходженні курсів підвищення кваліфікації. Може бути рекомендований студентам медичних вищих навчальних закладів.

Зміст

Розділ 1 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА.....	4
Розділ 2 КОДЕКС ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ УКРАЇНИ.....	5
Розділ 3 НАКАЗ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ВИРОБНИЦТВІ.....	18
Розділ 4 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СЛУЖБУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НПАОП 0.00-4.35-04.....	29
Розділ 5 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ НПАОП 0.00-4.1 2-05.....	43
Розділ 6 ПЕРЕЛІК РОБІТ З ПІДВИЩЕНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ.....	68
Розділ 7 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КАБІНЕТ ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	74
Розділ 8 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КОМІСІЮ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ВИБОРНОГО ОРГАНУ ПЕРВИННОЇ ПРОФСПІЛКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	79
Розділ 9 ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ ЗАСТРАХОВАНИМ ОСОБАМ (ЧЛЕНАМ ЇХ СІМЕЙ).....	84
Розділ 10 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖНАГЛЯДОХОРОНИ ПРАЦІ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ В СФЕРІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ, ЯКІ СПРИЧИНИЛИ ВТРАТУ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ.....	99
Розділ 11 ПРО ЄДИНУ ДЕРЖАВНУ СИСТЕМУ ПОКАЗНИКІВ ОБЛІКУ УМОВ І БЕЗПЕКИ ПРАЦІ.....	106
Розділ 12 ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ТА ВИМОГИ ДО САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК УМОВ ПРАЦІ.....	115
Розділ 13 ІНСТРУКЦІЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ.....	135
Розділ 14 ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙ, ВИРОБНИЦТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ, ПРАЦІВНИКИ ЯКИХ ПІДЛЯГАЮТЬ ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПРОФІЛАКТИЧНИМ МЕДИЧНИМ ОГЛЯДАМ.....	149

Розділ 1 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА

Стаття 271. Порухення вимог законодавства про охорону праці

1. Порухення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів про охорону праці службовою особою підприємства, установи, організації або громадянином - суб'єктом підприємницької діяльності, якщо це порухення заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, - карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на той самий строк.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, - карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до семи років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років або без такого.

Стаття 272. Порухення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою

1. Порухення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою на виробництві або будь-якому підприємстві особою, яка зобов'язана їх дотримувати, якщо це порухення створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, - карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, - карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк до восьми років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Стаття 273. Порухення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах

1. Порухення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах особою, яка зобов'язана їх дотримувати, якщо воно створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, - карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права

обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, - карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до десяти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Стаття 274. Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки

1. Порушення на виробництві правил ядерної або радіаційної безпеки особою, яка зобов'язана їх дотримувати, якщо воно створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, - карається обмеженням волі на строк до чотирьох років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, - карається позбавленням волі на строк від трьох до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Стаття 275. Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд

1. Порушення під час розроблення, конструювання, виготовлення чи зберігання промислової продукції правил, що стосуються безпечного її використання, а також порушення під час проектування чи будівництва правил, що стосуються безпечної експлуатації будівель і споруд, особою, яка зобов'язана дотримувати таких правил, якщо це створило загрозу загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків або заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого, - караються штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до двох років або без такого.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило загибель людей або інші тяжкі наслідки, - карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років

Затверджено Законом Української
Соціалістичної Республіки від 10 грудня 1971 р.
№322-VII.Із змінами .Витяг.

Розділ 2 КОДЕКС ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ УКРАЇНИ

Глава IV. РОБОЧИЙ ЧАС

Стаття 51. Скорочена тривалість робочого часу

Скорочена тривалість робочого часу встановлюється:

1) для працівників віком від 16 до 18 років - 36 годин на тиждень, для осіб віком від 15 до 16 років (учнів віком від 14 до 15 років, які працюють в період канікул) - 24 години на тиждень.

Тривалість робочого часу учнів, які працюють протягом навчального року у вільний від навчання час, не може перевищувати половини максимальної тривалості робочого часу, передбаченої в абзаці першому цього пункту для осіб відповідного віку;

2) для працівників, зайнятих на роботах з шкідливими умовами праці, - не більш як 36 годин на тиждень.

Крім того, законодавством встановлюється скорочена тривалість робочого часу для окремих категорій працівників (учителів, лікарів та інших).

Скорочена тривалість робочого часу може встановлюватись за рахунок власних коштів на підприємствах і в організаціях для жінок, які мають дітей віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда.

Стаття 55. Заборона роботи в нічний час

Забороняється залучення до роботи в нічний час:

- 1) вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років (стаття 176);
- 2) осіб, молодших вісімнадцяти років (стаття 192);
- 3) інших категорій працівників, передбачених законодавством.

Робота жінок в нічний час не допускається, за винятком випадків, передбачених статтею 175 цього Кодексу. Робота інвалідів у нічний час допускається лише за їх згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям (стаття 172).

Стаття 56. Неповний робочий час

За угодою між працівником і власником або уповноваженим ним органом може встановлюватись як при прийнятті на роботу, так і згодом неповний робочий день або неповний робочий тиждень. На просьбу вагітної жінки, жінки, яка має дитину віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда, в тому числі таку, що знаходиться під її опікуванням, або здійснює догляд за хворим членом сім'ї відповідно до медичного висновку, власник або уповноважений ним орган зобов'язаний встановлювати їй неповний робочий день або неповний робочий тиждень.

Оплата праці в цих випадках провадиться пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку.

Робота на умовах неповного робочого часу не тягне за собою будь-яких обмежень обсягу трудових прав працівників.

Стаття 63. Заборона залучення до надурочних робіт

До надурочних робіт (стаття 62) забороняється залучати:

- 1) вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (стаття 176);
- 2) осіб, молодших вісімнадцяти років (стаття 192);
- 3) працівників, які навчаються в загальноосвітніх школах і професійно-технічних училищах без відриву від виробництва, в дні занять (стаття 220).

Законодавством можуть бути передбачені і інші категорії працівників, що їх забороняється залучати до надурочних робіт.

Жінки, які мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дитину-інваліда, можуть залучатись до надурочних робіт лише за їх згодою (стаття 177).

Залучення інвалідів до надурочних робіт можливе лише за їх згодою і за умови, що це не суперечить медичним рекомендаціям (стаття 172).

Глава XI. ОХОРОНА ПРАЦІ

Стаття 153. Створення безпечних і нешкідливих умов праці

На всіх підприємствах, в установах, організаціях створюються безпечні і нешкідливі умови праці.

Забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці покладається на власника або уповноважений ним орган.

Умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам нормативних актів про охорону праці.

Власник або уповноважений ним орган повинен впроваджувати сучасні засоби техніки безпеки, які запобігають виробничому травматизмові, і забезпечувати санітарно-гігієнічні умови, що запобігають виникненню професійних захворювань працівників.

Власник або уповноважений ним орган не мають права вимагати від працівника виконання роботи, поєднаної з явною небезпекою для життя, а також в умовах, що не відповідають законодавству про охорону праці. Працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я або людей, які його оточують, і навколишнього середовища.

У разі неможливості повного усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я умов праці власник або уповноважений ним орган зобов'язаний повідомити про це орган державного нагляду за охороною праці, який може дати тимчасову згоду на роботу в таких умовах.

На власника або уповноважений ним орган покладається систематичне проведення інструктажу (навчання) працівників з питань охорони праці, протипожежної охорони.

Трудові колективи обговорюють і схвалюють комплексні плани поліпшення умов, охорони праці та санітарно-оздоровчих заходів і контролюють виконання цих планів.

Стаття 154. Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва (виготовлення) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва

Проектування виробничих об'єктів, розробка нових технологій, засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту працюючих повинні провадитися з урахуванням вимог щодо охорони праці.

Виробничі будівлі, споруди, устаткування, транспортні засоби, що вводяться в дію після будівництва або реконструкції, технологічні процеси повинні відповідати нормативним актам про охорону праці.

Стаття 155. Заборона введення в експлуатацію підприємств, які не відповідають вимогам охорони праці

Жодне підприємство, цех, дільниця, виробництво не можуть бути прийняті і введені в експлуатацію, якщо на них не створено безпечні і нешкідливі умови праці.

Введення в експлуатацію нових і реконструйованих об'єктів виробничого та соціально-культурного призначення без дозволу органів державного нагляду за охороною праці забороняється.

Власник, який створив нове підприємство, зобов'язаний одержати від органів державного нагляду за охороною праці дозвіл на початок його роботи.

Стаття 156. Заборона передачі у виробництво зразків нових машин та інших засобів виробництва, впровадження нових технологій, що не відповідають вимогам охорони праці

Виготовлення і передача у виробництво зразків нових машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, а також впровадження нових технологій без дозволу органів державного нагляду за охороною праці забороняється.

Стаття 157. Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці

Державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці - це правила, стандарти, норми, положення, інструкції та інші документи, яким надано чинність правових норм, обов'язкових для виконання.

Опрацювання та прийняття нових, перегляд і скасування чинних державних міжгалузевих та галузевих нормативних актів про охорону праці проводяться органами державного нагляду за охороною праці за участю інших державних органів і професійних спілок у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стандарти, технічні умови та інші нормативно-технічні документи на засоби праці і технологічні процеси повинні включати вимоги щодо охорони праці і погоджуватися з органами державного нагляду за охороною праці.

У разі відсутності в нормативних актах про охорону праці вимог, які необхідно виконати для забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на певних роботах, власник або уповноважений ним орган зобов'язаний вжити погоджених з органами державного нагляду за охороною праці заходів, що забезпечать безпеку працівників.

Стаття 158. Обов'язок власника або уповноваженого ним органу щодо полегшення і оздоровлення умов праці працівників

Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний вживати заходів щодо полегшення і оздоровлення умов праці працівників шляхом впровадження прогресивних технологій, досягнень науки і техніки, засобів механізації та автоматизації виробництва, вимог ергономіки, позитивного досвіду з охорони праці, зниження та усунення запиленості та загазованості повітря у виробничих приміщеннях, зниження інтенсивності шуму, вібрації, випромінювань тощо.

Стаття 159. Обов'язок працівника виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці

Працівник зобов'язаний:

- знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці, правила поведіння з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;

- додержувати зобов'язань щодо охорони праці, передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором) та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства, установи, організації;

- проходити у встановленому порядку попередні та періодичні медичні огляди;

- співробітничати з власником або уповноваженим ним органом у справі організації безпечних і нешкідливих умов праці, особисто вживати посилюючих заходів щодо усунення будь-якої виробничої ситуації, яка створює загрозу його життю чи здоров'ю або людей, які його оточують, і навколишньому природному середовищу, повідомляти про небезпеку свого безпосереднього керівника або іншу посадову особу.

Стаття 160. Контроль за додержанням вимог нормативних актів про охорону праці

Постійний контроль за додержанням працівниками вимог нормативних актів про охорону праці покладається на власника або уповноважений ним орган.

Трудові колективи через обраних ними уповноважених, професійні спілки в особі своїх виборних органів і представників контролюють додержання всіма працівниками нормативних актів про охорону праці на підприємствах, в установах, організаціях.

Стаття 161. Заходи щодо охорони праці

Власник або уповноважений ним орган розробляє за участю професійних спілок і реалізує комплексні заходи щодо охорони праці відповідно до Закону України «Про охорону праці». План заходів щодо охорони праці включається до колективного договору.

Стаття 162. Кошти на заходи з охорони праці

Для проведення заходів з охорони праці виділяються у встановленому порядку кошти і необхідні матеріали. Витрати ці кошти і матеріали на інші цілі забороняється.

Порядок використання зазначених коштів і матеріалів визначається в колективних договорах.

Трудові колективи контролюють використання коштів, призначених на охорону праці.

Стаття 163. Видача спеціального одягу та інших засобів індивідуального захисту

На роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або здійснюваних у несприятливих температурних умовах, працівникам видаються безплатно за встановленими нормами спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби індивідуального захисту.

Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний організувати комплектування та утримання засобів індивідуального захисту відповідно до нормативних актів про охорону праці.

Стаття 164. Компенсаційні виплати за невиданий спеціальний одяг і спеціальне взуття

Видача замість спеціального одягу і спеціального взуття матеріалів для їх виготовлення або грошових сум для їх придбання не дозволяється.

Власник або уповноважений ним орган повинен компенсувати працівникові витрати на придбання спецодягу та інших засобів індивідуального захисту, якщо встановлений нормами строк видачі цих засобів порушено і працівник був змушений придбати їх за власні кошти. У разі дострокового зносу цих засобів не з вини працівника власник або уповноважений ним орган зобов'язаний замінити їх за свій рахунок.

Стаття 165. Видача мила та знешкоджуючих засобів

На роботах, пов'язаних з забрудненням, видається безплатно за встановленими нормами мило. На роботах, де можливий вплив на шкіру шкідливо діючих речовин, видаються безплатно за встановленими нормами мийні та знешкоджуючі засоби.

Стаття 166. Видача молока і лікувально-профілактичного харчування

На роботах з шкідливими умовами праці працівникам видаються безплатно за встановленими нормами молоко або інші рівноцінні харчові продукти.

На роботах з особливо шкідливими умовами праці надається безплатно за встановленими нормами лікувально-профілактичне харчування.

Стаття 167. Забезпечення працівників гарячих цехів газованою солоною водою

Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний безплатно постачати працівників гарячих цехів і виробничих дільниць газованою солоною водою.

Цехи і виробничі дільниці, де організовується постачання газованою солоною водою, визначаються органами санітарного нагляду за погодженням з власником або уповноваженим ним органом.

Стаття 168. Перерви в роботі для обігрівання і відпочинку

Працівникам, що працюють в холодну пору року на відкритому повітрі або в закритих неопалюваних приміщеннях, вантажникам та деяким іншим категоріям працівників у випадках, передбачених законодавством, надаються спеціальні перерви для обігрівання і відпочинку, які включаються у робочий час. Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний обладнати приміщення для обігрівання і відпочинку працівників.

Стаття 169. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій

Власник або уповноважений ним орган зобов'язаний за свої кошти організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, а також щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року.

Перелік професій, працівники яких підлягають медичному оглядові, термін і порядок його проведення встановлюються Міністерством охорони здоров'я України за погодженням із Державним комітетом України з нагляду за охороною праці.

Стаття 170. Переведення на легшу роботу

Працівників, які потребують за станом здоров'я надання легшої роботи, власник або уповноважений ним орган повинен перевести, за їх згодою, на таку роботу у відповідності з медичним висновком тимчасово або без обмеження строку.

При переведенні за станом здоров'я на легшу нижчеоплачувану роботу за працівниками зберігається попередній середній заробіток протягом двох тижнів з дня переведення, а у випадках, передбачених законодавством України, попередній середній заробіток зберігається на весь час виконання нижчеоплачуваної роботи або надається матеріальне забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.

Стаття 171. Обов'язки власника або уповноваженого ним органу щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві

Власник або уповноважений ним орган повинен проводити розслідування та вести облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві відповідно до порядку, встановленого Кабінетом Міністрів України.

Стаття 172. Застосування праці інвалідів

У випадках, передбачених законодавством, на власника або уповноважений ним орган покладається обов'язок організувати навчання, перекваліфікацію і працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій, встановити на їх прохання неповний робочий день або неповний робочий тиждень та створити пільгові умови праці.

Залучення інвалідів до надурочних робіт та робіт у нічний час без їх згоди не допускається (статті 55, 63).

Стаття 173. Відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я працівників

Шкода, заподіяна працівникам каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, відшкодовується у встановленому законодавством порядку.

Глава XII. ПРАЦЯ ЖІНОК

Стаття 174. Роботи, на яких забороняється застосування праці жінок

Забороняється застосування праці жінок на важких роботах і на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт із санітарного та побутового обслуговування).

Забороняється також залучення жінок до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми.

Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, а також граничні норми підймання і переміщення важких речей жінками затверджуються Міністерством охорони здоров'я України за погодженням із Державним комітетом України з нагляду за охороною праці.

Стаття 175. Обмеження праці жінок на роботах у нічний час

Залучення жінок до робіт у нічний час не допускається, за винятком тих галузей народного господарства, де це викликається особливою необхідністю і дозволяється як тимчасовий захід.

Перелік цих галузей і видів робіт із зазначенням максимальних термінів застосування праці жінок у нічний час затверджується Кабінетом Міністрів України.

Зазначені у частині першій цієї статті обмеження не поширюються на жінок, які працюють на підприємствах, де зайняті лише члени однієї сім'ї.

Стаття 176. Заборона залучення вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років, до нічних, надурочних робіт, робіт у вихідні дні і направлення їх у відрядження

Не допускається залучення до робіт у нічний час, до надурочних робіт і робіт у вихідні дні і направлення у відрядження вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років.

Стаття 177. Обмеження залучення жінок, що мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, до надурочних робіт і направлення їх у відрядження

Жінки, що мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, не можуть залучатись до надурочних робіт або направлятись у відрядження без їх згоди.

Стаття 178. Переведення на легшу роботу вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років

Вагітним жінкам відповідно до медичного висновку знижуються норми виробітку, норми обслуговування або вони переводяться на іншу роботу, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою.

До вирішення питання про надання вагітній жінці відповідно до медичного висновку іншої роботи, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, вона підлягає звільненню від роботи із збереженням середнього заробітку за всі пропущені внаслідок цього робочі дні за рахунок підприємства, установи, організації.

Жінки, які мають дітей віком до півтора року, в разі неможливості виконання попередньої роботи переводяться на іншу роботу із збереженням середнього заробітку за попередньою роботою до досягнення дитиною віку трьох років.

Якщо заробіток осіб, зазначених у частинах першій і третій цієї статті, на легшій роботі є вищим, ніж той, який вони одержували до переведення, їм виплачується фактичний заробіток.

Стаття 179. Відпустки у зв'язку з вагітністю, пологами і для догляду за дитиною

На підставі медичного висновку жінкам надається оплачувана відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами тривалістю 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів - 70) календарних днів після пологів, починаючи з дня пологів.

Тривалість відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами обчислюється сумарно і становить 126 календарних днів (140 календарних днів - у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів). Вона надається жінкам повністю незалежно від кількості днів, фактично використаних до пологів.

За бажанням жінки їй надається відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку з виплатою за ці періоди допомоги відповідно до законодавства.

Підприємства, установи та організації за рахунок власних коштів можуть надавати жінкам частково оплачувану відпустку та відпустку без збереження заробітної плати для догляду за дитиною більшої тривалості.

Відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею віку трьох років не надається, якщо дитина перебуває на державному утриманні.

У разі, якщо дитина потребує домашнього догляду, жінці в обов'язковому порядку надається відпустка без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більш як до досягнення дитиною шестирічного віку.

Відпустки для догляду за дитиною, передбачені частинами третьою, четвертою та шостою цієї статті, можуть бути використані повністю або частинами також батьком дитини, бабою, дідом чи іншими родичами, які фактично доглядають за дитиною.

За бажанням жінки або осіб, зазначених у частині сьомій цієї статті, у період перебування їх у відпустці для догляду за дитиною вони можуть працювати на умовах неповного робочого часу або вдома. При цьому за ними зберігається право на одержання допомоги в період відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Стаття 180. Приєднання щорічної відпустки до відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами

У разі надання жінкам відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами власник або уповноважений ним орган зобов'язаний за заявою жінки приєднати до неї щорічні основну і додаткову відпустки незалежно від тривалості її роботи на даному підприємстві, в установі, організації в поточному робочому році.

Стаття 181. Порядок надання відпустки для догляду за дитиною і зарахування її до стажу роботи

Відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустка без збереження заробітної плати (частини третя та шоста статті 179 цього Кодексу) надаються за заявою жінки або осіб, зазначених у частині сьомій статті 179 цього Кодексу, повністю або частково в межах установленого періоду

та оформляються наказом [розпорядженням) власника або уповноваженого ним органу.

Відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відпустка без збереження заробітної плати (частини третя та шоста статті 179 цього Кодексу) зараховуються як до загального, так і до безперервного стажу роботи і до стажу роботи за спеціальністю. Час відпусток, зазначених у цій статті, до стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку, не зараховується.

Стаття 182. Відпустки жінкам, які усиновили дітей

Жінкам, які усиновили новонароджених дітей безпосередньо з пологового будинку, надається відпустка з дня усиновлення тривалістю 56 календарних днів (70 календарних днів - при усиновленні двох і більше дітей) з виплатою державної допомоги у встановленому порядку.

Жінкам, які усиновили дитину, надаються відпустки для догляду за нею на умовах і в порядку, встановлених статтями 179 і 181 цього Кодексу.

Стаття 182 -1. Додаткова відпустка працівникам, які мають дітей

Жінці, яка працює і має двох або більше дітей віком до 15 років або дитину-інваліда, або яка усиновила дитину, одинокій матері, батьку, який виховує дитину без матері (у тому числі й у разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі), а також особі, яка взяла дитину під опіку, надається щорічно додаткова оплачувана відпустка тривалістю 7 календарних днів без урахування святкових і неробочих днів (стаття 73 цього Кодексу).

За наявності декількох підстав для надання цієї відпустки її загальна тривалість не може перевищувати 14 календарних днів.

Зазначена у частині першій цієї статті відпустка надається понад щорічні відпустки, передбачені статтями 75 і 76 цього Кодексу, а також понад щорічні відпустки, встановлені іншими законами та нормативно-правовими актами, і переноситься на інший період або продовжується у порядку, визначеному статтею 80 цього Кодексу.

Стаття 183. Перерви для годування дитини

Жінкам, що мають дітей віком до півтора року, надаються, крім загальної перерви для відпочинку і харчування, додаткові перерви для годування дитини.

Ці перерви надаються не рідше ніж через три години тривалістю не менше тридцяти хвилин кожна.

При наявності двох і більше грудних дітей тривалість перерви встановлюється не менше години.

Строки і порядок надання перерв устанавлюються власником або уповноваженим ним органом за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником! підприємства, установи, організації і з урахуванням бажання матері.

Перерви для годування дитини включаються в робочий час і оплачуються за середнім заробітком.

Стаття 184. Гарантії при прийнятті на роботу і заборона звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей

Забороняється відмовляти жінкам у прийнятті на роботу і знижувати їм заробітну плату з мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дітей віком до

трьох років, а саодиноким матерям - за наявності дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда.

При відмові у прийнятті на роботу зазначеним категоріям жінок власник або уповноважений ним орган зобов'язані повідомляти їм причини відмови у письмовій формі. Відмова у прийнятті на роботу може бути оскаржена у судовому порядку.

Звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (до шести років - частина шоста етапі 179), саодиноких матерів при наявності дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда з ініціативи власника або уповноваженого ним органу не допускається, крім випадків повної ліквідації підприємства, установи, організації, коли допускається звільнення з обов'язковим працевлаштуванням. Обов'язкове працевлаштування зазначених жінок здійснюється також у випадках їх звільнення після закінчення строкового трудового договору. На період працевлаштування за ними зберігається середня заробітна плата, але не більше трьох місяців з дня закінчення строкового трудового договору.

Стаття 185. Надання вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до чотирнадцяти років, путівок до санаторіїв та будинків відпочинку і надання їм матеріальної допомоги

Власник або уповноважений ним орган повинен у разі необхідності видавати вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, путівки до санаторіїв та будинків відпочинку безкоштовно або на пільгових умовах, а також надавати їм матеріальну допомогу.

Стаття 186. Обслуговування матерів на підприємствах, в організаціях

На підприємствах і в організаціях з широким застосуванням жіночої праці організуються дитячі ясла, дитячі садки, кімнати для годування грудних дітей, а також кімнати особистої гігієни жінок.

Стаття 186-1. Гаранті особам, які виховують малолітніх дітей без матері

Гарантії, встановлені статтями 5Б, 176, 177, частинами третьою-восьмою етапі 179, статтями 181, 182, 182-1, 184, 185, 185 цього Кодексу, поширюються також на батьків, які виховують дітей без матері (в тому числі в разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі), а також на опікунів (піклувальників).

Глава XIII. ПРАЦЯ МОЛОДІ

Стаття 187. Права неповнолітніх у трудових правовідносинах

Неповнолітні, тобто особи, що не досягли вісімнадцяти років, у трудових правовідносинах прирівнюються у правах до повнолітніх, а в галузі охорони праці, робочого часу, відпусток та деяких інших умов праці користуються пільгами, встановленими законодавством України.

Стаття 188. Вік, з якого допускається прийняття на роботу

Не допускається прийняття на роботу осіб молодше шістнадцяти років.

За згодою одного із батьків або особи, що його замінює, можуть, як виняток, прийматись на роботу особи, які досягли п'ятнадцяти років.

Для підготовки молоді до продуктивної праці допускається прийняття на роботу учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів для виконання легкої роботи, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час по досягненні ними чотирнадцятирічного віку за згодою одного з батьків або особи, що його замінює.

Стаття 189. Облік працівників, які не досягли вісімнадцяти років

На кожному підприємстві, в установі, організації має вестися спеціальний облік працівників, які не досягли вісімнадцяти років, із зазначенням дати їх народження.

Стаття 190. Роботи, на яких забороняється застосування праці осіб молодше вісімнадцяти років

Забороняється застосування праці осіб молодше вісімнадцяти років на важких роботах і на роботах з шкідливими або небезпечними умовами праці, а також на підземних роботах.

Забороняється також залучати осіб молодше вісімнадцяти років до підіймання і переміщення речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми. Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, а також граничні норми підіймання і переміщення важких речей особами молодше вісімнадцяти років затверджуються Міністерством охорони здоров'я України за погодженням із Державним комітетом України з нагляду за охороною праці.

Стаття 191. Медичні огляди осіб молодше вісімнадцяти років Усі особи молодше вісімнадцяти років приймаються на роботу лише після попереднього медичного огляду і в подальшому, до досягнення 21 року, щороку підлягають обов'язковому медичному оглядові.

Стаття 192. Заборона залучати працівників молодше вісімнадцяти років до нічних, надурочних робіт і робіт у вихідні дні

Забороняється залучати працівників молодше вісімнадцяти років до нічних, надурочних робіт і робіт у вихідні дні.

Стаття 193. Норми виробітку для молодих робітників

Для робітників віком до вісімнадцяти років норми виробітку встановлюються, виходячи з норм виробітку для дорослих робітників пропорційно скороченому робочому часу для осіб, що не досягли вісімнадцяти років.

Для молодих робітників, які поступають на підприємство, в організацію після закінчення загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, курсів, а також для тих, що пройшли навчання безпосередньо на виробництві, в передбачених законодавством випадках і розмірах та на визначені ним строки можуть затверджуватись знижені норми виробітку. Ці норми затверджуються власником або уповноваженим ним органом за погодженням з профспілковим комітетом.

Стаття 194. Оплата праці працівників молодше вісімнадцяти років при скороченій тривалості щоденної роботи

Заробітна плата працівникам молодше вісімнадцяти років при скороченій тривалості щоденної роботи виплачується в такому ж розмірі, як працівникам відповідних категорій при повній тривалості щоденної роботи.

Праця працівників молодше вісімнадцяти років, допущених до відрядних робіт, оплачується за відрядними розцінками, встановленими для дорослих працівників, з доплатою за тарифною ставкою за час, на який тривалість їх щоденної роботи скорочується порівняно з тривалістю щоденної роботи дорослих працівників.

Оплата праці учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів, які працюють у вільний від навчання час, провадиться пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку. Підприємства можуть встановлювати учням доплати до заробітної плати.

Стаття 195. Відпустки працівникам віком до вісімнадцяти років

Щорічні відпустки працівникам віком до вісімнадцяти років надаються у зручній для них час.

Щорічні відпустки працівникам віком до вісімнадцяти років повної тривалості у перший рік роботи надаються за їх заявою до настання шестимісячного терміну безперервної роботи на даному підприємстві, в установі, організації.

Стаття 196. Броня прийняття молоді на роботу і професійне навчання на виробництві

Для всіх підприємств і організацій встановлюється броня прийняття на роботу і професійне навчання на виробництві молоді, яка закінчила загальноосвітні школи, професійні навчально-виховні заклади, а також інших осіб молодше вісімнадцяти років.

Районні і міські Ради народних депутатів затверджують програми влаштування на роботу випускників загальноосвітніх шкіл, квоти робочих місць для працевлаштування молоді та забезпечують їх виконання всіма підприємствами, установами, організаціями.

Відмова у прийнятті на роботу і професійне навчання на виробництві зазначеним особам, направленим в рахунок броні, забороняється. Така відмова може бути оскаржена ними до суду.

Стаття 197. Надання молоді першого робочого місця

Працевдатній молоді - громадянам України віком від 15 до 28 років після закінчення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійних навчально-виховних і вищих навчальних закладах, завершення професійної підготовки і перепідготовки, а також після звільнення зі строкової військової або альтернативної (невійськової) служби надається перше робоче місце на строк не менше двох років.

Молодим спеціалістам - випускникам державних навчальних закладів, потреба в яких раніше була заявлена підприємствами, установами, організаціями, надається робота за фахом на період не менше трьох років у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 198. Обмеження звільнення працівників молодше вісімнадцяти років

Звільнення працівників молодше вісімнадцяти років з ініціативи власника або уповноваженого ним органу допускається, крім додержання загального порядку звільнення, тільки за згодою районної (міської) комісії в справах неповнолітніх. При цьому звільнення з

підстав, зазначених в пунктах 1, 2 і 6 статті 40 цього Кодексу, провадиться лише у виняткових випадках і не допускається без працевлаштування.

Стаття 199. Розірвання трудового договору з неповнолітнім на вимогу його батьків або інших осіб

Батьки, усиновителі і піклувальник неповнолітнього, а також державні органи та службові особи, на яких покладено нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю, мають право вимагати розірвання трудового договору з неповнолітнім, у тому числі й строкового, коли продовження його чинності загрожує здоров'ю неповнолітнього або порушує його законні інтереси.

Стаття 200. Участь молодіжних організацій у розгляді питань праці і побуту молоді

Виборний орган первинної профспілкової організації (профспілковий представник) підприємства, установи, організації і власник або уповноважений ним орган розглядають питання про заохочення молодих працівників, розподіл для них житла і місць в гуртожитках, охорону праці, їх звільнення, використання коштів на розвиток культурно-масової і спортивної роботи за участю представника молодіжної організації на умовах, визначених колективним договором.

Розділ 3 НАКАЗ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ВИРОБНИЦТВІ

Відповідно до Закону України «Про охорону праці» та з метою, відповідної системи управління наказую:

1. Затвердити Рекомендації щодо побудови системи управління охороною праці на виробництві (далі - Рекомендації], що додаються.

2. Голові Державного департаменту промислової безпеки, охорони Виконуючий обов'язки Міністра праці та гірничого нагляду Саварину М. В. розмістити зазначені В. М. Антоненць Рекомендації на сайті Департаменту.

3. Головному редактору журналу «Охорона праці» Яковенку М. Г. підвищення рівня охорони праці на виробництві шляхом побудови опублікувати цей наказ у черговому номері журналу

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на голову Держпромгірнагляду Саварина М. В.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ВИРОБНИЦТВІ

1. Загальні положення

1.1. Рекомендації щодо побудови системи управління охороною праці на виробництві (далі - Рекомендації) визначають мінімальні вимоги до заходів суб'єкта господарювання щодо забезпечення безпечних та здорових умов праці найманих працівників. Вимоги цих Рекомендацій поширюються на всіх суб'єктів господарювання, що використовують найману працю, незалежно від форми власності та виду діяльності.

1.2. Система управління охороною праці (далі - СУОП) створюється суб'єктом господарювання і має передбачати підготовку, прийняття та реалізацію завдань щодо здійснення організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності найманих працівників у процесі їх трудової діяльності.

1.3. З урахуванням цих рекомендацій суб'єкт господарювання розробляє і затверджує відповідне положення з урахуванням виду діяльності та специфіки виробництва, що встановлює систему управління охороною праці, яка може бути складовою частиною загальної системи управління виробництвом. Вимоги Положення є обов'язковими для виконання всіма найманими працівниками.

1.4. При створенні СУОП та впровадженні в її роботу необхідних коригувальних заходів потрібно керуватися законодавством України та іншими нормативно-правовими актами про охорону праці.

1.5. Підготовку управлінських рішень щодо функціонування СУОП на виробництві забезпечує служба охорони праці або особа, що в порядку сумісництва виконує функції служби охорони праці.

2. Терміни та визначення

Система управління охороною праці (СУОП) - частина загальної системи управління виробництвом, яка сприяє запобіганню нещасним випадкам та професійним захворюванням на виробництві, а також небезпеці для третіх осіб, що виникають у процесі виробничої діяльності, і включає в себе комплекс взаємопов'язаних заходів на виконання вимог законодавчих та нормативно-правових актів з промислової безпеки та охорони праці.

Аудит охорони праці та промислової безпеки (далі - аудит) - це документально оформлене системне обстеження й аналіз стану умов та безпеки праці з метою визначення їх відповідності критеріям, встановленим законодавчими та нормативно-правовими актами з охорони праці та промислової безпеки.

3. Порядок розробки і впровадження СУОП

3.1. Для розробки і впровадження СУОП бажано створити координаційну раду під керівництвом суб'єкта господарювання за участі представників служби охорони праці, профспілок або осіб, уповноважених трудовим колективом.

3.2. Структура, завдання СУОП, порядок взаємодії структурних підрозділів з питань охорони праці, періодичність і порядок внутрішніх перевірок, відповідальність керівників служб та підрозділів, а також працівників мають бути викладені в Положенні про СУОП підприємства, затверджене наказом підприємства, або в Настанові з якості, якщо на підприємстві функціонує система якості.

3.3. Структура положення про СУОП визначається з урахуванням примірної та конкретних умов праці на підприємстві.

3.4. Впровадження СУОП здійснюється за наказом суб'єкта господарювання.

3.5. Алгоритм запровадження СУОП наведено в додатку.

4. Примірна структура положення про СУОП та орієнтовний зміст його розділів

Положення про СУОП має містити наступні розділи та підрозділи.

4.1. Загальні положення

4.1.1. Відповідальність вищого керівництва

Безпосередня відповідальність суб'єкта господарювання за охорону життя і здоров'я працюючих на підприємстві визначена Законом України «Про охорону праці» та нормативно-правовими актами з охорони праці. У розділі викладаються завдання, що стосуються основних питань з охорони праці на підприємстві, відповідальність за вирішення яких покладається на керівництво.

4.1.2. Основні принципи політики у сфері охорони праці Суб'єкт господарювання визначає і документально оформлює політику керівництва у сфері охорони праці. Ця політика має бути органічно поєднана з усіма елементами діяльності підприємства. Формування політики здійснюється на основі комплексної оцінки рівня небезпеки виробничих об'єктів підприємства, яка проводиться шляхом виявлення всіх небезпечних і шкідливих виробничих факторів, характерних для кожного об'єкта, їх оцінки та аналізу можливих варіантів виникнення.

4.1.3. Функції системи управління охороною праці Основними функціями СУОП є облік, аналіз та оцінка умов праці; планування, організація, координація, контроль за виконанням та стимулюванням заходів з охорони праці та промислової безпеки.

4.2. Структура і документація СУОП

СУОП організовується таким чином, щоб здійснювалось адекватне та постійне управління з урахуванням усіх факторів, що впливають на охорону праці, і орієнтується на проведення запобіжних дій, що унеможливають виникнення небезпечних ситуацій, але при цьому, у випадку їх виникнення, вона повинна своєчасно реагувати на них та усувати їх.

У Положенні про СУОП (або у Настанові з якості), а також у посадових інструкціях та інструкціях з охорони праці визначаються загальні й конкретні обов'язки кожного працівника, його повноваження у сфері охорони праці.

В організаційних заходах, що забезпечують функціонування СУОП, необхідно передбачити можливість впливу громадських об'єднань працівників підприємства (комісії з питань охорони праці, уповноважених трудових колективів, профспілок тощо).

СУОП має містити документально оформлену методику управління конфігурацією системи, яка описує порядок дій керівництва при виникненні необхідності змін у структурі та взаємозв'язків між її ланками. Управління конфігурацією охоплює визначення структури, облік стану та перевірку ефективності її роботи.

4.2.1. Права, обов'язки і відповідальність керівників служб та підрозділів, а також працівників

У розділі документуються права, обов'язки і відповідальність керівників служб та підрозділів, а також працівників щодо охорони

праці. Така ж інформація у повному обсязі заноситься у посадові інструкції та інструкції з охорони праці.

4.2.2. Служба охорони праці

Суб'єкт господарювання повинен розробити Положення про службу охорони праці, що має відповідати Типовому положенню про службу охорони праці (НПАОП 0.00-4.35-04), затверджене наказом Держнаглядохоронпраці України від 15.11.2004 № 255, зареєстрованому в Мін'юсті України 01.12.2004 за № 1526/10125.

4.2.3. Комісії та громадські органи

Основні завдання і повноваження комісії з питань охорони праці мають відповідати Типовому положенню про комісію з питань охорони праці підприємства (НПАОП 0.00-4.09-93), затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 03.08.1993 № 72, зареєстрованому в Мін'юсті України 30.09.1993 за № 141, а компетенція уповноважених трудових колективів - Типовому положенню про роботу уповноважених трудових колективів з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.11-93), затверджене наказом Держнаглядохоронпраці України від 28.12.1993 № 135, зареєстрованому в Мін'юсті України 31.01.1994 за №18/227.

4.2.4. Використання законодавчих актів та нормативно-правових актів з охорони праці

У розділі визначаються особи, відповідальні за вчасне отримання, облік, актуалізацію і поширення законодавчих та інших нормативно-правових актів з охорони праці, їх використання у виробничій діяльності і впровадження у нормативно-правових актах підприємства.

4.2.5. Управління внутрішніми нормативно-правовими актами Внутрішні нормативно-правові акти опрацьовуються на підприємстві, затверджуються його керівником і спрямовуються на побудову чіткої системи управління охороною праці на підприємстві та створення безпечних і нешкідливих умов праці, що регламентується Порядком опрацювання та затвердження власником

нормативних актів про охорону праці, що чинні на підприємстві (НПАОП 0.00-6.03-93), затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці України від 21.12.1993 № 132, зареєстрованим у Мін'юсті України 07.02.1994 за № 20/229.

На підприємстві має бути визначено компетенцію і порядок дій працівників щодо:

- розробки внутрішніх нормативно-правових актів;
 - поширення актів, збору та аналізу пропозицій і зауважень працівників стосовно ефективного їх впровадження;
 - внесення змін, якщо це визнано доцільним.
- 4.3. Завдання СУОП та їх вирішення

4.3.1. Планування та фінансування заходів з охорони праці
Планування заходів передбачає визначення умов та безпеки праці у зв'язку з інтенсифікацією виробництва та реалізацією основних напрямків роботи з охорони праці на тривалий період; визначення потреби у новій техніці, інженерно-технічних засобах безпеки та санітарно-побутовому обслуговуванні на підставі внутрішнього та зовнішнього аудиту охорони праці, аналізу причин нещасних випадків та професійних захворювань.

Основні напрямки перспективного планування - складання комплексних планів поліпшення умов та безпеки праці і санітарно-оздоровчих заходів, які повинні бути складовою частиною економічного і соціального розвитку підприємства:

- поточного (річного) плану заходів з охорони праці, що включаються до колективного договору;
- оперативних (квартального, місячного) планів по цехах та дільницях (рішення, накази, заходи з розслідування нещасних випадків, приписи органів державного нагляду за охороною праці тощо).

Суб'єкт господарювання забезпечує розробку, фінансування і реалізацію заходів, спрямованих на доведення умов та безпеки праці до вимог, викладених у колективній угоді, але не нижчих за нормативні.

У розділі наводиться комплексний план заходів з охорони праці.

4.3.2. Професійний відбір

Визначається коло працівників, що виконують важкі роботи, роботи зі шкідливими чи небезпечними умовами праці, а також такі, де є потреба у професійному доборі. Працівники цих категорій повинні проходити попередній (перед укладанням трудового договору) та періодичні медичні огляди. Переліки вказаних професій наведено в Положенні про медичний огляд працівників певних категорій (ДНАОП 0.03-4.02-94), затвердженому наказом МОЗ України від 31.03.1994 № 45, зареєстрованому в Мін'юсті України 21.06.1994 за № 136/345, Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі (ДНАОП 0.03-8.06-94), затвердженому наказом МОЗ України, Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 № 263/121, зареєстрованому у Мін'юсті України 28.07.1994 за № 176/385, Переліку важких робіт і робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх (ДНАОП 0.03-8.07-94), затвердженому наказом МОЗ України від 31.03.1994 № 46, зареєстрованому у Мін'юсті України 28.07.1994 за № 176/385,

Переліку важких робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок (ДНАОП 0.03-8.08-93), затвердженому наказом МОЗ України від

29.12.1993 № 256, зареєстрованому у Мін'юсті України

30.03.1994 за №51/260.

4.3.3. Навчання з питань охорони праці та система інструктажів
Обов'язкові вимоги до проведення навчання з питань охорони

праці, а також до спеціального професійного навчання викладено в статті 18 Закону України «Про охорону праці», а також у Типовому положенні про порядок проведення навчання з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05), затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованому у Мін'юсті України 15.02.2005 за № 231/10511. Порядок проведення і види інструктажів також викладено в зазначеному Типовому положенні.

У Положенні про СУОП регламентується порядок дій, компетенція відповідальних осіб при організації і проведенні навчання, своєчасна актуалізація навчальних програм та інструкцій. Необхідно проаналізувати і задокументувати необхідність і порядок підвищення кваліфікації працівників і керівництва, що не належать до обов'язкового.

4.3.4. Поточні перевірки, огляди окремих підрозділів і підприємства в цілому

Система контролю залежно від обсягів виробництва та чисельності працюючих може передбачати адміністративно-громадський контроль (внутрішній аудит), оперативний контроль керівників робіт та інших посадових осіб, контроль з боку служби охорони праці та комісії з охорони праці.

При проведенні внутрішнього аудиту визначаються і задокументовуються повноваження та способи дій при вирішенні таких завдань:

- визначення учасників груп, що проводять огляд підприємства;
- встановлення періодичності оглядів підприємства;
- визначення випадків, коли є потреба у позачерговому огляді підприємства;
- встановлення основних моментів, яким потрібно приділяти особливу увагу при проведенні огляду, можливо, складання опитувального листа;
- складання протоколів оглядів з визначенням термінів усунення зауважень;
- заходи щодо усунення виявлених недоліків;
- організація співучасті працівників у роботі груп.

Для документування огляду підприємства доцільно скласти плани огляду, порядок проведення огляду, а також відповідні протоколи.

На підприємствах, щодо яких це регламентовано нормативно-правовими актами з охорони праці, впроваджується 3-ступенева система контролю.

4.3.5. Організація інформаційної роботи

Має бути визначено, яким чином інформація про заходи із безпечного виконання робіт досягне конкретного працівника і як буде організовано ефективний зворотний зв'язок від працівників до керівництва для поліпшення

охорони праці. Необхідно розробити процедури роботи зі зверненнями працівників і повідомлення про результати розгляду.

4.3.6. Засідання координаційної ради

Документальне оформлення роботи координаційної ради має враховувати повноваження та спосіб дій кожного з її членів при:

- складанні і перевірці дотримання графіка засідань;
- координації проведення засідань;
- визначенні тем засідань;
- складанні та розповсюдженні протоколів засідань;
- впровадженні заходів за результатами засідання і після поширення інформації.

4.3.7. Наради і збори

Наради і збори мають проводитись в усіх підрозділах підприємства. Ініціатива проведення нарад належить керівництву підрозділів, а зборів - уповноваженим трудових колективів, профспілок. Облік і коригувальні заходи щодо нарад і зборів покладаються на службу охорони праці.

4.3.8. Безпечність виробничих приміщень, засобів виробництва, технологічних процесів

Порядок забезпечення безаварійної експлуатації будівель і споруд, організації служби доглядача та системи планово-попереджувальних ремонтів викладено у нормативних документах з питань обстежень, паспортизації, безпечної та надійної експлуатації виробничих будівель і споруд згідно з вимогами Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд, затвердженого спільним наказом Держбуду України та Держнаглядохоронпраці України від 27.11.1997 за №32/288, зареєстрованого у Мін'юсті України 6 липня 1998р. за № 424/2864.

Вимоги до обладнання та технологічних процесів встановлено у нормативно-правових документах, які регламентують безпечність виробничого обладнання та його використання (стандартах, технічних умовах, технологічних регламентах тощо). Має бути задокументовано той порядок дій, організації праці, які найбільш оптимально забезпечать виконання вказаних нормативів.

4.3.9. Організація робочого місця

Ефективним заходом для правильної організації робочих місць є атестація робочих місць за умовами праці, яка проводиться згідно з Порядком проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 1992 р. №442.

4.3.10. Організація робочого часу

Для забезпечення охорони здоров'я і безпеки працюючих необхідна відповідна організація режиму їх праці та відпочинку.

При цьому повинні враховуватися вимоги Кодексу законів про працю та інших нормативно-правових актів щодо робочого часу та відпочинку, оплачуваних перерв для проведення профілактичних та лікувально-оздоровчих процедур.

Ці вимоги стосуються всіх працюючих.

Має бути регламентовано робочий час, час відпочинку, перерви, роботи у нічний час і позмінної роботи.

4.3.11. Заміна засобів виробництва

При плануванні закупівлі обладнання, використання якого практично не змінює технологічний процес, потрібно впевнитися, що це обладнання є безпечним під час використання. У розділі викладаються організаційні та технічні заходи щодо цього.

4.3.12. Заміна матеріалів, що застосовуються

Змістом розділу є порядок визначення ступеня шкідливості нового матеріалу та шляхи її нейтралізації.

4.3.13. Зміни в організації праці

Викладаються всі аспекти необхідних заходів щодо безпечних і нешкідливих умов праці на етапі проектування нового технологічного процесу або нових засобів виробництва, що суттєво впливають на організацію праці.

4.3.14. Організація безпечного проведення робіт при залученні сторонніх суб'єктів господарювання

При залученні сторонніх суб'єктів господарювання необхідно передбачити заходи безпеки як для працівників замовника, так і для працівників підрядника, а також відповідальності сторін за безпечне виконання робіт. Ці заходи мають бути відображені у договорі на виконання робіт.

4.3.15. Вимоги безпеки при введенні в експлуатацію, поточній експлуатації, виведенні з експлуатації виробничого обладнання

При введенні в експлуатацію нового обладнання, інших засобів виробництва і матеріалів керівництвом підприємства враховуються всі заходи з попередження нещасних випадків і зниження ризику для здоров'я працюючих.

Для виконання наведених завдань необхідно:

- перевірити, чи надав виготовлювач або постачальник усі необхідні документи, що стосуються безпечності обладнання;
- перевірити, чи має організація, що проводить монтаж і налагодження обладнання, відповідні дозволи і ліцензії;
- визначити, яким чином у контракті з монтажною організацією вирішені питання охорони праці щодо працівників монтажною організацією, а також працівників підприємств, на яких може виникнути небезпека під час проведення монтажних робіт;
- якщо монтаж здійснюється власними силами, чи вжито всіх необхідних заходів щодо безпечного виконання робіт;
- одержати необхідні дозволи на введення об'єкта в експлуатацію;
- врахувати заходи безпеки при введенні об'єкта в експлуатацію.

Поточна експлуатація обладнання у встановленому режимі звичайно регламентована відповідними документами фірми-виготовлювача, а для деяких видів обладнання підвищеної небезпеки ще й відповідними нормативно-правовими актами. Тому процедури та інструкції, що стосуються поточної експлуатації, повинні відобразити зміст вказаних документів.

Будь-яке порушення встановленого технологічного процесу становить підвищену небезпеку для працюючих, тобто нестандартну ситуацію. Якщо такі

порушення можуть призвести до небезпеки для великої кількості працівників або ланок підприємства, їх необхідно розглядати у Плані локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Якщо вони становлять небезпеку для окремих працівників, їх потрібно розглядати з урахуванням послідовності дій, визначеній у пункті 4.3.18.

Має бути передбачено, задокументовано і доведено до працівників організацію заходів з охорони праці під час виведення обладнання з експлуатації. Потрібно визначити конкретних виконавців робіт, їх компетенцію, необхідні заходи безпеки, можливо, засоби індивідуального та колективного захисту.

Необхідно визначити організаційні заходи для забезпечення безпеки працівників підприємства, що не задіяні у роботах з виведення об'єктів з експлуатації.

Повинна бути врахована можливість роботи сторонніх фірм (наприклад, монтажних або транспортних), що може становити небезпеку для працівників підприємства.

4.3.16. Засоби індивідуального захисту

У розділі визначається перелік тих професій, працівники яких повинні бути забезпечені засобами індивідуального захисту (далі -ЗІЗ), а також перелік необхідних ЗІЗ. Інструктаж працівників щодо використання ЗІЗ повинен бути викладений в інструкціях з охорони праці згідно з Положенням про розробку інструкцій з охорони праці (НПАОП 0.00-4.15-98), затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9, зареєстрованим у Мін'юсті України 7 квітня 1998 р. за №226/2666.

Питання щодо забезпечення працівників ЗІЗ регламентується Положенням про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту (НПАОП 0.00-4.26-96), затвердженим наказом Держнаглядохоронпраці від 29.10.1996 № 170, зареєстрованим у Мін'юсті України 18 листопада 1996 р. за № 667/1692.

Норми видачі ЗІЗ встановлено нормативно-правовими актами з охорони праці, затвердженими у встановленому порядку.

4.3.17. Аналіз і попередження можливих загроз життю і здоров'ю працюючих

На підприємстві має бути визначено загрози для працюючих та проведено відповідні профілактичні заходи щодо їх запобігання, а також вибрано і обґрунтовано метод оцінки загроз. У цьому розділі необхідно відобразити послідовність дій при аналізі можливих загроз, а саме;

- врахування робочих місць і видів діяльності, які можуть становити потенційну небезпеку;

- встановлення існуючих загроз, що діють на робочих місцях або ланках виробництва, та оцінка ефективності вже проведених захисних заходів;

- розробка і впровадження подальших заходів щодо зменшення ризиків, якщо це потрібно;

- залучення для вирішення цих питань необхідних фахівців, можливо, спеціалізованих організацій, що можуть надати необхідні консультації;

- консультації з представниками громадських органів з охорони праці;
- визначення шляхів повідомлення працівників про необхідні заходи і їх можливої реакції на них.

На підприємствах, на яких застосовуються небезпечні речовини, необхідно провести ідентифікацію об'єктів підвищеної небезпеки, а за необхідності подальше декларування їх безпеки. Порядок ідентифікації та декларування регламентується постановою Кабінету Міністрів України від 11 вересня 2002р. № 956 «Про ідентифікацію та декларування об'єктів підвищеної небезпеки» (НПАОП 0.00-6.21-02 та НПАОП 0.00-6.22-02).

4.3.18. Дії у випадку аварії

Обов'язок суб'єкта господарювання попередити можливі аварійні ситуації та вжити необхідних заходів для ліквідації наслідків аварій визначено у статті 13 Закону України «Про охорону праці». Цю вимогу впроваджено Порядком розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004р. № 1112 (НПАОП 0.00-6.02-04), згідно з яким суб'єкт господарювання зобов'язаний аналізувати причини аварій та розробляти заходи щодо запобігання їм, тобто на кожному підприємстві, аварія на якому може призвести до руйнування будинків, споруд, технологічного устаткування, ураження людей, негативного впливу на довкілля, потрібно розробити план попередження та ліквідації аварій.

Конкретні вимоги до змісту і порядку побудови розділу викладено в Положенні щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій (НПАОП 0.00-4.33-99), затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України від 17.06.1999 № 112, зареєстрованим у Мін'юсті 30 червня 1999 р. за № 424/3717.

4.3.19. Коригувальні заходи

Будь-який із заходів з охорони праці, викладених у попередніх розділах, має бути проконтрольовано. Контроль здійснюється, відповідно до пункту 4.3.4 цих Рекомендацій, шляхом проведення внутрішнього аудиту (якщо не передбачено іншу систему контролю), за результатами якого розробляються і впроваджуються коригувальні заходи. План перевірок складається службою охорони праці.

Змістом розділу є документи, що регламентують порядок проведення контролю, які повинні чітко визначати періодичність контрольних заходів, їх внутрішній зміст та принципи здійснення відповідних коригувальних дій.

Втілення коригувальних заходів теж підлягає контролю, і ці дії не обов'язково можуть збігатися з періодичним контролем заходів з охорони праці.

Додаток до пункту 3.5
Рекомендацій щодо побудови системи
управління охороною праці на виробництві

Алгоритм запровадження системи управління охороною праці

Розділ 4 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО СЛУЖБУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НПАОП 0.00-4.35-04

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Згідно з Законом України «Про охорону праці» служба охорони праці створюється роботодавцем для організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям у процесі праці.

1.2. На основі Типового положення про службу охорони праці (далі - Типове положення) з урахуванням специфіки виробництва та видів діяльності, чисельності працівників, умов праці та інших факторів роботодавць розробляє і затверджує Положення про службу охорони праці відповідного підприємства, визначає структуру служби охорони праці, її чисельність, основні завдання, функції та права її працівників відповідно до законодавства.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади в положенні про структурний підрозділ з охорони праці враховують вимоги цього Типового положення.

Порядок створення та організації роботи структурних підрозділів з охорони праці місцевих органів виконавчої влади визначається відповідно до статті 34 Закону України «Про охорону праці».

Об'єднання підприємств у разі виконання ними делегованих функцій в галузі охорони праці розробляють і затверджують Положення про службу охорони праці відповідно до статті 36 Закону України «Про охорону праці» та цього Типового положення.

1.3. Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо роботодавцю.

1.4. Служба охорони праці створюється на підприємствах з кількістю працюючих 50 і більше осіб.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 50 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку сумісництва (суміщення) особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працюючих менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають виробничий стаж роботи не менше трьох років і пройшли навчання з охорони праці.

1.5. Керівники та спеціалісти служби охорони праці за своїми посадами та заробітною платою прирівнюються до керівників і спеціалістів основних виробничо-технічних служб. Повинні відповідати кваліфікаційним вимогам, зазначеним у Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників (Випуск 1, розділ 2 «Професії працівників, які є загальними для всіх видів економічної діяльності»), затвердженому наказом Міністерства праці та соціальної політики від 16 лютого 1998 року №24 (із змінами).

1.6. Навчання та перевірка знань з питань охорони праці працівників служби охорони праці проводяться в установленому законодавством порядку під час прийняття на роботу та періодично один раз на три роки.

1.7. Працівники служби охорони праці підприємства в своїй діяльності керуються законодавством України, нормативно-правовими актами з охорони праці, колективним договором та актами з охорони праці, що діють в межах підприємства.

1.8. Ліквідація служби охорони праці допускається тільки в разі ліквідації підприємства чи припинення використання найманої праці фізичною особою.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

2.1. У разі відсутності впровадженої системи якості відповідно до ІЗО 9001, опрацювання ефективної системи управління охороною праці на підприємстві та сприяння удосконаленню діяльності у цьому напрямі кожного структурного підрозділу і кожного працівника. Забезпечення фахової підтримки рішень роботодавця з цих питань.

2.2. Організація проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням та іншим випадкам загрози життю або здоров'ю працівників.

2.3. Вивчення та сприяння впровадженню у виробництво досягнень науки і техніки, прогресивних і безпечних технологій, сучасних засобів колективного та індивідуального захисту працівників.

2.4. Контроль за дотриманням працівниками вимог законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці, положень (у разі наявності) галузевої угоди, розділу «Охорона праці» колективного договору та актів з охорони праці, що діють у межах підприємства.

2.5. Інформування та надання роз'яснень працівникам підприємства з питань охорони праці.

3. ФУНКЦІЇ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

3.1. Розроблення спільно з іншими підрозділами підприємства комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці, планів, програм поліпшення умов праці, запобігання виробничому травматизму, професійним захворюванням, надання організаційно-методичної допомоги у виконанні запланованих заходів.

3.2. Підготовка проектів наказів з питань охорони праці і внесення їх на розгляд роботодавцю.

3.3. Проведення спільно з представниками інших структурних підрозділів і за участю представників професійної спілки підприємства або, за її відсутності, уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці перевірок дотримання працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

3.4. Складання звітності з охорони праці за встановленими формами.

3.5. Проведення з працівниками вступного інструктажу з охорони праці.

3.6. Ведення обліку та проведення аналізу причин виробничого травматизму, професійних захворювань, аварій, заподіяної ними шкоди.

3.7. Забезпечення належного оформлення і зберігання документації з питань охорони праці, а також своєчасної передачі їх до архіву для тривалого зберігання згідно з установленим порядком.

3.8. Складання за участю керівників підрозділів підприємства переліків професій, посад і видів робіт, на які повинні бути розроблені інструкції з охорони (безпеки) праці, що діють в межах підприємства, надання методичної допомоги під час їх розроблення.

3.9. Інформування працівників про основні вимоги законів, інших нормативно-правових актів та актів з охорони праці, що діють у межах підприємства.

3.10. Розгляд:

- питань про підтвердження наявності небезпечної виробничої ситуації, що стала причиною відмови працівника від виконання дорученої роботи, відповідно до законодавства (у разі необхідності);

- листів, заяв, скарг працівників підприємства, що стосуються питань додержання законодавства про охорону праці.

3.11. Організація:

- забезпечення підрозділів нормативно-правовими актами та актами з охорони праці, що діють у межах підприємства, посібниками, навчальними матеріалами з цих питань;

- роботи кабінету з охорони праці, підготовки інформаційних стендів, кутків з охорони праці тощо;

- нарад, семінарів, конкурсів тощо з питань охорони праці;

- пропаганди з питань охорони праці з використанням інформаційних засобів.

3.12. Участь у:

- розслідуванні нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві відповідно до Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 року № 1112;

- складанні санітарно-гігієнічної характеристики робочих місць працівників, які проходять обстеження щодо наявності профзахворювань;

- проведенні внутрішнього аудиту охорони праці та атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;

- роботі комісій з приймання в експлуатацію закінчених будівництвом, реконструкцією або технічним переозброєнням об'єктів виробничого та соціально-культурного призначення, відремонтованого або модернізованого устаткування в частині дотримання вимог охорони (безпеки) праці;

- розробленні положень, інструкцій, розділу «Охорона праці» колективного договору, актів з охорони (безпеки) праці, що діють у межах підприємства;

- складанні переліків професій і посад, згідно з якими працівники повинні проходити обов'язкові попередні і періодичні медичні огляди;

- організації навчання з питань охорони праці;

- роботі комісії з перевірки знань з питань охорони праці.

3.13. Забезпечення організаційної підтримки (в разі наявності) роботи комісії з питань охорони праці підприємства.

3.14. Контроль за:

- виконанням заходів, передбачених програмами, планами щодо поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, колективним договором та заходами, спрямованими на усунення причин нещасних випадків та професійних захворювань;

- проведенням ідентифікації та декларуванням безпеки об'єктів підвищеної небезпеки;

- наявністю в підрозділах інструкцій з охорони праці згідно з переліт професій, посад і видів робіт, своєчасним внесенням до них змін;

- своєчасним проведенням необхідних випробувань і технічних оглядів устаткування;

- станом запобіжних і захисних пристроїв, вентиляційних систем

- своєчасним проведенням навчання з питань охорони праці всіх видів інструктажу з охорони праці;

- забезпеченням працівників відповідно до законодавства спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального і колективного захисту, мийними та знешкоджувальними засобами;

- організацією зберігання, прання, хімічного чищення, сушіння знепилювання і ремонту спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту;

- санітарно-гігієнічними і санітарно-побутовими умовами працівників згідно з нормативно-правовими актами;

- своєчасним і правильним наданням працівникам пільг і компенсацій за важкі та шкідливі умови праці, забезпеченням їх лікувально-профілактичним харчуванням, молоком або рівноцінним;/ йому харчовими продуктами, газованою солоною водою, наданням оплачуваних перерв санітарно-оздоровчого призначення тощо відповідно до вимог законодавства та колективного договору;

- дотриманням у належному безпечному стані території підприємства, внутрішніх доріг та пішохідних доріжок;

- організацією робочих місць у відповідності з нормативно-правовими актами з охорони праці;

- використанням цільових коштів, виділених для виконання комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;

- застосуванням праці жінок, інвалідів і осіб молодше 18 років, відповідно до законодавства;

- виконанням приписів посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці та подання страхового експерта з охорони праці;

- проведенням попередніх (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці, або

таких, де є потреба у професійному доборі, щорічних обов'язкових медичних оглядів осіб віком до 21 року.

4. ПРАВА ПРАЦІВНИКІВ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Спеціалісти служби охорони праці мають право:

- видавати керівникам структурних підрозділів підприємстві обов'язкові для виконання приписи (за формою згідно з додатком, щодо усунення наявних недоліків, одержувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці. Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець. Припис складається в 2 примірниках, один з яких видається керівникові робіт, об'єкта, цеху, другий залишається та реєструється у службі охорони праці і зберігається протягом 5 років. Якщо керівник структурного підрозділу підприємства відмовляється від підпису в одержанні припису, спеціаліст з охорони праці надсилає відповідне подання на ім'я особи, якій адміністративно підпорядкований цей структурний підрозділ, або роботодавцю;

- зупиняти роботу виробництв, дільниць, машин, механізмів, устаткування у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працівників;

- вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли перед бачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимоги нормативно-правових актів з охорони праці;

- надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності посадових осіб та працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці;

- вносити пропозиції про заохочення працівників за активну працю з поліпшення стану безпеки праці;

- залучати, за погодженням з роботодавцем і керівниками підрозділів підприємства, спеціалістів підприємства для проведення перевірок стану охорони праці.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

5.1. Робота служби охорони праці підприємства повинна здійснюватись відповідно до плану роботи та графіків обстежень, затверджених роботодавцем.

5.2. Робочі місця працівників служби охорони праці мають розміщуватись (як правило) в окремому приміщенні, забезпечуватись належною оргтехнікою, технічними засобами зв'язку і бути зручними для прийому відвідувачів.

5.3. Для проведення навчання, інструктажів, семінарів, лекцій, виставок тощо має бути створений кабінет з охорони праці відповідно до Типового положення про кабінет охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 18.07.97 р. № 191, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.10.97 р. за № 458/2262.

5.4. Роботодавець забезпечує стимулювання ефективної роботи працівників служби охорони праці.

5.5. Працівники служби охорони праці не можуть залучатися до виконання функцій, не передбачених Законом України «Про охорону праці» та цим Типовим положенням.

5.6. Служба охорони праці взаємодіє з іншими структурними підрозділами, службами, фахівцями підприємства та представниками профспілки, а за її відсутності - з уповноваженими найманими працівниками особами з питань охорони праці.

ДОДАТОК

ЗАГАЛЬНА ДОКУМЕНТАЦІЯ, ЩО РЕГУЛЮЄ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФУНКЦІЇ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ПРИ СТВОРЕННІ ПІДПРИЄМСТВА ТА В ПРОЦЕСІ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

1. ОСНОВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

1.1. Свідоцтво про державну реєстрацію підприємства в місцевих органах влади. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців».

1.2. Статут підприємства. Господарський кодекс України.

1.3. Документ, виданий Державною податковою адміністрацією, про внесення до реєстру платників податків. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств»; наказ Державної податкової адміністрації від 01.03.2000 № 79.

1.4. Документ, виданий органами державної статистики про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України. Наказ Держкомстату від 25.05.03 № 156.

1.5. Номенклатурний перелік продукції, яка виробляється підприємством.

1.6. Сертифікати якості на продукцію, що виробляється підприємством та підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, видані уповноваженими органами із стандартизації, метрології та сертифікації. Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затверджений наказом Держстандарту від 30.08.02 № 498.

1.7. Посадова інструкція. Штатний розклад з вказаними окладами (заробітною платою).

1.8. Перелік робіт з підвищеною небезпекою, затверджений наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці (далі - Держнагляддохоронпраці) від 26.01.05 № 15.

1.9. Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки, експертиза проектної документації на будівництво та реконструкцію виробничих об'єктів і виготовлення засобів виробництва на відповідність їх нормативним актам з охорони праці. Порядок видачі дозволів Держнагляддохоронпраці та його територіальними органами, затверджений постановою Кабміну України від 15.10.03 № 1631.

1.10. Ліцензія на певний вид діяльності. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».

1.11. Страхове свідоцтво, видане Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України [далі - Фонд] [регіональним, територіальним, місцевим). Закон України «Про

загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

1.12. Довідка про реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності в регіональному відділенні Пенсійного фонду України. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

2. ДОДАТКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЄ ГОТОВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ВИКОНУВАТИ ЗАЯВЛЕНІ ВИДИ РОБІТ

2.1. Нормативні документи, що використовуються під час проведення робіт з підвищеною небезпекою. Порядок видачі дозволів Держнаглядохоронпраці та його територіальними органами, затверджений постановою Кабміну України від 15.10.03 № 1631, додаток 1 «Перелік робіт підвищеної небезпеки».

2.2. Документація на технологічне обладнання (машини, механізми, устаткування) та об'єкти підвищеної небезпеки. Порядок видачі дозволів Держнаглядохоронпраці та його територіальними органами, затверджений постановою Кабміну України від 15.10.03 № 1631, додаток 2 «Перелік об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки».

2.3. Відомості про виробничі приміщення (акти введення в експлуатацію або висновок архітектурно-будівельного нагляду), наявність служби доглядача будівель і споруд. Технічний стан будівель, споруд та їх паспортизація. Перелік чинних в Україні нормативних документів у галузі будівництва, затверджений наказом Держбуду України від 21.12.98 № 295.

2.4. Висновок санепідемслужби про відповідність вимогам санітарних норм приміщень підприємства. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

2.5. Дозвіл на початок робіт підприємства, виданий органами державного пожежного нагляду. Порядок видачі органами державного пожежного нагляду дозволу на початок роботи підприємств та оренду приміщень, затверджений постановою Кабміну України від 14.02.01 № 150.

2.6. Спеціальний дозвіл на зберігання та видалення відходів. Закон України «Про відходи».

2.7. Дозвіл на виробництво, зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення й утилізацію отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнології та інших біологічних агентів, які здійснюються за умов дотримання санітарних норм. Закон України «Про забезпечення санітарного й епідемічного благополуччя населення».

2.8. Гігієнічний сертифікат на продукцію, що виробляється підприємством з відходів. Закон України «Про забезпечення санітарного й епідемічного благополуччя населення».

3. ДОКУМЕНТАЦІЯ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Наказ власника (керівника) про створення служби охорони праці (або призначення відповідальної особи) з метою забезпечення функціонування охорони праці на підприємстві. Закон України «Про внесення змін до Закону

України «Про охорону праці»; Типове положення про службу охорони праці на підприємстві, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 15.11.04 № 255.

3.2. Посвідчення керівника підприємства та відповідальних інженерів з охорони праці на підприємстві про проходження перевірки знань з охорони праці. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.05 № 15.

3.3. Наказ про створення комісії з питань охорони праці підприємства (господарства) з кількістю працюючих 50 і більше осіб (якщо прийняте рішення про її створення). Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 03.08.93 № 72.

3.4. Наказ про затвердження інструкцій та правил з питань охорони праці на підприємстві. Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві, затверджений наказом Держнаглядохоронпраці від 21.12.93 № 132.

3.5. Колективний договір і додаток, підписаний, з одного боку, адміністрацією (роботодавцем) та відповідальним за охорону праці на підприємстві та, з другого боку, представниками від працівників та профспілок. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 р.; спільні рекомендації державних органів і профспілок щодо змісту розділу «охорона праці» в колективному договорі (угоді, трудовому договорі).

На підприємстві, де працює менше 10 працівників, колективний договір може бути відсутній. У такому разі права найманого працівника та зобов'язання роботодавця визначаються в трудовому договорі (контрасті) (розділ «охорона праці»).

4. УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

4.1. Положення про функціонування на підприємстві системи управління охороною праці. Типове положення про службу охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 15.11.04 № 255.

4.2. План діяльності комісії з питань охорони праці на підприємстві на квартал, півріччя чи рік. Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 03.08.93 № 72.

4.3. Документація про порядок проведення медичних оглядів працівників підприємства.

4.3.1. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі, затверджений наказом МОЗ та Держнаглядохоронпраці від 23.09.94 № 263/121.

4.3.2. Перелік професій, працівники яких підлягають медичному огляду. Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затверджене наказом МОЗ України від 31.03.94 № 45, додаток 1 до Положення про медичний огляд працівників певних категорій «Перелік професій, працівники яких підлягають медичному огляду».

4.3.3. Порядок проведення обов'язкових попередніх та періодичних психіатричних оглядів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2000 № 1465.

4.3.4. Картка (книжка) особи, яка підлягає медичному огляду. Висновок попереднього (періодичного) медичного огляду. Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затверджене наказом МОЗ України від 31.03.94 № 45, додаток 2 до Положення про медичний огляд працівників певних категорій «Картка особи, яка підлягає медичному огляду».

4.3.5. Наказ по підприємству про проведення медичного огляду працівників підприємства. Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затверджене наказом МОЗ України від 31.03.94 № 45.

4.3.6. Заключний акт за результатами періодичного медичного огляду працівників підприємства (лікувально-профілактичного закладу). Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затверджене наказом МОЗ України від 31.03.94 № 45, додаток 3 до нього «Заклучний акт за результатами періодичного медичного огляду працівників».

4.3.7. Акт визначення контингенту осіб, які підлягають передбаченим медичним оглядам. Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затверджене наказом МОЗ України від 31.03.94 № 45. До нього додаток 4 «Акт визначення контингенту осіб, які підлягають періодичним медичним оглядам».

4.4. Документація, що регламентує навчання працівників підприємства.

4.4.1. Наказ по підприємству про створення комісії (загальнозаводської, цехової) з перевірки знань працівників підприємства з охорони праці. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнагляддохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.2. Положення про навчання та перевірку знань працівників підприємства з питань охорони праці. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнагляддохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.3. Програми, за якими повинно проводитися навчання працівників підприємства з питань охорони праці. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнагляддохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.4. Програма проведення вступного інструктажу. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнагляддохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.5. Журнал реєстрації вступного інструктажу за професією, посадою особи. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнагляддохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.6. Програма первинного інструктажу на робочому місці для прийнятих на роботу працівників, переміщених з одного підрозділу (дільниці) до іншого, працівників, котрі виконують нову для них роботу, відряджених, тимчасових працівників, студентів та учнів, які проходять практику. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнагляддохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.7. Програми інструктажу для працівників, котрі виконують роботу з підвищеною небезпекою (терміном один раз на квартал). Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.8. Наказ керівника, що затверджує Програму про стажування працівників конкретної професії чи виду робіт на підприємстві. Типове положення про, порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.05 №15.

4.4.9. Документація (наряд-допуск, наказ, розпорядження тощо) після проведення цільового інструктажу. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.4.10. Перелік професій, посадових осіб, звільнених від проходження повторного інструктажу. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.05 № 15.

4.5. Пожежна безпека на підприємстві.

4.5.1. Наказ керівника про призначення відповідальної особи за протипожежний стан на підприємстві, створення пожежно-технічної комісії (на підприємствах, де працює понад 50 осіб). Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом МНС України від 19.10.04 № 126.

4.5.2. Перелік посад, при призначенні на які особи зобов'язані проходити навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки, відповідне положення та журнал реєстрації проходження працівниками спеціального навчання, інструктажу, перевірки знань з питань пожежної безпеки. Типове положення про інструктаж, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України, затверджене наказом МНС України від 29.09.03 №368.

4.5.3. Програма проведення первинного, повторного протипожежного інструктажу, погоджена з інспектором пожежно-рятувальної служби та затверджена керівником підприємства. Типове положення про інструктаж, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України, затверджене наказом МНС України від 29.09.03 № 368.

4.6. Перелік інструкцій з охорони праці на підприємстві.

4.6.1. Посадові інструкції та інструкції з охорони праці, розроблені та затверджені власником. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, затверджений наказом Мінпраці від 16.02.98 № 24; стаття 13 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці»; Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.98 № 9.

4.6.2. Інструкції для працівників, пов'язаних з роботами з підвищеною небезпекою, затверджені власником та погоджені державним інспектором з охорони праці. Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.98 № 9.

4.6.3. Інструкція з пожежної безпеки на підприємстві. Типове положення про інструктаж, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України, затверджене наказом МНС України від 29.09.03 № 368.

4.6.4. Куточок (стенд) з охорони праці. Типове положення про кабінет охорони праці, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 18.07.97 №191.

4.6.5. Тимчасові інструкції з охорони праці для працівників, котрі забезпечують безпечне проведення технологічних процесів (робіт) та експлуатацію обладнання. Використовуються для впровадження нових і реконструйованих виробництв на термін, коли вказане виробництво буде готовим до експлуатації.

5. ДОКУМЕНТАЦІЯ НА ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

5.1. Особиста карта обліку спецодягу, спецвзуття й інших засобів індивідуального захисту (передбачених затвердженими нормами), пункт 3.14. Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.10.96 № 170.

5.2. Відомість «Видача і повернення спецодягу, спецвзуття й інших засобів індивідуального захисту». Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 29.10.96 № 170.

5.3. Наявність сертифікатів відповідності на засоби індивідуального захисту, п. 2.4. Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту, затверджене наказом Держнаглядохоронпраці від 29.10.96 № 170.

Типові галузеві норми:

- харчова промисловість - затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 10.06.98 № 115, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14.07.98 за №4462886;

- сільське та водне господарство - затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 01.06.98 № 117, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14.07.98 за № 4462889;

- елеваторна, борошномельно-круп'яна та комбікормова промисловість - затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 10.06.98 № 118, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14.07.98 за № 4502890;

- м'ясна та молочна промисловість - затверджені наказом Держнаглядохоронпраці від 10.06.98 № 116, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14.07.98 за № 4512891;

- зв'язок - затверджені наказом Держнаглядохоронпраці України від 08.07.98 № 139, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 30.07.98 за № 4902930;

- деякі професії працівників підприємств нафтової, газової, нафтопереробної та нафтохімічної промисловості - затверджені наказом

Держнагляддохоронпраці України від 25.09.98 № 193, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 20.10.98 за № 6743114;

5.4. Перелік осіб, котрим видається мило та знешкоджуючі засоби. Про видачу мила на підприємстві (ДНАОП 0.05-3.06-22).

6. ДОКУМЕНТАЦІЯ З БЕЗКОШТОВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ НЕЙТРАЛІЗУЮЧИМИ ТА ЗНЕШКОДЖУЮЧИМИ ЗАСОБАМИ

6.1. Перелік хімічних речовин, під час роботи з якими з профілактичною метою рекомендується вживання молока чи інших рівноцінних харчових продуктів (Перечень химических веществ, при работе с которыми в профилактических целях рекомендуется употребление молока или других равноценных пищевых продуктов, утвержденный Министерством здравоохранения СССР от 04.11.87 № 4430-87).

6.2. Правила безкоштовної видачі лікувально-профілактичного харчування; приложение № 3 к Постановлению Государственного Комитета Совета Министров СССР по труду и социальным вопросам и Президиума ВЦСПС от 07.01.77 № 4/П-1 «Правила бесплатной выдачи лечебно-профилактического питания».

6.3. Правила забезпечення працівників гарячих цехів газованою солоною водою. О снабжении рабочих горячих цехов газированной соленой водой, обязательное постановление Секретариата ВЦСПС от 11.06.1934 г. О распространении постановлений Секретариата ВЦСПС от 11.06.1934 г. «О снабжении рабочих горячих цехов газированной соленой водой» на котельные и машинные залы электростанций, постановление Секретариата ВЦСПС от 15.04.1935 г.

6.4. Абонемент, відомість видачі працівникам підприємства безкоштовного спецхарчування; приложение № 3 к Постановлению Государственного Комитета Совета Министров СССР по труду и социальным вопросам и Президиума ВЦСПС от 07.01.77 № 4/П-1 «Правила бесплатной выдачи лечебно-профилактического питания».

7. ДОКУМЕНТАЦІЯ З ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

7.1. План заходів і засобів з охорони праці на підприємстві, затверджений керівником підприємства.

Витрати на охорону праці, що належать до валових витрат, повинні визначатися згідно з Переліком заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат, затвердженим постановою Кабміну України від 27.06.03

№ 994; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну від 31.12.99 № 318.

7.2. Затверджені роботодавцем витрати на малоцінні та швидкозношувані предмети, які використовуються в операційній діяльності підприємства протягом одного року чи нормативного операційного циклу, якщо він довший одного року, та затверджені роботодавцем згідно з колективним договором або контрактами прийняття працівників на роботу. Положення (стандарт)

бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну від 31.12.99 № 318.

7.3. Затверджений роботодавцем план «Відрахування на соціальні заходи». Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств». Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат, затверджений постановою Кабміну України від 27.06.03 № 994.

7.4. План «Витрати на профілактичні заходи або усунення причин, що спричинили або можуть спричинити нещасні випадки, професійні захворювання». Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат, затверджений постановою КМУ України від 27.06.03 № 994.

7.5. Фактичні витрати на фінансування заходів з охорони праці. Стаття 19 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці».

8. АТЕСТАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ

8.1. Наказ по підприємству про проведення атестації робочих місць за умовами праці. Постанова Кабміну України від 01.08.92 № 442 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».

8.2. Картка умов праці. Постанова Кабміну України від 01.08.92 № 442 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».

8.3. Перелік робочих місць, виробництв, робіт, професій і посад працівників, котрим підтверджено право на пільги та компенсації, а також на пільгове пенсійне забезпечення (затверджується керівником підприємства). Постанова Кабміну України від 17.11.97 № 1290 «Про затвердження списків виробництв, робіт, цехів, професій і посад, зайнятість працівників в яких дає право на щорічні додаткові відпустки за роботу із шкідливими і важкими умовами праці та за особливий характер праці» (у редакції постанови Кабміну України від 13.05.03 № 679). Постанова Кабміну України від 16.01.03 № 36 «Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість працівників в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах».

8.4. Список робітників, котрі виконують роботу з підвищеною небезпекою, затверджений керівником підприємства.

8.5. Висновки щодо атестації робочих місць на підприємстві. Постанова Кабміну України від 01.08.92 № 442 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».

9. ДОКУМЕНТАЦІЯ ПРО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ОБЛІК НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ, ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ТА АВАРІЙ НА ВИРОБНИЦТВІ

Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві (далі - Порядок), затверджений постановою Кабміну України від 25.08.04 № 1112.

9.1. Документація про розслідування й облік нещасних випадків на підприємстві.

9.2. Журнал реєстрації осіб, котрі потерпіли від нещасних випадків. Додаток 6 Порядку.

9.3. Перелік обставин, за яких настає страховий випадок державного соціального страхування громадян від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, затверджений постановою Кабміну України від 25.08.04 № 1112.

9.4. Екстрене повідомлення: територіальному органу Держнагляд-охоронпраці (за місцем реєстрації підприємства), відповідному робочому органу виконавчої дирекції Фонду та підприємству про звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві (за формою, розробленою Фондом). Пункт 10, додаток 1 Порядку.

9.5. Акт про нещасний випадок на виробництві за формою Н-5, Н-1 або НПВ. Пункт 13, додатки 2, 3, 4 Порядку.

9.6. Карта обліку професійного захворювання (отруєння) за формою П-5. Пункт 13, додаток 5 Порядку.

9.7. Журнал обліку професійних захворювань (отруєнь). Пункт 88, додаток 16 Порядку.

9.8. Журнал реєстрації аварій на підприємстві. Пункт 105, додаток 18 Порядку.

9.9. Повідомлення про наслідки нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом, за формою Н-2. Пункт 25, додаток 7 Порядку.

9.10. Припис, який складається на підставі форми Н-9 за наявності порушення законодавства про охорону праці, яке вважається нещасним випадком, пов'язаним з виконанням трудових, посадових обов'язків. Стаття 39 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону праці»; пункт 38, додаток 8 Порядку.

10. ЗВІТНІСТЬ ПРО СТАН ОХОРОНИ ПРАЦІ

10.1. Форма № 1-ПВ «Звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу в шкідливих умовах», затверджена наказом Держкомстату від 04.10.04 № 535.

10.2. Форма № 7-ТНВ «Звіт про травматизм на виробництві за відповідний рік», затверджена наказом Держкомстату від 14.08.02 № 309.

10.3. Форма № 1-УБ «Звіт про стан умов і безпеки праці, пільги та компенсації за роботу в шкідливих умовах», Єдина державна система показників обліку умов і безпеки праці, затверджена наказом Держнагляд-охоронпраці від 31.03.94 № 27.

10.4. Розрахункова відомість про нарахування та переказ страхових внесків та витрата коштів Фонду. Постанова правління Фонду від 28.05.02 № 32.

11. АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК ЩОДО ВІДПОВІДНОСТІ СТАНУ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ АКТАМ

12. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ ТА ОХОРОНУ ПРАЦІ

Кодекс України про адміністративні правопорушення; етапі 41, 411, 412, 413, 93, 94, 95, 96,120,175, 1884, 1885,1886,1888, 223, 2301, 231, 236;

Кримінальний кодекс України: статті 31, 132, 133, 134, 135, 215, 2152, 2154, 2155, 218, 219, 220, 2201; Цивільний кодекс України: глава 81 «Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи», статті 1163-1165, глава 82 «Відшкодування шкоди», етапі 1166-1172.

13. ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

13.2. Кодекс законів про працю України.

13.3. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

13.4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

13.5. Закон України «Про пожежну безпеку».

13.6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

13.7. Господарський кодекс України.

13.8. Цивільний кодекс України.

13.9. Кодекс України про адміністративні правопорушення.

13.10. Кримінальний кодекс України.

13.11. Законодавчі акти, що регламентують функціонування підприємств за видами економічної діяльності.

13.12. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.

Розділ 5 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ НПАОП О.00-4.1 2-05

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (далі - Типове положення) встановлює порядок навчання та перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників у процесі трудової діяльності, а також учнів, курсантів, слухачів та студентів навчальних закладів під час трудового і професійного навчання.

1.2. Типове положення спрямоване на реалізацію в Україні системи безперервного навчання з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників, з подання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварій.

1.3. Вимоги Типового положення є обов'язковими для виконання усіма центральними, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, бюджетними установами та суб'єктами господарської діяльності (далі - підприємства) незалежно від форми власності та видів діяльності.

1.4. Суб'єкт господарської діяльності, який має намір проводити навчання з питань охорони праці працівників інших суб'єктів господарської діяльності або

професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою, повинен одержати відповідний дозвіл Держнаглядохоронпраці або його територіального органу в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 15.10.2003 № 1631 (із змінами і доповненнями).

1.5. Нагляд за дотриманням вимог цього Типового положення здійснюють органи державного нагляду за охороною праці, а контроль - служби охорони праці центральних і місцевих органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та підприємств.

1.6. Координацію і методичний супровід суб'єктів господарської діяльності, які проводять навчання працівників з питань охорони праці, здійснює Головний навчально-методичний центр Держнаглядохоронпраці та навчальні підрозділи експертно-технічних центрів Держнаглядохоронпраці.

1.7. Визначення понять і термінів.

У цьому Типовому положенні наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

навчання з питань охорони праці-це навчання працівників, учнів, курсантів, студентів, слухачів з метою отримання необхідних знань і навичок з питань охорони праці або безпечного ведення робіт;

робота з підвищеною небезпекою - є робота в умовах впливу шкідливих та небезпечних виробничих чинників або така, де є потреба в професійному доборі, чи пов'язана з обслуговуванням, управлінням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним ступенем ризику виникнення аварій, пожеж, загрози життю, заподіяння шкоди здоров'ю, майну, довкіллю;

спеціальне навчання -є щорічне вивчення працівниками, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою або там, де є потреба в професійному доборі, вимог відповідних нормативно-правових актів з охорони праці;

стажування - набуття особою практичного досвіду виконання виробничих завдань і обов'язків на робочому місці підприємства після теоретичної підготовки до початку самостійної роботи під безпосереднім керівництвом досвідченого фахівця;

дублювання - самостійне виконання працівником (дублером) професійних обов'язків на робочому місці під наглядом досвідченого працівника з обов'язковим проходженням протиаварійного і протипожежного тренувань.

2. ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ОХОРОНИ ПРАЦІ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Вивчення основ охорони праці в навчальних закладах, а саме; предмета «охорона праці» (професійно-технічні навчальні заклади), навчальних дисциплін «основи охорони праці» (вищі навчальні заклади) та «охорона праці в галузі» (вищі навчальні заклади), проводиться за типовими навчальними планами і програмами з цього предмета і навчальних дисциплін, які затверджуються спеціально вповноваженим центральним органом виконавчої

влади в галузі освіти і науки за погодженням із спеціально вповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці. Окремі питання (розділи) з охорони праці мають передбачатися у навчальних програмах загальнотехнічних і спеціальних дисциплін.

2.2. Вивчення нормативних дисциплін з охорони праці в усіх вищих навчальних закладах здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти від 02.12.98 № 420 «Про вдосконалення навчання з охорони праці й безпеки життєдіяльності у вищих закладах освіти України», зареєстрованого Міністерством юстиції України 03.02.99 за № 59/3352.

2.3. Зміст та обсяг предмета «охорона праці» для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою, визначаються типовим навчальним планом і типовою навчальною програмою з предмета «охорона праці», що затверджуються спеціально вповноваженим органом центральної виконавчої влади в галузі освіти і науки та погоджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

При цьому теоретична частина предмета «охорона праці» вивчається обсягом не менше 30 годин, а під час перепідготовки та підвищення кваліфікації - не менше 15 годин. Специфічні питання охорони праці для конкретних професій мають вивчатися в курсах спеціальних та загальнотехнічних дисциплін - з метою поєднання технологічної підготовки з підготовкою з охорони праці, а робочі навчальні програми цих дисциплін повинні включати відповідні питання безпеки праці.

Теоретична частина предмета «охорона праці» під час професійної підготовки працівників для виконання робіт, які не належать до переліку робіт з підвищеною небезпекою, вивчається в обсязі не менше 10 годин, а під час перепідготовки та підвищення кваліфікації - не менше 8 годин.

Обсяг годин предмета «охорона праці» не може зменшуватись під час розробки робочих навчальних планів і програм.

2.4. При підготовці в професійно-технічних навчальних закладах працівників за професіями, пов'язаними з роботами підвищеної небезпеки, навчання проводиться з урахуванням вимог Положення про порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з роботами із шкідливими та важкими умовами праці, а також з роботами підвищеної небезпеки, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 15.12.2003 № 244 та зареєстрованого Міністерством юстиції України 30.12.2003 за № 1257/8578.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, а також учні, курсанти, слухачі та студенти під час трудового і професійного навчання проходять на підприємстві за рахунок роботодавця інструктаж, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, подання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії.

3.2. На підприємствах на основі Типового положення, з урахуванням специфіки виробництва та вимог нормативно-правових актів з охорони праці, розробляються і затверджуються відповідні положення підприємств про навчання з питань охорони праці, а також формуються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими мають бути ознайомлені працівники.

3.3. Організацію навчання та перевірки знань з питань охорони праці працівників, у тому числі під час професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації на підприємстві здійснюють працівники служби кадрів або інші спеціалісти, яким роботодавцем доручена організація цієї роботи.

3.4. Навчання з питань охорони праці в частині організації навчального процесу (формування навчальних груп, розробка навчально-тематичних планів та програм, форм навчальної документації та порядок їх ведення тощо) здійснюється відповідно до вимог законодавства та нормативно-правових актів у галузі освіти.

3.5. Навчання з питань охорони праці може проводитись як традиційними методами, так і з використанням сучасних видів навчання - модульного, дистанційного тощо, а також з використанням технічних засобів навчання: аудіовізуальних, комп'ютерних навчально-контрольних систем, комп'ютерних тренажерів.

3.6. Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною безпекою, повинні попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, один раз на рік проходять перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки, а посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

3.7. Особи, які суміщують професії, проходять навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці як з їхніх основних професій, так і з професій за сумісництвом.

3.8. Перед перевіркою знань з питань охорони праці на підприємстві для працівників організується навчання: лекції, семінари та консультації.

3.9. Перевірка знань працівників з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.

3.10. Перевірка знань працівників з питань охорони праці на підприємстві здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці (далі - комісія) підприємства, склад якої затверджується наказом керівника. Головою комісії призначається керівник підприємства або його заступник, до службових обов'язків яких входить організація роботи з охорони праці, а в разі потреби створення комісій в окремих структурних підрозділах їх очолюють керівник відповідного підрозділу чи його заступник.

До складу комісії підприємства входять спеціалісти служби охорони праці, представники юридичної, виробничих, технічних служб, представник

профспілки або вповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці. До складу комісії підприємства можуть залучатися страхові експерти з охорони праці відповідного робочого органу виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України та викладачі охорони праці, які проводили навчання.

Участь представника спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці або його територіального управління у складі комісії обов'язкова лише під час первинної перевірки знань з питань охорони праці в працівників, які залучаються до виконання робіт підвищеної небезпеки.

Комісія вважається правочинною, якщо до її складу входять не менше трьох осіб.

3.11. Усі члени комісії у порядку, встановленому Типовим положенням, повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці.

3.12. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці працівників, з урахуванням специфіки виробництва, складається членами комісії та затверджується роботодавцем.

3.13. Формою перевірки знань з питань охорони праці працівників є тестування, залік або іспит. Тестування проводиться комісією за допомогою технічних засобів (автоекзаменатори, модульні тести тощо), залік або іспит - за екзаменаційними білетами у вигляді усного або письмового опитування.

3.14. Результат перевірки знань з питань охорони праці з робіт, визначених Переліком робіт з підвищеною небезпекою, а також там, де є потреба у професійному доборі, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з питань охорони праці, затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, до виконання яких допускається працівник, оформлюється протоколом засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці (додаток 1).

Особам, які під час перевірки знань з охорони праці виявили задовільні результати, видається посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці (додаток 2). При цьому в протоколі та посвідченні у стислій формі зазначається перелік основних нормативно-правових актів з охорони праці та з безпечного виконання конкретних видів робіт, в обсязі яких працівник пройшов перевірку знань.

3.15. Працівникам, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці на своєму підприємстві, видача посвідчень є обов'язковою лише тим, хто виконує роботи підвищеної небезпеки.

3.16. При незадовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці працівники протягом одного місяця повинні пройти повторне навчання і повторну перевірку знань.

3.17. Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці.

3.18. Організаційне забезпечення роботи комісії (організація проведення перевірки знань з питань охорони праці, оформлення, облік і зберігання

протоколів перевірки знань, оформлення і облік посвідчень про перевірку знань з питань охорони праці) покладається на суб'єкт господарської діяльності, яким проводилось навчання з питань охорони праці. Термін зберігання протоколів перевірки знань з питань охорони праці не менше 5 років.

3.19. Відповідальність за організацію і здійснення інструктажів, навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці покладається на роботодавця.

3.20. Представники профспілок, уповноважені найманими працівниками особи як члени постійно діючих комісій з перевірки знань з питань охорони праці, проходять навчання з питань охорони праці відповідно до Типового положення, а перевірку знань у порядку, визначеному відповідними громадськими організаціями за участю представника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

3.21. Страхові експерти з охорони праці Фонду соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань України як члени постійно діючих комісій з перевірки знань з питань охорони праці проходять навчання з питань охорони праці відповідно до Типового положення, а перевірку знань у порядку, визначеному правлінням Фонду, за участю представника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

4. СПЕЦІАЛЬНЕ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1. Посадові особи та інші працівники, зайняті на роботах, зазначених у Переліку робіт з підвищеною небезпекою та Переліку робіт, де

є потреба у професійному доборі, затвердженому наказом МОЗ та Держнаглядохоронпраці від 23.09.94 № 263/121 і зареєстрованому Міністерством юстиції України 25.01.95 за № 18/554 (далі - роботи підвищеної небезпеки), проходять щорічне спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

4.2. Спеціальне навчання з питань охорони праці може проводитись як безпосередньо на підприємстві, так і іншим суб'єктом господарської діяльності, який отримав в установленому порядку відповідний дозвіл.

У разі здійснення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безпосередньо на підприємстві спеціальне навчання з питань охорони праці є складовою зазначеної професійної підготовки.

4.3. Спеціальне навчання з питань охорони праці проводиться роботодавцем на підприємстві за навчальними планами та програмами, які розробляються з урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків працівників і затверджуються наказом.

4.4. Перевірка знань з питань охорони праці після проведення спеціального навчання проводиться комісією підприємства.

У разі неможливості створити комісію з перевірки знань з питань охорони праці на підприємстві перевірка знань проводиться комісією спорідненого

підприємства або територіального управління спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

5. НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКА ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПОСАДОВИХ ОСІБ

5.1 Перелік посад посадових осіб, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці (додаток 3), під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, навчаються згідно з Типовими тематичним планом і програмою навчання з питань охорони праці посадових осіб (додаток 4).

5.2. Перші заступники та заступники міністрів, керівників інших центральних органів виконавчої влади, перші заступники та заступники міністрів, керівників інших центральних органів виконавчої влади Ради міністрів Автономної Республіки Крим, заступники керівників обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій; керівники об'єднань підприємств, керівники підприємств (чисельністю понад 1000 працівників), керівники та фахівці служб охорони праці, члени комісій з перевірки знань з питань охорони праці цих підприємств; експерти технічні з промислової безпеки; керівники та викладачі кафедр охорони праці вищих навчальних закладів, керівники і штатні викладачі галузевих навчальних центрів проходять навчання у Головному навчально-методичному центрі Держнаглядохоронпраці.

Перевірка знань з питань охорони праці цієї категорії посадових осіб проводиться комісією, створеною наказом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці. Очолює комісію Голова (заступник Голови), до складу комісії входять керівники управлінь та відділів цього органу та представники інших органів державного нагляду за охороною праці, а також представники відповідних профспілок.

До складу комісії можуть також залучатися викладачі охорони праці головного навчально-методичного центру Держнаглядохоронпраці.

5.3. Посадові особи районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням охорони праці; спеціалісти науково-дослідних, конструкторських, проектних і технологічних відділів, які займаються проведенням експертизи проектно-конструкторської документації, на яку поширюються вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, а також ті, які виконують розробки з питань охорони праці; керівники підприємств чисельністю менше 1000 працівників, керівники та спеціалісти служб охорони праці, члени комісій з перевірки знань з питань охорони праці підприємств проходять навчання з питань охорони праці у галузевих навчальних центрах або навчальних закладах та установах, які отримали відповідний дозвіл на навчання з питань охорони праці.

Перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб, які пройшли навчання у галузевих навчальних центрах, проводиться комісією, створеною наказом вищого органу. Очолює комісію керівник або заступник керівника цього органу, до службових обов'язків якого входить організація роботи з охорони праці, чи керівник служби охорони праці цього органу.

До складу комісії входять представники органів державного нагляду за охороною праці та відповідних профспілок. До складу комісії можуть також

залучатися представники відповідних обласних галузевих структурних підрозділів, інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також викладачі охорони праці того суб'єкта господарської діяльності, де проводилося навчання.

Перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб, які пройшли навчання в інших навчальних закладах та установах, проводиться комісією відповідного територіального управління спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці за участю представників інших органів державного нагляду за охороною праці або комісією, створеною місцевим органом виконавчої влади.

5.4. Посадові особи малих підприємств, де немає можливості провести навчання безпосередньо на підприємстві та створити комісію з перевірки знань з питань охорони праці, проходять навчання у навчальних закладах та установах, які отримали відповідний дозвіл на навчання з питань охорони праці.

Перевірка знань з питань охорони праці таких посадових осіб проводиться комісією, створеною місцевим органом виконавчої влади або територіальним управлінням спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці за участю представників інших органів державного нагляду за охороною праці.

5.5. Посадові особи, крім зазначених у пп. 5.2 та 5.3, проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці стосовно робіт, що входять до їх функціональних обов'язків, безпосередньо на підприємстві.

5.6. Особи, відповідальні за технічний стан і безпечну експлуатацію машин, механізмів, обладнання підвищеної небезпеки та посадові особи, службові обов'язки яких пов'язані з:

а) керівництвом та контролем за виконанням робіт з підвищеною небезпекою;

б) будівництвом, експлуатацією, реконструкцією, технічним переоснащенням, консервацією та ліквідацією об'єктів підвищеної небезпеки;

в) розробкою проектів, технологічних регламентів та іншої технічної документації для робіт підвищеної небезпеки;

г) підготовкою персоналу для обслуговування машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки;

г) розробкою нормативно-правових актів з питань виготовлення, монтажу та експлуатації машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та об'єктів підвищеної небезпеки,

під час навчання згідно з п. 5.1 Типового положення, проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці в обсязі виконуваної ними роботи.

5.7. Позачергове навчання і перевірка знань посадових осіб, а і також фахівців з питань охорони праці проводяться при переведенні працівника на іншу роботу або призначенні його на іншу посаду, що потребує додаткових знань з питань охорони праці. :

Посадові особи, у тому числі фахівці з питань охорони праці підприємств, де стався нещасний випадок (професійне отруєння), груповий або із

смертельним наслідком, повинні протягом місяця пройти позачергове навчання і перевірку знань з питань охорони праці в порядку, встановленому Типовим положенням, якщо комісією з розслідування встановлено факт порушення ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Позачергове навчання з метою ознайомлення з новими нормативно-правовими актами з охорони праці може проводитися у формі семінарів.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ІНСТРУКТАЖІВ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

6.1. Працівники, під час прийняття на роботу та періодично, повинні проходити на підприємстві інструктажі з питань охорони праці, подання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій у разі виникнення аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих.

6.2. За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці (далі - інструктажі) поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

6.3. Вступний інструктаж проводиться;

- з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;

- з працівниками інших організацій, які прибули на підприємство і беруть безпосередню участь у виробничому процесі або виконують інші роботи для підприємства;

- з учнями та студентами, які прибули на підприємство для проходження трудового або професійного навчання;

- з екскурсантами у разі екскурсії на підприємство. Вступний інструктаж проводиться спеціалістом служби охорони

праці або іншим фахівцем відповідно до наказу (розпорядження) по підприємству, який в установленому Типовим положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці або в приміщенні, що спеціально для цього обладнано, з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці з урахуванням особливостей виробництва. Програма та тривалість інструктажу затверджуються керівником підприємства.

Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці (додаток 5), який зберігається службою охорони праці або працівником, що відповідає за проведення вступного інструктажу, а також у наказі про прийняття працівника на роботу.

6.4. Первинний інструктаж проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово) на підприємство або до фізичної особи, яка використовує найману працю;

- який переводиться з одного структурного підрозділу підприємства до іншого;

- який виконуватиме нову для нього роботу;
- відрядженим працівником іншого підприємства, який бере безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві.

Проводиться з учнями, курсантами, слухачами та студентами навчальних закладів:

- до початку трудового або професійного навчання;
- перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів тощо.

Первинний інструктаж на робочому місці проводиться індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими на підприємстві інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт.

6.5. Повторний інструктаж проводиться на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

Повторний інструктаж проводиться в терміни, визначені нормативно правовими актами з охорони праці, які діють у галузі, або роботодавцем (фізичною особою, яка використовує найману працю) з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше:

- на роботах з підвищеною небезпекою - 1 раз на 3 місяці;
- для решти робіт - 1 раз на 6 місяців.

6.6. Позаплановий інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці:

- при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;
- при зміні технологічного процесу, заміні або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;
- при порушеннях працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;
- при перерві в роботі виконавця робіт більше ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт - понад 60 днів.

Позаплановий інструктаж з учнями, студентами, курсантами, слухачами проводиться під час проведення трудового і професійного навчання при порушеннях ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що можуть призвести або призвели до травм, аварій, пожеж тощо.

Позаплановий інструктаж може проводитись індивідуально з окремим працівником або з групою працівників одного фаху. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення.

6.7. Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

- при ліквідації аварії або стихійного лиха;
- при проведенні робіт, на які відповідно до законодавства, оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження.

Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт, що виконуватимуться.

6.8. Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі проводить безпосередній керівник робіт (начальник структурного підрозділу, майстер) або фізична особа, яка використовує найману працю.

6.9. Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі завершуються перевіркою знань у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці, особою, яка проводила інструктаж.

При незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів, протягом 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань.

При незадовільних результатах перевірки знань після цільового інструктажу допуск до виконання робіт не надається. Повторна перевірка знань при цьому не дозволяється.

6.10. Про проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів та їх допуск до роботи, особа, яка проводила інструктаж, вносить запис до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці (додаток 6). Сторінки журналу реєстрації інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

У разі виконання робіт, що потребують оформлення наряду-допуску, цільовий інструктаж реєструється в цьому наряді-допуску, а в журналі реєстрації інструктажів - не обов'язково.

6.11. Перелік професій та посад працівників, які звільняються від повторного інструктажу, затверджується роботодавцем. До цього переліку можуть бути зараховані працівники, участь у виробничому процесі яких не пов'язана з безпосереднім обслуговуванням об'єктів, машин, механізмів, устаткування; застосуванням приладів та інструментів, збереженням або переробкою сировини, матеріалів тощо.

6.12. Тематика та порядок проведення інструктажів з питань охорони праці для учнів, курсантів, слухачів, студентів під час трудового і професійного навчання у навчальних закладах визначаються нормативно-правовими актами в галузі освіти.

7. СТАЖУВАННЯ, ДУБЛЮВАННЯ І ДОПУСК ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ

7.1. Новоприйняті на підприємство працівники після первинного інструктажу на робочому місці до початку самостійної роботи повинні під керівництвом досвідчених, кваліфікованих працівників пройти стажування протягом не менше 2-15 змін або дублювання протягом не менше шести змін.

Стажування або дублювання проводиться, як правило, під час професійної підготовки на право виконання робіт з підвищеною небезпекою у випадках, передбачених нормативно-правовими актами з охорони праці.

7.2. Працівники, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням безаварійної роботи об'єктів підвищеної небезпеки або з виконанням окремих робіт підвищеної небезпеки (теплові та атомні електричні станції, гірничодобувні підприємства, інші подібні об'єкти, порушення технологічних режимів яких являє загрозу для працівників та навколишнього середовища), до початку самостійної роботи повинні проходити дублювання з обов'язковим проходженням у цей період протиаварійних і протипожежних тренувань відповідно до плану ліквідації аварій.

7.3. Допуск до стажування (дублювання) оформлюється наказом. У наказі визначається тривалість стажування (дублювання) та вказується прізвище працівника, відповідального за проведення стажування (дублювання).

7.4. Перелік посад і професій працівників, які повинні проходити стажування (дублювання), а також тривалість стажування (дублювання) визначаються керівником підприємства відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці. Тривалість стажування (дублювання) залежить від стажу і характеру роботи, а також від кваліфікації працівника.

7.5. Роботодавцю надається право своїм наказом звільняти від проходження стажування (дублювання) працівника, який має стаж роботи за відповідною професією не менше 3 років або переводиться з одного підрозділу до іншого, де характер роботи та тип обладнання, на якому він працюватиме, не змінюються.

7.6. Стажування (дублювання) проводиться за програмами для конкретної професії, які розробляються на підприємстві відповідно

до функціональних обов'язків працівника, і затверджуються керівником підприємства (.структурного підрозділу).

7.7. Стажування (дублювання) проводиться на робочих місцях свого або іншого подібного за технологією підприємства. У процесі стажування працівники повинні виконувати роботи, які за складністю, характером, вимогами безпеки відповідають роботам, що передбачаються функціональними обов'язками цих працівників.

7.8. У процесі стажування (дублювання) працівник повинен:

- закріпити знання щодо правил безпечної експлуатації технологічного обладнання, технологічних і посадових інструкцій та інструкцій з охорони праці;

- оволодіти навичками орієнтування у виробничих ситуаціях у нормальних і аварійних умовах;

- засвоїти в конкретних умовах технологічні процеси і обладнання та методи безаварійного керування ними з метою забезпечення вимог безпеки праці.

7.9. Після закінчення стажування (дублювання) та при : довільних результатах перевірки знань з питань охорони праці в казom (розпорядженням) роботодавця (або керівника структурне підрозділу) працівник допускається до самостійної роботи, про і робиться запис у журналі реєстрації інструктажів, у протилежної випадку, якщо працівник не оволодів необхідними виробничими навичками чи отримав незадовільну оцінку з протиаварійних та

протипожежних тренувань, то стажування (дублювання) новим наказом може бути продовжено на термін не більше двох змін.

Додаток 1
до пункту 3.14 Типового положення
про порядок проведення навчання
і перевірки знань з питань охорони праці

Зразок протоколу засідання комісії
з перевірки знань з питань охорони праці

ПРОТОКОЛ № _____
ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ З ПЕРВІРКИ ЗНАНЬ
З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

« _ » _____ 20 _ р.

м. _____

Комісія у складі
ГОЛОВИ _____
(прізвище, ініціали, посада)
і членів комісії _____
(прізвище, ініціали, посада)

Створена на підставі наказу від « _ » _____ 20 _ р. № _____
перевірила знання _____
(перелік основних нормативно-правових актів
з охорони праці, за якими проводилася перевірка знань)

№ з.п.	Прізвище, ім'я та по батькові працівника	Посада, професія (фах)	Місце роботи (для підприємства структурний підрозділ)	Знає /не знає	Примітка
1	2	3	4	5	6

Голова комісії

_____ (підпис)

Члени комісії:

_____ (підпис)

_____ (підпис)

_____ (підпис)

М.П.

Примітка. У разі проведення перевірки знань комісією підприємства затвердження протоколу печаткою необов'язкове.

Додаток 1
до пункту 3.14 Типового положення
про порядок проведення навчання
і перевірки знань з питань охорони праці

Обкладинка посвідчення

Знак безпеки

ПОСВІДЧЕННЯ
ПРО ПЕРЕВІРКУ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ
Перша сторінка посвідчення

_____ (підприємство, навчальний заклад, їх підпорядкованість)

ПОСВІДЧЕННЯ №

Видано _____ (прізвище, ім'я та по батькові)

посада (фах) _____

місце роботи _____

про те, що він(а) пройшов(ла) навчання і виявив(ла) потрібні знання _____

_____ (перелік основних нормативно-правових актів з охорони праці,

_____ за якими проводилася перевірка знань)

Підстава: протокол засідання комісії з перевірки знань

Від «__» _____ 20__ р. № _____

М.П.

Голова комісії _____ (прізвище)

_____ (підпис)

ВІДОМОСТІ ПРО ПЕРІОДИЧНУ ПЕРЕВІРКУ ЗНАНЬ

Посада (фах) _____

виявив(ла) потрібні знання _____

_____ (перелік нормативно-правових актів з охорони праці,

_____ за якими проводилася перевірка знань)

Підстава: протокол засідання комісії з перевірки знань

від «__» _____ 20__ р. № _____
Голова комісії _____
(прізвище)

(підпис)

М.П.

Додаток 3
до пункту 5.1 Типового положення
про порядок проведення навчання
і перевірки знань з питань охорони праці

ПЕРЕЛІК ПОСАД ПОСАДОВИХ ОСІБ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКУ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ

1. ПІДПРИЄМСТВА, УСТАНОВИ Й ОРГАНІЗАЦІЇ, ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Керівники, заступники керівників, головні спеціалісти, керівники основних виробничих та технічних служб підприємств, установ й організацій, об'єднань підприємств незалежно від форм власності та характеру виробничої діяльності, які безпосередньо пов'язані з організацією безпечного ведення робіт.

1.2. Керівники та спеціалісти науково-дослідних, конструкторських, проектних і технологічних відділів, які займаються проведенням експертизи проектно-конструкторської документації, на яку поширюються вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, а також ті, які виконують розробки з питань охорони праці.

1.3. Посадові особи спеціально уповноваженого центрального органу з нагляду за охороною праці та його територіальних управлінь.

1.4. Експерти технічні з промислової безпеки.

1.5. Страхові експерти з охорони праці.

2. НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

2.1. Керівники, заступники керівників навчальних закладів, на яких покладена відповідальність за організацію безпечного ведення робіт, керівники та викладачі кафедр охорони праці, керівники та штатні викладачі навчальних закладів, які здійснюють навчання з питань охорони праці посадових осіб.

2.2. Майстри та інструктори виробничого навчання, керівники виробничої практики та інші посадові особи, які викладають питання охорони праці, безпечного ведення робіт або проводять інструктажі з охорони праці з учнями, студентами, курсантами, слухачами.

3. МІНІСТЕРСТВА ТА ІНШІ ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Перші заступники та заступники міністрів, керівників інших центральних органів виконавчої влади, перші заступники та заступники міністрів керівників інших центральних органів виконавчої влади Ради міністрів Автономної Республіки Крим, функціональні обов'язки яких пов'язані: організацією

діяльності підприємств галузі з охорони праці, а також з організацією навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

4. МІСЦЕВІ ДЕРЖАВНІ АДМІНІСТРАЦІЇ ТА ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Заступники керівників обласних, Київської та Севастопольське міських, районних державних адміністрацій, а також органів місцевого самоврядування, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням охорони праці.

5. КЕРІВНИКИ, СПЕЦІАЛІСТИ СЛУЖБ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ЧЛЕН КОМІСІЙ З ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ, ОСІ БИ, ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ТЕХНІЧНИЙ СТАН І БЕЗПЕЧНУ ЕКСПЛУАТАЦІЮ ОБ'ЄКТІВ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ І ОРГАНІЗАЦІЙ, ОБ'ЄДНАНЬ ПІДПРИЄМСТВ, ЗАЗНАЧЕНУ У ПУНКТАХ 1-4 ЦЬОГО ДОДАТКА.

ТИПОВИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПОСАДОВИХ ОСІБ

тематичний план

Тема 1. Законодавство України про охорону праці. Основні положення Закону України «Про охорону праці», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та взаємозв'язок з іншими Законами України. Законодавство України про працю.

Тема 2. Організація роботи з охорони праці.

Тема 3. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист.

Тема 4. Пожежна безпека.

Тема 5. Електробезпека.

Тема 6. Гігієна праці. Медичні огляди. Профілактика професійних отруєнь і захворювань.

Тема 7. Подання першої допомоги потерпілим у разі нещасного випадку.

Тема 8. Управління роботами з профілактики та ліквідації наслідків аварій.

Тема 9. Безпека праці в галузі.

ПРОГРАМА

ТЕМА 1. ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

Основні положення Закону України «Про охорону праці». Поняття охорони праці. Соціально-економічне значення охорони праці, Основні законодавчі акти з охорони праці: Закон України «Про охорону праці», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», Кодекс законів про і цю України та прийняті відповідно до них нормативно-правові акти також Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційний захист».

Основні принципи державної політики в галузі охорони праці.

Право громадян на охорону праці при укладанні трудового договору та під час роботи на підприємстві. Права працівників на пільги і компенсації за важкі

та шкідливі умови праці. Управління охороною праці. Обов'язки роботодавця щодо створення умов праці відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці. Обов'язки працівника щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці. Аудит охорони праці.

Служба охорони праці. Положення про службу, основні завдання, функціональні обов'язки та права. Комісія з питань охорони праці підприємства: порядок створення, обов'язки та права комісії.

Навчання з питань охорони праці. Типове положення про навчання, яке встановлює порядок і види навчання та інструктажів, форми перевірки знань з питань охорони праці працівників та посадових осіб. Перелік посад посадових осіб, які до початку виконання своїх обов'язків і періодично один раз на три роки проходять навчання з питань охорони праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Фінансування охорони праці роботодавцем. Інші джерела фінансування охорони праці. Перелік заходів і засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю.

Додержання вимог щодо охорони праці при проектуванні, будівництві (виготовленні) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва. Попередня експертиза проектної документації, за позитивними результатами якої відкривається фінансування робіт. Дозвіл на початок роботи та види робіт підприємства, діяльність якого пов'язана з виконанням робіт та експлуатацією об'єктів, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що встановлюються визначеним Кабінетом Міністрів України переліком. Порядок допуску в експлуатацію придбаних за кордоном технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування тощо. Порядок прийняття в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих об'єктів.

Основні вимоги Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.

Інформація та звітність про стан охорони праці. Добровільні об'єднання громадян з охорони праці.

Стимулювання охорони праці. Заохочення працівників за активну участь у роботі зі створення безпечних та нешкідливих умов праці. Застосування при розрахунках страхових внесків до Фонду соціального страхування від нещасних випадків та профзахворювань знижок та надбавок для кожного підприємства.

Відшкодування підприємствам, громадянам і державі збитків, завданих порушенням вимог охорони праці.

Нормативно-правові акти з охорони праці. Опрацювання, прийняття та скасування нормативно-правових актів, тимчасове припинення їх чинності. Акти підприємств з охорони праці. Забезпечення працівників нормативно-правовими актами з охорони праці.

Державне управління охороною праці. Органи державного управління. Компетенція Кабінету Міністрів України в галузі охорони праці. Повноваження міністерств та інших центральних органів виконавчої влади в галузі охорони

праці, зокрема, спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань праці та соціальної політики щодо атестації робочих місць на відповідність вимогам нормативних актів про охорону праці. Повноваження спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці щодо управління охороною праці. Повноваження місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці. Повноваження об'єднань підприємств з цих питань.

Організація наукових досліджень з проблем охорони праці. Державний нагляд за охороною праці. Органи державного нагляду за охороною праці та порядок регулювання їх діяльності. Права і відповідальність посадових осіб спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці. Соціальний захист цих посадових осіб.

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці. Повноваження і права профспілок у цій сфері. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Штрафні санкції до юридичних та фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, до посадових осіб та працівників за порушення вимог щодо охорони праці. Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, за створення перешкод у діяльності посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці і представників професійних спілок.

Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Основні положення Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»: завдання страхування та сфера дії закону, основні принципи страхування; управління страхуванням. Обов'язки ФССНВ: відшкодування шкоди, заподіяної застрахованому ушкодженням його здоров'я, відшкодування моральної шкоди, профілактична діяльність Фонду, направлена на усунення загрози здоров'ю працівників, викликаній умовами праці; фінансування страхування від нещасних випадків.

Страхові тарифи, диференційовані в залежності від класу професійного ризику виробництва, а також від фактичних умов та безпеки праці на виробництві. Закон України «Про колективні договори». Регулювання питань охорони праці в колективному договорі. Комплексні заходи щодо досягнення встановлених нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, підвищення існуючого рівня охорони праці, запобігання випадкам виробничого травматизму, професійного захворювання, аваріям і пожежам.

Тривалість робочого часу працівників. Скорочена тривалість робочого часу. Заборона роботи в нічний час. Обмеження понаднормованих робіт. Заборона залучення до понаднормованих робіт.

Праця жінок. Роботи, на яких забороняється застосування праці жінок. Обмеження праці жінок на роботах у нічний час. Гарантії при прийнятті на роботу і заборона звільнення вагітних жінок та жінок, які мають дітей.

Праця інвалідів. Порядок навчання, перекваліфікації та працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій. Умови використання їх праці у нічний час та на понаднормованих роботах.

Праця молоді. Права неповнолітніх у трудових правовідносинах. Вік, з якого допускається прийняття на роботу. Роботи, на яких забороняється застосування праці осіб, молодших за вісімнадцять років. Медичні огляди.

Індивідуальні трудові спори. Органи, що розглядають трудові спори. Терміни звернення до комісії з трудових спорів та порядок прийняття заяв. Порядок і терміни розгляду трудових спорів.

Відповідальність за порушення законодавства про працю.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

Охорона праці як об'єкт управління. Управління охороною праці. Мета і завдання управління. Структурно-функціональна схема управління охороною праці.

Планування роботи з охорони праці: перспективне, поточне та оперативне.

Організація роботи з охорони праці. Посадові інструкції, установлення обов'язків, прав і відповідальності виробничо-технічних служб, посадових осіб і спеціалістів за виконання функцій і завдань у системі управління охороною праці, а також вимог з охорони праці.

Оперативне керівництво і координація роботи з охорони праці.

Матеріальне та моральне стимулювання роботи з охорони праці.

Контроль за ефективністю функціонування системи управління охороною праці, виконанням працівниками своїх обов'язків, правил, норм та інструкцій з охорони праці, за станом охорони праці на робочих місцях, аудит охорони праці.

Вимоги нормативних актів з охорони праці щодо безпеки виробничих процесів, обладнання, будівель і споруд. Планово-запобіжні ремонти засобів праці. Метрологічне забезпечення охорони праці.

Організація безпечного ведення робіт підвищеної небезпеки або таких, де є потреба у професійному доборі згідно з нормативно-правовими актами з охорони праці.

Прилади контролю безпечних умов праці. Світлова та звукова сигналізація. Запобіжні написи, сигнальне пофарбування. Знаки безпеки.

Засоби колективного та індивідуального захисту працівників. План ліквідації аварій. План евакуації з приміщень у разі аварії.

ТЕМА 3. ВИБУХОНЕБЕЗПЕКА ВИРОБНИЦТВ І ВИБУХОЗАХИСТ

Стан та динаміка аварійності в світовій індустрії. Аналіз характерних значних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Загальні закономірності залежності масштабів руйнувань і тяжкості наслідків аварій від кількості, фізико-хімічних властивостей і параметрів пальних речовин, що використовуються у технологічній системі.

Основні положення Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки». Порядок ідентифікації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки.

Основні положення Конвенції 174 від 2 червня 1993 Міжнародної організації праці «Про запобігання значним промисловим аваріям».

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Ламінарне, дефлаграційне горіння і детонація в різних агрегатних станах: парогазових, дисперсних середовищ, сконденсованих вибухових речовин.

Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, неорганізованих газових викидів в незамкнутому просторі. Механізм горіння аерозолів.

Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища; фактори, що характеризують небезпеку вибуху, ГОСТ 12.1.010-76 «Взрывобезопасность. Общие требования».

Кількісні показники вибухів, що характеризують масштаби руйнування, тяжкість наслідків. Тротиловий еквівалент; частка участі вибухопожежонебезпечних продуктів у вибуху, приведена маса; енергетичний потенціал вибухонебезпеки, баланс розподілу енергії вибуху.

Основні характеристики вибухонебезпеки хіміко-технологічних процесів; показники рівня руйнування промислових аварій. Установлені визначення: хіміко-технологічна система, технологічний блок, середовище, об'єкт. Значення параметрів: регламентовані, критичні, гранично допустимі; потенційно вибухонебезпечний технологічний об'єкт. Кількісні характеристики гідродинамічних, тепломасообмінних процесів та їх вплив на рівень вибухонебезпеки. Кількісні показники, що складають енергетичний потенціал вибухонебезпеки. Можливі показники вибухів.

Методи стабілізації процесів та оцінка надійності систем. Фізико-хімічні характеристики речовин, що використовуються в технологічній системі, та їх вплив на вибухонебезпеку; оцінка рівня небезпечності процесу; обґрунтованість та надійність способів і засобів контролю допустимої кількості небезпечних речовин; засоби запобігання критичним значенням параметрів.

Оцінка експлуатаційної надійності та безпеки обладнання, трубопроводів, обґрунтування їх вибору. Поняття про строки служби (ресурсу) і безвідмовної роботи обладнання; обґрунтування вибору ущільнень, методів і засобів запобігання перевищенням тиску, ефективних систем аварійного скидання вибухонебезпечних продуктів закритого типу.

Вибір засобів контролю, управління і протиаварійного захисту (ПАЗ). Обґрунтування вибору енергозабезпечення (енергостійкості) систем контролю, управління і ПАЗ з урахуванням характеру технологічного процесу і енергетичного потенціалу об'єкта.

Локалізація аварій, захист персоналу від уражень, будинків і споруд від руйнування. Поблочні моделі виникнення і розвитку аварій; технічні засоби і послідовність аварійного відключення технологічних блоків. Методи і послідовність локалізації аварій при різних схемах їх розвитку.

Методи оцінки інтенсивності впливу ударної хвилі на об'єкти у разі можливого вибуху. Основні принципи розрахунку зон за рівнями безпеки та їх класифікація.

Обґрунтованість розміщення вибухонебезпечних технологічних об'єктів на території підприємства. Стійкість будинків і споруд до дії ударної хвилі.

Технічні та організаційні заходи щодо захисту персоналу від дії ударної хвилі та вторинних факторів вибуху.

Основні напрями в удосконаленні технологічних процесів, розробці сучасного обладнання, засобів контролю, управління і протиаварійного захисту, швидкодійної та регулювальної апаратури. Підвищення якості сировини, матеріалів та обладнання.

Раціональне планування території підприємства. Вибір та використання ефективних і надійних, переважно на базі ЕОМ і мікропроцесорної техніки, засобів контролю, регулювання та протиаварійного захисту.

Запобігання аварійній розгерметизації технологічних систем, займанню аварійних викидів.

Вимоги щодо професійного відбору та навчання персоналу для виробництв підвищеної вибухонебезпеки.

ТЕМА 4. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Основні нормативні документи, що регламентують роботу із забезпечення пожежної безпеки об'єктів: Закон України «Про пожежну безпеку», стандарти, будівельні норми та правила, Правила пожежної безпеки та інше. Обов'язки керівника підприємства та інших посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки об'єкта та окремих дільниць виробництва.

Порядок організації і робота добровільної пожежної дружини. Положення про добровільні пожежні дружини. Обов'язки членів добровільних пожежних дружин щодо запобігання пожежам та їх гасіння. Пільги та заохочення, встановлені для них.

Порядок створення та роботи пожежно-технічної комісії. Типове положення про пожежно-технічні комісії.

Кримінальна, адміністративна, матеріальна та дисциплінарна відповідальність громадян, посадових та юридичних осіб за порушення вимог пожежної безпеки та виникнення пожежі.

Коротка характеристика виробництва та пожежна небезпека технологічного процесу, сировини, готової продукції, агрегатів, установок тощо.

Основні причини пожеж: порушення технологічних регламентів і несправність виробничого обладнання, іскри електрогазозварювальних робіт і необережне поводження з вогнем, іскри котельних та інших установок, порушення правил користування інструментами і електронагрівальними приладами. Заходи пожежної безпеки, яких необхідно дотримуватись перед початком роботи, під час роботи та по її закінченні з метою запобігання пожежам.

Утримання території підприємства, протипожежні розриви, джерела протипожежного водопостачання, протипожежний режим на об'єкті.

Основні вимоги пожежної безпеки в будівлях і приміщеннях, при експлуатації електрообладнання, опалювальних приладів, систем вентиляції, при проведенні електрогазозварювальних, паяльних та інших вогневих робіт, при фарбуванні, знежирюванні та митті виробів і обладнання.

Вимоги пожежної безпеки в лабораторіях, архівах, складських приміщеннях, гаражах, на складах зберігання хімічних речовин, паливно-

мастильних матеріалів, при роботі з пожежовибухонебезпечними матеріалами, у приміщеннях з масовим перебуванням людей (клубах, поліклініках, їдальнях тощо).

Основні вимоги до утримання шляхів евакуації, автоматичних систем пожежогасіння і автоматичної пожежної сигналізації.

Призначення та місцезнаходження на об'єкті засобів пожежогасіння, протипожежного обладнання та інвентарю (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, бочки з водою, ящики з піском, стаціонарні установки пожежогасіння). Загальні уявлення про спринклерне і дренчерне обладнання, автоматичну пожежну сигналізацію, вуглекислотні, порошкові, газові та інші установки пожежогасіння.

Порядок утримання на об'єкті засобів пожежогасіння влітку та взимку. Правила використання вогнегасних засобів, протипожежного інвентарю і обладнання для пожежогасіння.

Засоби зв'язку і сповіщення про пожежу, що наявні на об'єкті, у цеху, місця розташування телефонів, пристроїв для подачі звукових сигналів пожежної тривоги. Правила використання цих засобів у разі виникнення пожежі.

Дії працівників при виявленні в цеху чи на території об'єкта задимлення, загорання або пожежі. Порядок повідомлення про пожежу в пожежну охорону, газорятувальну та інші аварійні служби, організація зустрічі пожежних частин, команд чи добровільних пожежних дружин. Виключення за необхідності технологічного обладнання, комунікацій, електроустановок та вентиляції. Гасіння пожежі наявними на об'єкті засобами пожежогасіння, порядок включення стаціонарних установок, евакуації людей і матеріальних цінностей.

Дії працівників після прибуття пожежних підрозділів (надання допомоги в прокладанні рукавних ліній, участь в евакуації матеріальних цінностей та виконання інших робіт за розпорядженнями керівника гасіння пожежі).

Розслідування та облік пожеж, розробка заходів щодо запобігання пожежам та загибелі людей на них.

Примітка. Навчання за темою 4 проводиться фахівцями, що мають спеціальну (пожежно-технічну) освіту та стаж роботи за фахом не менше 5 років.

ТЕМА 5. ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА

Статистичні відомості про стан виробничого електротравматизму. Основні причини та шляхи зниження його рівня.

Електричний струм, одиниці вимірювання струму, напруги, потужності, опору, частоти. Постійний та змінний струм, їх шкідлива дія на організм людини. Небезпечні величини електроструму, напруги. Залежність дії електроструму на людину від тривалості дії, умов середовища, метеорологічних факторів, фізичного стану людини. Поняття напруги кроку та дотику. Статична і наведена напруга. Дія електромагнітних полів, засоби захисту від них. Правила безпеки під час роботи на персональних комп'ютерах.

Будова промислових електроустановок та їх елементи: електричні станції, підстанції, розподільчі пристрої, перетворювачі електроенергії; повітряні та

кабельні лінії електропередачі вище 1000 В; розподільчі електромережі напругою до 1000 В.

Розподіл електроустановок за класами напруги: 0,4 кВ; 6-Ю кВ; 35 кВ; 110-1150 кВ. Особливості будови та сфера застосування.

Охоронні зони електромереж до і вище 1000 В. Допустимі (безпечні) відстані до струмопровідних частин діючого обладнання, що перебувають під напругою. Класифікація виробничих приміщень щодо небезпеки ураження працівників електричним струмом.

Коллективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Порядок їх використання, зберігання та обліку. Періодичність та види випробувань. Плакати та знаки безпеки, що використовуються в електроустановках.

Заземлення та занулення електроустановок, їх захисна дія; найбільш допустимі величини опору, від чого вони залежать.

Заходи безпеки під час роботи з електрифікованим інструментом, зварювальними та понижувальними трансформаторами, переносними світильниками тощо.

Вимоги безпечного застосування машин і механізмів у діючих електроустановках. Особливості виробництв з наявністю електротехнологій.

Порядок виконання робіт у діючих електроустановках: організаційні та технічні заходи, наряд-допуск до роботи, інструктаж, групи електробезпеки.

Вимоги до персоналу, який виконує роботи в діючих електроустановках. Особа, відповідальна за стан електрогосподарства, її статус, кваліфікація, група електробезпеки, обов'язки та відповідальність.

ТЕМА 6. ГІГІЄНА ПРАЦІ. МЕДИЧНІ ОГЛЯДИ. ПРОФІЛАКТИКА ПРОФЕСІЙНИХ ОТРУЄНЬ І ЗАХВОРЮВАНЬ

Поняття гігієни праці та медицини праці. Основні положення законодавчих актів, що стосуються створення безпечних умов праці та збереження здоров'я працюючих. Опрацювання, прийняття та скасування нормативно-правових актів - санітарних норм, правил, гігієнічних нормативів, регламентів тощо.

Шкідливі фактори виробничого середовища і трудового процесу, їх гігієнічна оцінка. Критерії і показники умов праці (Гігієнічна класифікація праці). Компетенція спеціально вповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі охорони здоров'я в проведенні атестації робочих місць за умовами праці, організація та здійснення контролю за параметрами факторів виробничого середовища та трудового процесу. Атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці.

Організація та здійснення державної санітарно-епідеміологічної експертизи промислової продукції, технологічних процесів тощо. Заходи щодо поліпшення умов праці та виробничого середовища. Особливості гігієни праці в провідних галузях господарства. Особливості гігієни праці під час використання праці жінок та неповнолітніх. Санітарно-побутове забезпечення працівників.

Медичні огляди осіб, які працюють у важких та шкідливих умовах праці. Захворюваність з тимчасовою втратою працездатності. Професійні

захворювання (порядок розслідування, реєстрації та обліку профзахворювань, аналіз профзахворюваності, визначення придатності працівника до роботи). Основні принципи профілактики виникнення профзахворювань.

Примітка. Навчання за темою 6 проводиться фахівцями державної санітарно-епідеміологічної служби.

ТЕМА 7. ПОДАННЯ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ У РАЗІ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ

Стислі основи анатомії та фізіології людини.

Поняття першої допомоги. Основні принципи подання першої допомоги і правильність, доцільність дій, швидкість, рішучість, спокій. Перша допомога при кровотечі. Класифікація кровотечі. Основні види кровотечі, їх ознаки. Перша допомога при капілярній кровотечі. Перша допомога при артеріальній та венозній кровотечі. Засоби зупинки кровотечі. Зупинка кровотечі притискуванням пошкодженої судини до підлеглої кістки, максимальним згинанням кінцівки. Зупинка кровотечі за допомогою джгута чи джгута-закрутки.

Способи реанімації, підготовлення потерпілого до реанімації. Штучне дихання способом «з рота в рот» чи «з рота в ніс».

Непрямий (закритий) масаж серця. Перша допомога при потопленні.

Види електротравм. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму. Термічна, електрична та біологічна дія електричного струму на організм людини. Правила подання першої допомоги потерпілим від ураження електричним струмом.

Перша допомога при ударах. Струс головного мозку. Удари в області хребта. Синдром здавлювання. Перша допомога при вивихах і розтягненні зв'язок.

Перша допомога при отруєнні газами. Симптоми отруєнь. Вплив різних газів на організм людини і його наслідки.

Перша допомога при пораненнях. Визначення та класифікація ран. Види перев'язувального матеріалу. Типи пов'язок. Правила накладання пов'язок.

Перша допомога при переломах. Класифікація переломів. Правила накладання шин. Перша допомога при ушкодженні хребта та кісток тазу.

Опіки, їх класифікація. Перша допомога при хімічних та термічних опіках, при опіку очей. Перша допомога при тепловому та сонячному ударах.

Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час подання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках.

Примітка. Навчання за темою 7 проводиться фахівцями-медиками.

ТЕМА 8. УПРАВЛІННЯ РОБОТАМИ З ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ АВАРІЙ

Великі виробничі аварії, їх типи, причини та наслідки. Вплив техногенних чинників на екологічну безпеку та безпеку життя і здоров'я людей. Приклади великих техногенних аварій і катастроф та їх наслідки. Законодавчі та інші нормативні акти світової спільноти та України щодо забезпечення контролю, управління та захисту від основних видів виробничих небезпечних чинників. Класифікація виробничих небезпечних чинників в залежності від властивостей

технологічних процесів та небезпечних речовин (різновиди вибухів, пожеж; вибухи киплячих рідин, що викидають пару, викиди токсичних речовин; порушення цілісності інженерних споруд, будівель тощо).

Закон України «Про об'єкти підвищеної безпеки». Ідентифікація об'єктів підвищеної безпеки (далі - ОПН). Повноваження суб'єкта господарської діяльності, який має ОПН, щодо організації роботи з ідентифікації ОПН. Роль адміністрації та керівників підрозділів підприємства у виявленні небезпечного промислового устаткування, проведенні оцінки небезпечних промислових факторів, розробці планів ліквідації аварій та аварійно-рятувальних заходів, розробці заходів щодо підвищення рівня безпеки виробництва, організації навчання та протиаварійних тренувань персоналу. Формування звітів про стан безпеки праці, проведену проти-аварійну роботу та про аварії, що сталися.

Декларування безпеки ОПН - оцінка рівня безпеки об'єктів, установлення імовірності можливих аварій, установлення прийняттого ризику та розробка заходів щодо його зниження. Мета і методика виявлення небезпечних чинників виробничих аварій. Визначення пріоритетів. Прогнозування аварій на виробництві. Методики оцінки можливостей виникнення аварій під час здійснення окремих технологічних процесів. Повноваження місцевих органів виконавчої влади щодо регулювання життєдіяльності ОПН. Роль місцевих органів виконавчої влади при вирішенні питань розміщення небезпечних промислових установок, у наданні допомоги підприємствам, проведенні інспекцій, ліквідації наслідків аварій, забезпеченні безпеки населення. Функціональна структура управління роботами з профілактики та ліквідації наслідків аварій. Взаємодія органів місцевої влади та керівників аварійно-небезпечних виробництв щодо запобігання аваріям та ліквідації їх наслідків. Складання переліку промислових установок - джерел загрози великих виробничих аварій. Узгодження місць розташування виробництв. Проведення інспекцій.

Планування заходів у разі надзвичайних ситуацій на виробництві. Організація аварійних служб та формування планів їх роботи. Управління здійсненням заходів у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Порядок дії систем аварійної сигналізації та зв'язку, призначення персоналу та визначення його обов'язків.

Вибір засобів контролю, управління і протиаварійного захисту (ПАЗ). Обґрунтування вибору енергозабезпечення (енергостійкості) системи контролю, управління і ПАЗ з урахуванням характеру технологічного процесу та енергетичного потенціалу об'єкта. Створення та організація роботи групи експертів на підприємстві. Складання та затвердження контрольних списків виробничих небезпечних чинників. Надання інформації громадськості.

Примітка. Тема 9 тематичного плану і програми розробляється з урахуванням вимог нормативно-правових актів охорони праці та промислової безпеки для конкретних напрямів економічної діяльності і виробництв.

Розділ 6 ПЕРЕЛІК РОБІТ З ПІДВИЩЕНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ

1. Електрозварювальні, газополум'яні, наплавочні і паяльні роботи. Контроль за зварювальними з'єднаннями.
2. Роботи в охоронних зонах ліній електропередачі.
3. Роботи на кабельних лініях і діючих електроустановках.
4. Роботи в зонах дії струму високої частоти, іонізуючого випромінювання, електростатичного та електромагнітного полів, а також роботи із застосуванням лазерів, дозиметрів.
5. Роботи на повітряних лініях зв'язку, які перетинають лінії електропередачі, контактні проводи.
6. Електропрогрів бетону та електророзморожування ґрунтів.
7. Обслуговування, ремонт та наладка обладнання для плазменно-дугової зварки, різання, напилювання, нанесення покриттів та іншого електрозварювального устаткування.
8. Роботи в термічних цехах та дільницях на електротермічних установках підвищеної та високої частоти.
9. Виготовлення, випробування, транспортування, зберігання та використання промислових вибухових матеріалів та їх знешкодження.
10. Роботи з надзвичайно займистими, легкозаймистими, займистими та вибухонебезпечними речовинами.
11. Роботи, пов'язані з технічним обслуговуванням вибухонебезпечних виробництв, цехів, дільниць, об'єктів, засобів пожежної сигналізації та систем автоматичного пожежогасіння.
Пожежно-технічне обстеження будинків та висотних споруд. Виїзд особового складу підрозділів пожежної охорони по тривозі.
12. Транспортування балонів, контейнерів, ємностей із стисненими, зрідженими, отруйними, вибухонебезпечними та інертними газами, їх заповнення та ремонт.
13. Обслуговування агрегатів і котлів, що працюють на газі і рідкому паливі.
14. Роботи з профілактики і технічного обслуговування газового господарства.
15. Виконання газонебезпечних робіт.
16. Роботи з технічного обслуговування і експлуатації компресорних та газорегуляторних станцій, лінійних частин магістральних газопроводів.
17. Монтаж і експлуатація засобів електрохімічного захисту підземних газопроводів від корозії.
18. Роботи, пов'язані з будівництвом, обслуговуванням і ремонтом газопроводів, газорозподільних пунктів, які використовують природні, нафтові, штучні, змішані і зріджені вуглеводневі газу.
19. Роботи з монтажу та зварювання підземних та зовнішніх газопроводів, газифікації об'єктів, а також з нанесення протикорозійного ізоляційного покриття.
20. Підключення до діючого газопроводу новозмонтованих газопроводів.

21. Обслуговування та ремонт газоперекачувальних агрегатів.
22. Освоєння і глушіння газових та нафтових свердловин.
23. Промислово-геофізичні дослідження свердловин.
24. Ліквідація відкритих газових та нафтових фонтанів.
25. Роботи з видобутку та переробки нафти, газу і конденсату в нафтогазопереробній та хімічній промисловості.
- 2В. Роботи з ліквідації нафтогазоводопроявлень в процесі буріння свердловин.
27. Роботи, пов'язані з обслуговуванням, експлуатацією та ремонтом компресорних та холодильних установок, що працюють на вибухонебезпечних та токсичних газах.
28. Роботи, пов'язані з підготовкою залізничних цистерн, контейнерів, балонів та інших ємностей до зливу-наливу вибухонебезпечних, токсичних та займистих рідин.
29. Робота, пов'язані з монтажем, експлуатацією та ремонтом магістральних нафтопроводів, нафтопродуктопроводів, аміакопроводів і технологічних трубопроводів.
30. Роботи в охоронних зонах діючих магістральних газопроводів та комунікацій газових промислів.
31. Роботи з виробництва, зберігання, використання та транспортування речовин, які відносяться до I та II класу небезпеки.
32. Злив, очистка, нейтралізація резервуарів, тари та інших ємностей з-під нафтопродуктів, кислот, лугів та інших шкідливих речовин, в тому числі радіоактивних.
33. Роботи з монтажу та ремонту обладнання в насосних та компресорних станціях на нафтогазовидобувних та нафтогазопереробних підприємствах.
34. Монтаж, ремонт, реконструкція, наладка, експлуатація, введення в експлуатацію та виведення з експлуатації, здійснення інспекційного контролю обладнання, що містить радіонуклідні джерела.
35. Експлуатація циклотронів, бетатронів, лінійних прискорювачів та інших прискорювальних установок.
36. Роботи з отруйними, шкідливими, токсичними та радіоактивними речовинами.
37. Роботи з дезактивації, дезінсекції, дератизації та дезінфекції приміщень.
38. Роботи з використанням інертних газів.
39. Роботи, пов'язані з виробництвом скла та скловиробів,
40. Виготовлення та застосування скловати, шлаковати, азбесту, мастик на бітумній основі, перхлорвінілових і бакелітових матеріалів.
41. Нанесення лакофарбувальних покриттів, ґрунтовок та шпакльовок на основі нітрофарб, полімерних композицій (поліхлорвінілових, епоксидних тощо).
42. Обробка деревини та інших речовин антисептичними та вогнезахисними сумішами і речовинами.

43. Виготовлення виробів та деталей із пластмас, гуми на пресах, вулканізаторах, виливних та черв'ячних машинах, таблетмашинах, каландрах та вальцях.

44. Підготовка до знешкодження і обезжирювання установок і деталей чотирьохлористим вуглецем.

45. Вулканізаційні роботи.

46. Обслуговування і ремонт акумуляторних батарей.

47. Роботи, пов'язані з виробництвом, зберіганням, транспортуванням та застосуванням агрохімікатів, пестицидів, гербіцидів.

48. Гасіння вапна.

49. Обслуговування генераторних ацетиленових установок.

50. Гальванічні роботи, чистка вентиляційних каналів та повітропроводів.

51. Роботи з виробництва феросплавів, агломерату, чавуну, сталі, прокату, труб, вогнетривів, коксу та хімічних продуктів коксування, ртуті, нікелю, цинку, свинцю, олова, кадмію, Індію, алюмінію, силуміну, магнію, титану, кристалічного кремнію, сірки, сірчаної, соляної, азотної і ортофосфорної кислот, ціаністих солей та розчинів, порошків, лігатур та інших сполук рідкоземельних металів, наплавочних порошків і прутків, твердих сплавів і тугоплавкого дроту, напівпровідників, пиловугільного палива. Обслуговування устаткування з їх виробництва.

52. Плавильні, заливальні роботи і роботи з термообробки лиття.

53. Роботи з окислюючими речовинами.

54. Комплекс робіт щодо виробництва, переробки, розподілу, зберігання і застосування продуктів розділення повітря, водню, хлору, аміаку, природного та супровідних металургійному та хімічному виробництву газів.

55. Обслуговування станів гарячої і холодної прокатки, трубоформувальних станів та пічного зварювання труб.

56. Роботи, пов'язані з відпалюванням сталі, сплавів і відливок.

57. Гранулювання доменного шлаку.

58. Роботи, пов'язані з вибиванням відливок, титанової губки із застосуванням відбійних молотків.

59. Робота з піскоструминними апаратами.

60. Нанесення бетону, ізоляційних і обмурувальних матеріалів методом набризкування і напилення.

61. Управління, завантаження та обслуговування дробарних, сортувальних, фасувально-пакувальних, просівальних, змішувальних, формувальних, затиральних, фільтрувальних, намотувальних, варильних, плавильних, сепараторних, очисних, обрізних, бурових, в'язальних, полірувальних механізмів.

62. Обслуговування вальцювальних, штампувальних, вузлов'язальних і навивальних верстатів та автоматів.

63. Випробування та обслуговування парових і водогрійних котлів, економайзерів, паропроводів, трубопроводів гарячої води, пароперегрівників, теплообмінників, тепломеханічного устаткування, посудин, що працюють під тиском.

64. Підземні роботи на шахтах та рудниках.
65. Підземна геологорозвідка.
66. Сейсморозвідка.
67. Геолого-маркшейдерські роботи.
68. Аварійно-рятувальні роботи, гасіння пожеж, боротьба з повінню.
69. Дегазаційні роботи.
70. Технічне обслуговування, експлуатація та ремонт підйомних установок, стволів, компресорних станцій.
71. Утворення і експлуатація відвалів гірничих порід.
72. Обслуговування лампових, лампової апаратури аерогазового контролю і сейсмопрогнозу.
73. Проведення розкривних робіт, виїмка і навантаження корисних копалин при відкритих гірничих роботах.
74. Виколювання, звалення, розпилювання і обробка блоків природного каменю, переміщення і навантаження їх в транспортні засоби.
75. Обкладання та скріплення укосів, бортів, уступів кар'єрів.
76. Підземні та відкриті гірничі роботи під час будівництва, реконструкції і ремонту метрополітенів, підземних споруд спеціального призначення.
77. Роботи на метрополітені в службах руху, рухомого складу, коли, тунельних споруд, сигналізації та зв'язку.
78. Розмивання порід з використанням гідромоніторів та інших засобів гідромеханізації.
79. Прокладка, обслуговування та ремонт пульпопроводів.
80. Зведення і нарощування дамб гідротехнічних споруд і гідровідвалів.
81. Експлуатація та ремонт водозбірних споруд.
82. Штучне заморожування ґрунтів та водозниження.
83. Монтаж, демонтаж, експлуатація, ремонт і переміщення насосних і землесосних установок, драг і земснарядів.
84. Утворення і експлуатація перевантажувальних пунктів кар'єрів.
85. Забивання свай.
86. Цементация та хімічне закріплення ґрунтів та фундаментів.
87. Укладка великогабаритних труб у траншеї.
88. Роботи в колодязях, шурфах, траншеях, котлованах, бункерах, камерах і колекторах.
89. Земляні роботи, що виконуються в зоні розташування підземних комунікацій, під водою та на глибині більше 2 метрів.
90. Продавлювання тунельних конструкцій під будинками, спорудами, магістралями і водоймищами.
91. Роботи у замкнених просторах (ємностях, боксах, трубопроводах).
92. Водолазні роботи.
93. Роботи з обслуговування барокамер.
94. Роботи верхолазні та на висоті.
95. Роботи з підйомних і підвісних колисок і риштувань на висоті.
96. Монтаж та демонтаж конструкцій і обладнання за допомогою вертольотів.

97. Монтаж та демонтаж будинків, споруд, а також відновлення та зміцнення їх аварійних частин.

98. Обстеження димарів, вентиляційних каналів і дахів при капітальному ремонті будинків та споруд.

99. Роботи з ремонту, фарбування, очистки від снігу та пилу дахів будівель за відсутності огорож.

100. Робота на конструкціях мостових, баштових та козлових кранів.

101. Вантажно-розвантажувальні роботи за допомогою машин і механізмів.

102. Транспортування негабаритних та важких вантажів на під'їзних коліях будівельних майданчиків.

103. Монтаж, експлуатація і демонтаж бурових вишок.

104. Монтаж, наладка, технічне обслуговування, експлуатація, ремонт і демонтаж вантажопідіймальних машин і механізмів, ліфтів, конвеєрів, підвісного канатного, гідравлічного транспорту, технологічного і верстатного обладнання, електроустановок та ліній електропередачі.

105. Монтаж, демонтаж та обслуговування компресорного, холодильного обладнання, пресів-розширювачів, ковальсько-пресового устаткування.

106. Монтаж, демонтаж і накачування шин автотранспортних засобів.

107. Обслуговування і ремонт елементів підвіски автомобілів, гідропідіймників на автомобілях-самоскидах та самоскидних причепах, їх зняття і установа.

108. Ремонт паливної апаратури двигунів внутрішнього згорання.

109. Управління тракторами і самохідним технологічним устаткуванням.

110. Малеяльні роботи у відсіках та резервуарах морських та річкових суден, а також очистка та фарбування суден у доках та на причалах.

111. Монтаж і демонтаж головних та допоміжних механізмів в машинному відділенні морських та річкових суден.

112. Роботи, що безпосередньо виконуються при обслуговуванні залізничного транспорту, електротранспорту, рухомого складу.

113. Обслуговування механічних та автоматичних ліній.

114. Роботи на копіювальних та розмножувальних машинах.

115. Обслуговування верстатів з обробки деревини і металів.

116. Роботи на цукрових заводах з обслуговування центрифуг і транспортерів.

117. Проведення робіт в силосах, призначених для різної сільсько-господарської продукції, в вагонах зерновозах.

118. Роботи з обслуговування і ремонту аспіраційних та пневмотранспортних систем на підприємствах із зберігання і переробки зерна.

119. Роботи з розвантаження, складання і зберігання зернових та олійних культур, висівок, макухи і шроту насипом і в затареному вигляді.

120. Роботи з оксидації обезводнених мастил під час виробництва оліфи і лаків.

121. Роботи з обслуговування бугаїв-плідників, кнурів і жеребців.

122. Лісосічні роботи, трелювання, транспортування та сплав лісу.

123. Лісогосподарські і лісозаготівельні роботи, які виконуються на територіях, забруднених (5-10 кі/км²) цезієм 134,137.

124. Роботи з ліквідації лісових пожеж.

125. Спорудження і обслуговування крижаних і поромних переправ, доріг, бродів.

126. Буксирувальні роботи всіх видів на морському та річковому транспорті.

127. Гідрометричні, гідрологічні і гідрохімічні роботи: на великих і середніх річках у період повені; рейдові виїзди на безмоторних човнах на озерах і водоймищах; роботи на річках і каналах, пов'язані з використанням човнових переправ, роботи і спостереження з льоду у період нестійкого льодоставу; гідрографічні обстеження водних об'єктів у важкодосяжних і необхідних районах.

128. Снігомірні, сніголавинні, гляціологічні і сельові роботи: маршрутні снігозйомки у горах; сніголавинні і гляціологічні роботи у важко-досяжних високогірних районах у період максимальної сельової та лавинної активності.

129. Робота вогневих обслуг з протиградовими виробами, пороховими зарядами і пусковими установками метеоракет, транспортування протиградових виробів та метеоракет на вогневі і стартові позиції.

130. Роботи із застосуванням піротехнічного інструменту.

131. Пожежно-технічне обстеження об'єктів з підвищеною пожежною, вибуховою та радіаційною небезпекою.

132. Робота у випробувальних пожежних лабораторіях, на пожежних полігонах, на смугах психологічної підготовки пожежних та в теплодимокамерах.

133. Робота особового складу пожежних підрозділів на колінчатих підіймачах та на автомеханічних драбинах.

134. Виконання робіт на пожежах із знеструмлення електричних мереж, перекриття заслінок на нафтогазопроводах, в резервуарних парках автобаз.

135. Гасіння пожеж в трюмах морських та річкових суден.

136. Монтаж, ремонт і профілактичне обслуговування засобів охоронної сигналізації.

137. Скелелазні роботи.

На підприємствах на основі Переліку, з урахуванням специфіки виробництва, роботодавцем розробляється і затверджується відповідний перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з питань охорони праці.

Розділ 7 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КАБІНЕТ ОХОРОНИ ПРАЦІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Типове положення поширюється на кабінети охорони праці підприємств і на регіональні та галузеві (базові) методичні кабінети охорони праці.

Положення визначає основні завдання, порядок створення і організації роботи кабінетів охорони праці, встановлює загальні вимоги до їх оснащення та змісту роботи.

Вимоги цього Типового положення поширюються на всі підприємства, виробничі і науково-виробничі об'єднання, установи та інші організації незалежно від форм власності, видів діяльності та підпорядкованості, де створюються кабінети охорони праці.

1.2. Кабінет охорони праці є організаційним та навчально-методичним осередком пропаганди знань з питань охорони праці серед працівників.

1.3. Кабінет охорони праці створюється на підприємстві з чисельністю працівників 400 і більше осіб за наказом (розпорядженням) власника або уповноваженої ним особи.

На підприємствах чисельністю до 400 працівників кабінет охорони праці може бути суміщений з приміщенням для навчальних занять.

1.4. Регіональний (обласний, міський чи районний) методичний кабінет охорони праці створюється за спільним рішенням відповідної місцевої державної адміністрації і місцевого органу Держнаглядохоронпраці.

Регіональний методичний кабінет охорони праці може бути спеціалізованим за певним галузевим спрямуванням виробництва

провідним для даного регіону, або міжгалузевим, функціональні завдання та зміст роботи якого охоплюють всі виробництва регіону незалежно від їх галузевого спрямування.

1.5. Регіональний спеціалізований методичний кабінет охорони праці створюється на базі підприємства з чисельністю працівників 400 і більше осіб чи науково-дослідного інституту, галузеве спрямування діяльності якого відповідає провідному галузевому спрямуванню виробництва даного регіону.

Регіональний міжгалузевий методичний кабінет охорони праці створюється при місцевих органах виконавчої влади і державного нагляду за охороною праці.

1.6. Галузевий методичний кабінет охорони праці створюється за наказом (рішенням колеги, правління) виробничого, науково-виробничого та іншого об'єднання, міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади на базі

галузевого науково-дослідного інституту, підприємства з чисельністю працівників 400 і більше осіб або іншої організації, яка має необхідні для цього кадрові та матеріально-технічні можливості.

1.7. На підприємстві, в об'єднанні, установі чи організації, де згідно з пп. 1.3-1.6 створюється кабінет охорони праці, на основі цього Типового положення з урахуванням специфіки виробництва розробляється і затверджується власником або уповноваженим ним органом відповідне Положення про кабінет охорони праці.

Діяльність кабінету охорони праці здійснюється згідно із Законом України «Про охорону праці», іншими чинними актами законодавства в галузі охорони праці, рішеннями колегії, наказами та розпорядженнями Держнаглядохоронпраці України з питань навчання та пропаганди охорони праці, а також Типовим положенням про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці і Положенням про кабінет охорони праці підприємства (об'єднання, установи тощо).

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ РОБОТИ КАБІNETУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

2.1. Основними завданнями кабінету охорони праці підприємства є проведення організаційної і методичної роботи щодо навчання працівників з питань охорони праці, пропаганди безпечних та нешкідливих умов праці і позитивного досвіду щодо профілактики аварій, виробничого травматизму та професійних захворювань.

2.2. Відповідно до основних завдань, зазначених у п. 4.1 цього Типового положення, кабінетом охорони праці підприємства здійснюється така робота:

2.2.1. Організація проведення навчання, перевірки знань та інструктажу працівників з питань охорони праці, подання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки при виникненні аварій, а також спеціального навчання, атестації та переатестації з питань безпеки праці працівників, зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою або там, де є потреба у професійному доборі, і надання відповідної організаційної та методичної допомоги керівникам структурних підрозділів підприємства.

2.2.2. Організація проведення тематичних занять, лекцій, семінарів та консультацій для працівників перед перевіркою їх знань з питань охорони праці.

2.2.3. Організація проведення навчання студентів і учнів з питань охорони праці стосовно конкретних робіт до початку виконання ними цих робіт на даному підприємстві поза навчальною програмою (студентські загони, табори праці та відпочинку, виробничі учнівські бригади тощо).

2.2.4. Проведення вступного інструктажу з питань охорони праці з усіма новоприйнятими на постійну або тимчасову роботу працівниками та з працівниками, які перебувають у відрядженні на підприємстві і беруть безпосередню участь у виробничому процесі, з водіями транспортних засобів,

які вперше в'їжджають на територію підприємства, а також з студентами, учнями та вихованцями закладів освіти, які прибули на підприємство для проходження виробничої практики, а в закладах освіти - перед початком їх трудового та професійного навчання в навчальних лабораторіях, майстернях, на полігонах, дільницях тощо.

2.2.5.Проведення з працівниками, у разі потреби, позапланового інструктажу з охорони праці.

2.2.6.Організація пропаганди безпечних та нешкідливих умов праці на підприємстві шляхом проведення лекцій, бесід, консультацій, оглядів-конкурсів, переглядів кіно- та відеофільмів, розповсюдження засобів друкованої та наочної агітації, оформлення інформаційних стендів тощо, що пропагують позитивний досвід роботи щодо профілактики аварій, виробничого травматизму та професійних захворювань.

2.2.7.Сприяння впровадженню у виробництво досягнень науки і техніки, в тому числі ергономіки, прогресивних технологій, сучасних засобів колективного та індивідуального захисту працівників шляхом організації відвідування працівниками підприємства відповідних виставок, вивчення відповідних тем під час навчання працівників, надання допомоги керівникам структурних підрозділів підприємства в оформленні та оснащенні відповідних стендів в цехах та інших виробничих підрозділах.

2.2.8.Здійснення зв'язку з закладами освіти, науковими установами та іншими організаціями з питань навчання та пропаганди охорони праці, організація впровадження їх відповідних рекомендацій.

2.2.9. Надання організаційної та методичної допомоги в проведенні навчання, перевірки знань, первинного, повторного і позапланового інструктажів та стажування працівників інших споріднених за профілем виробництва і технологією невеликих підприємств, де немає можливості проводити цю роботу, а також працівників, які займаються індивідуальною трудовою діяльністю відповідного профілю.

2.3.Основними завданнями регіонального (спеціалізованого, міжгалузевого) методичного кабінету охорони праці є надання організаційної та методичної допомоги підприємствам, розташованим в межах відповідної території, перш за все тим, що належать до сфери управління місцевого органу виконавчої влади, та підприємствам не державної форми власності в удосконаленні навчання працівників з питань охорони праці, пропаганди безпечних та нешкідливих умов праці і позитивного досвіду роботи щодо профілактики аварій, виробничого травматизму та професійних захворювань.

2.4.Відповідно до основних завдань, зазначених у п. 2.3 цього Типового положення, регіональним методичним кабінетом охорони праці здійснюється така робота:

2.4.1.Вивчення та узагальнення позитивного досвіду, розробка пропозицій щодо удосконалення організаційної і методичної роботи кабінетів охорони праці підприємств, розташованих в межах відповідної території.

2.4.2.Організація і проведення регіональних конференцій, нарад, семінарів,

оглядів-конкурсів роботи кабінетів охорони праці підприємств.

2.4.3. Організація тематичних виставок, що пропагують позитивний досвід підприємств щодо запобігання аваріям, нещасним випадкам та професійним захворюванням, розповсюдження цього досвіду через засоби масової інформації, друкованої та наочної агітації тощо.

2.4.4. Організація забезпечення кабінетів охорони праці підприємств регіону наочними посібниками, друкованими, технічними та іншими засобами навчання та пропаганди, методичними посібниками та рекомендаціями щодо нових форм і методів цієї роботи, інформаційними матеріалами про чинні акти законодавства та нормативні акти про охорону праці.

2.4.5. Надання організаційної та методичної допомоги в проведенні навчання і перевірки знань з питань охорони праці працівників невеликих підприємств, де нема можливості провести цю роботу, а також працівників, які займаються індивідуальною трудовою діяльністю, за винятком підприємств і працівників, зазначених у п. 4.2.9 цього Типового положення.

2.5. Галузевий методичний кабінет охорони праці вирішує завдання та здійснює роботи, визначені п.п. 2.3 та 2.4 цього Типового положення, в межах підприємств, підпорядкованих виробничому, науково-виробничому та іншому об'єднанню, міністерству чи іншому центральному органу виконавчої влади, яким він створений.

2.6. В регіональному і галузевому методичному кабінеті охорони праці, створеному та обладнаному на базі підприємства, проводиться також робота, передбачена п.п. 2.1 і 2.2 цього Типового положення.

3. ОБЛАДНАННЯ КАБІNETУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

3.1. Кабінет охорони праці обладнується за проектом, складеним з урахуванням специфіки виробництва на даному підприємстві (в регіоні, об'єднанні тощо) і затвердженим власником або уповноваженою ним особою.

Для обладнання кабінету охорони праці надається спеціальне приміщення, площа якого згідно з вимогами СНіП 2.09.04-87 «Адміністративні та побутові будівлі» визначається в залежності від облікової чисельності працівників підприємства:

до 1000 осіб - 24 м²;

від 1001 до 3000 осіб - 48 м²;

від 3001 до 5000 осіб - 72 м²;

від 5001 до 10 000 осіб - 100 м²;

від 10 001 до 20 000 осіб - 150 м²;

понад 20 000 осіб - 200 м².

3.3. На підприємствах з пересувним характером робіт, поряд із стаціонарними, можуть обладнуватися мобільні кабінети охорони праці (у вагонах, автобусах, фургоні тощо), площа яких визначається з розрахунку не менше 1,2 м² на одне навчальне місце.

3.4. Планування приміщення, призначеного для обладнання кабінету охорони праці, і розміщення в ньому навчальних місць та устаткування

здійснюється згідно з вимогами СНіП 2.08.89 «Громадські будівлі та споруди» та Тимчасових санітарних норм та правил для працівників обчислювальних центрів.

3.5. Кабінет охорони праці повинен бути оснащений:

3.5.1. Актами законодавства та державними міжгалузевими та галузевими нормативними актами про охорону праці, методичною і довідковою літературою, навчальними програмами, програмним забезпеченням для персональних комп'ютерів, директивними, інструктивними та іншими матеріалами, необхідними для проведення навчання, інструктажу та консультацій працівників з питань трудового законодавства, безпеки праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки.

3.5.2. Підручниками, навчальними та наочними посібниками і приладдям (плакати, стенди, схеми, макети, моделі, кіно-, відео- і діафільми та інші наочні засоби навчання та інструктажу з безпеки праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки).

3.5.3. Технічними засобами навчання (проекційна, аудіо- та відеоапаратура, навчально-контролюючі машини, тренажери, комп'ютери, контрольно-вимірювальні прилади тощо) та навчальним інвентарем (натурні зразки засобів індивідуального та колективного захисту, приладів та пристроїв безпеки тощо).

4. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КАБІНЕТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1. Робота кабінету охорони праці здійснюється у відповідності з перспективним (річним) і поточними (місячними чи квартальними) планами, затвердженими:

а) на підприємстві - власником або уповноваженою ним особою за узгодженням з профспілковим органом (уповноваженим трудового колективу з питань охорони праці);

б) у регіональному (спеціалізованому, міжгалузевому) методичному кабінеті - керівником служби охорони праці місцевого органу виконавчої влади за узгодженням з місцевим органом Держнаглядохоронпраці;

в) у галузевому методичному кабінеті охорони праці – керівником служби охорони праці виробничого, науково-виробничого, іншого об'єднання, міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади за узгодженням з місцевим органом Держнаглядохоронпраці.

4.2. Відповідальність за створення і обладнання кабінету охорони праці та контроль за його роботою покладається на власника або уповноважену ним особу.

4.3. Організація роботи кабінету охорони праці згідно з Типовим положенням про службу охорони праці та Рекомендаціями щодо структури та чисельності служби охорони праці покладається власником або уповноваженою ним особою на керівника служби охорони праці підприємства, а на підприємствах (в об'єднаннях) з чисельністю понад 500 працівників - на спеціаліста (інженера) служби охорони праці або на іншого підпорядкованого цьому керівнику спеціально призначеного працівника, який має відповідну

професійну підготовку і в установленому порядку пройшов перевірку знань з питань охорони праці.

4.4. Особа, відповідальна за організацію роботи кабінету охорони праці:

- готує перспективний та поточні плани роботи кабінету щодо здійснення завдань, визначених у розділі 2 цього Типового положення, і подає їх на узгодження та затвердження в установленому порядку;

- організовує та контролює хід виконання робіт, передбачених планами роботи кабінету;

- сприяє забезпеченню високої ефективності навчально-методичної діяльності кабінету, впровадженню та ефективному використанню в його роботі навчально-наочних і методичних посібників, довідково-інформаційних матеріалів, сучасних технічних засобів навчання та контролю знань тощо;

- готує проекти наказів (розпоряджень) і пропозиції щодо вдосконалення форм і методів роботи та оснащення кабінету;

- забезпечує справний стан обладнання кабінету;

сприяє створенню та оснащенню куточків (стендів) з охорони праці в цехах і на виробничих дільницях шляхом організації забезпечення їх засобами друкованої та наочної пропаганди охорони праці.

Додаток 2 до постанови президії ФПУ від 5 листопада 2004 р. № П10-4

Розділ 8 ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КОМІСІЮ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ВИБОРНОГО ОРГАНУ ПЕРВИННОЇ ПРОФСПІЛКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Це Типове положення (далі - Положення) визначає правові засади діяльності комісії з охорони праці виборного органу первинної профспілкової організації і містить вимоги щодо організації роботи цієї комісії з урахуванням обов'язків, прав і повноважень профспілок у сфері охорони праці, визначених Законами України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про охорону праці», іншими актами законодавства.

1. Загальні положення

1.1. Комісія з охорони праці виборного органу первинної профспілкової організації (далі - Комісія) створюється цим органом на строк його повноважень на підприємстві, в установі, організації (далі - підприємство) будь-якої форми власності та виду діяльності з кількістю працюючих, як правило, 50 і більше осіб. Залежно від конкретних обставин виборний профспілковий орган підприємства може створити Комісію й за меншої кількості працівників.

У структурних підрозділах великих підприємств, де в установленому порядку окремо обирається профспілковий орган, створюється Комісія з охорони праці цього органу.

Кількісний і персональний склад Комісії визначається і затверджується виборним профспілковим органом підприємства (структурного підрозділу) залежно від кількості працівників і специфіки виробництва.

1.2. Головними завданнями Комісії є здійснення громадського контролю за додержанням роботодавцем вимог законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці, захист прав та інтересів членів профспілки у цій сфері.

1.3. Членами Комісії можуть бути досвідчені працівники спеціалісти - члени профспілки, на яких за посадовими обов'язками не покладено відповідальності за створення здорових і безпечних умов праці на виробничих дільницях, в цехах, інших підрозділах або в цілому на підприємстві і які не належать до працівників служби охорони праці або інших служб, уповноважених роботодавцем на здійснення організаційно-розпорядчих і контрольних функцій у сфері безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

Кожний член Комісії одночасно є представником профспілки з питань охорони праці, який діє в межах повноважень згідно з статтею 41 Закону України «Про охорону праці», статтями 21 і 38 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», іншими нормативно-правовими актами, Статутом профспілки.

1.4. Головою Комісії обирається член виборного профспілкового органу підприємства (структурного підрозділу), який не входить до складу адміністративного персоналу. Одночасно він є старшим громадським інспектором підприємства (структурного підрозділу).

На підприємстві зі значною кількістю працюючих (3 тисячі осіб і більше) доцільно в штатному розкладі виборного профспілкового органу передбачати звільненого працівника на посаді голови Комісії, який одночасно може призначатися заступником голови виборного профспілкового органу. Рішення з цих питань виборний профспілковий орган приймає залежно від специфіки підприємства, складності й небезпечності виробництв та з урахуванням рекомендацій щодо конкретних нормативів чисельності, визначених відповідним центральним органом всеукраїнської профспілки.

Комісія у своїй роботі керується трудовим законодавством, Законами України «Про охорону праці», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», іншими нормативно-правовими актами, Статутом профспілки та цим Положенням.

Комісія працює під керівництвом відповідного виборного профспілкового органу за планом роботи, що затверджується цим органом.

Засідання Комісії проводяться за необхідності, але не рідше одного разу на квартал.

Засідання Комісії вважається правомочним, якщо в ньому бере участь більше половини її членів.

Рішення Комісії оформляється протоколом довільної форми, має рекомендаційний характер і надається роботодавцю (керівникові підприємства), іншим заінтересованим особам для впровадження в життя. У разі незгоди

роботодавця (керівника підприємства, структурного підрозділу) із запропонованими в рішенні заходами, він надсилає голові Комісії аргументовану відповідь.

Із найбільш важливих і принципових питань Комісія вносить матеріали на розгляд виборного профспілкового органу підприємства (структурного підрозділу) для прийняття рішення по суті проблеми на рівні зазначеного органу.

Голова і члени Комісії взаємодіють з іншими представниками профспілки (профспілок) підприємства, громадськими інспекторами з охорони праці структурних підрозділів, відповідними службами та посадовими особами підприємства, а також з представниками органів державного управління і нагляду за охороною праці, виконавчими органами Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, технічними інспекторами праці та іншими фахівцями профспілкових органів вищого рівня.

Комісія звітує про свою роботу за півріччя і рік (або частіше - за необхідності) на засіданні відповідного виборного профспілкового органу або на зборах членів профспілки.

Роботодавець за свій рахунок організовує разом з виборним профспілковим органом підприємства навчання членів Комісії, придбання для них відповідних засобів і нормативних документів з охорони праці, а також забезпечує збереження їм середнього заробітку протягом періоду навчання і виконання громадських обов'язків, визначеного колективним договором.

2. Зміст роботи Комісії

2.1. Комісія сприяє виборному профспілковому органу підприємства [структурного підрозділу) у виконанні повноважень, передбачених для профспілок Законами України «Про охорону праці», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», іншими нормативно-правовими актами та Статутом профспілки.

З цією метою Комісія:

2.1.1. Перевіряє стан умов і безпеки праці, забезпечення працівників санітарно-побутовими приміщеннями, засобами індивідуального й колективного захисту, мийними та знешкочувальними засобами, лікувально-профілактичним харчуванням, молоком, газованою солоною водою, проведення обов'язкових медичних оглядів працівників певних категорій, домагається від роботодавця усунення недоліків у роботі з цих питань;

Бере участь у формуванні розділу «Охорона праці» колективного договору в опрацюванні роботодавцем комплексних заходів щодо досягнення встановлених нормативів і підвищення існуючого рівня охорони праці, проводить перевірки виконання затверджених заходів;

Аналізує причини виробничого травматизму та професійної захворюваності, якість складання актів за встановленими формами (Н-1, Н-5, П-4), готує пропозиції стосовно вимог до роботодавця щодо вжиття ефективних профілактичних заходів, а також з приводу безпідставного звинувачення

потерпілих, необґрунтованої відмови скласти акт за формою Н-1 або внести до нього необхідні зміни;

2.1.4. Контролює усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань, визначених комісіями з їх розслідування, додержання роботодавцем установленого порядку реєстрації та подання звітності про зазначені випадки;

Перевіряє наявність для всіх професій і повноту інструкцій з охорони праці, своєчасну розробку й затвердження інших актів з охорони праці, що діють у межах підприємства, ведення журналів інструктажу працівників, журналів періодичного технічного огляду машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки та іншої документації згідно з вимогами норм і правил;

Вивчає додержання вимог законодавства про охорону праці жінок, неповнолітніх, інвалідів та вносить пропозиції щодо усунення порушень з цих питань;

Здійснює громадський контроль за своєчасним проведенням атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці, вивчає додержання вимог законодавства щодо надання працівникам пільг і компенсацій за роботу з важкими та/або шкідливими умовами праці, готує пропозиції про встановлення для окремих осіб додаткових пільг відповідно до умов колективного договору;

Сприяє своєчасному й повному одержанню потерпілими або членами сімей загиблих на виробництві сум відшкодування шкоди, одноразової допомоги та всіх інших страхових виплат чи видів соціальної допомоги, передбачених законодавством, за необхідності готує на розгляд виборного профспілкового органу підприємства проект подання з цих питань до робочих органів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;

Сприяє виплаті вихідної допомоги (у розмірі не менше тримісячного заробітку), якщо працівник розриває трудовий договір через порушення роботодавцем вимог законодавства та умов колективного договору з питань охорони праці;

Організовує і контролює роботу громадських інспекторів з охорони праці;

Здійснює громадський контроль за створенням та ефективною роботою кабінету охорони праці, наявністю і станом куточків, стендів та інших засобів пропаганди охорони праці; спільно з роботодавцем організовує огляди-конкурси стану охорони праці на підприємстві;

За необхідності порушує перед виборним профспілковим органом підприємства питання про проведення незалежної експертизи умов праці в діючому виробництві, небезпечності певних машин, механізмів, устаткування, будівель і споруд, відповідності нормативно-правовим актам з охорони праці проектною документації, нових або реконструйованих виробничих об'єктів.

2.2. Голова Комісії або за його дорученням будь-який інший член Комісії бере участь у роботі:

комісії з розслідування нещасного випадку на виробництві або профзахворювання;

комісії з атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;

комісії з перевірки знань посадовими особами і працівниками нормативно-правових актів з охорони праці;

комісії з прийняття в експлуатацію нового або реконструйованого об'єкта виробничого чи соціально-культурного призначення на відповідність його вимогам охорони праці;

комісії з перевірки або комплексного обстеження стану охорони праці на підприємстві, що проводиться представниками органів державного нагляду за охороною праці, експертами Фонду соціального страхування від нещасних випадків, технічними інспекторами праці профспілок тощо.

2.3. Голова, члени Комісії реалізують інші повноваження, передбачені Типовим положенням про представників профспілок з питань охорони праці, затвердженим постановою Президії ФПУ від 17.09.2003 № 11-5-13 та іншими актами.

2.4. Голова або будь-який член Комісії негайно повідомляє голову виборного профспілкового органу підприємства про кожний груповий нещасний випадок, нещасний випадок зі смертельним або тяжким наслідком, що стався на виробництві, з метою термінового повідомлення про це профспілковому органу вищого рівня та забезпечення участі в спеціальному розслідуванні такого випадку представників профспілок згідно з установленим Порядком.

3. Основні права членів Комісії

Голова і члени Комісії мають право:

Безперешкодно і в будь-який час перевіряти стан умов і безпеки праці, санітарно-побутового обслуговування і забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту, лікувально-профілактичним харчуванням, молоком, газованою солоною водою, мийними та знешкоджувальними засобами, а також хід виконання зобов'язань з охорони праці колективного договору, відповідних програм та заходів з цих питань;

Вносити роботодавцю подання з будь-якого питання охорони праці та одержувати від нього аргументовану відповідь;

Вимагати від роботодавця (керівників підприємства, його структурних підрозділів) негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих дільницях, у цехах та інших структурних підрозділах підприємства, у разі виникнення загрози життю або здоров'ю працівників;

Подавати свої висновки про обставини й причини нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, а також про відповідальність посадових осіб, дії або бездіяльність яких призвели до цих випадків;

Одержувати від роботодавця, посадових осіб і працівників необхідні пояснення, інформацію та документи з питань, що належать до компетенції Комісії.

Виборний профспілковий орган підприємства (структурного підрозділу) може відкликати рішення Комісії чи подання (висновки) голови або члена Комісії, якщо вони суперечать законам, іншим нормативно-правовим актам з

охорони праці, не відповідають вимогам захисту законних прав та інтересів працівників.

Особи, які створюють перешкоди в діяльності голови або члена Комісії, притягаються до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної, кримінальної відповідальності згідно з законодавством.

За неналежне виконання обов'язків, передбачених цим Положенням, будь-який член Комісії може бути притягнутий до відповідальності згідно з Статутом профспілки, а також достроково усунутий від виконання цих громадських обов'язків у тому ж порядку, за яким його було обрано.

Затверджено постановою правління Фонду
соціального страхування від нещасних випадків
на виробництві та професійних захворювань
України від 22.12.2005 року № 83

Розділ 9 ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ ЗАСТРАХОВАНИМ ОСОБАМ (ЧЛЕНАМ ЇХ СІМЕЙ)

1. Загальні положення

1.1. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» (далі - Закон) та інших нормативно-правових актів.

1.2. Дія цього Порядку поширюється на осіб, застрахованих відповідно до Закону, та на осіб, право яких на отримання відшкодування шкоди було встановлено раніше згідно із законодавством СРСР або законодавством України про відшкодування шкоди, заподіяної працівникам внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання, пов'язаних з виконанням ними трудових обов'язків.

1.3. У разі настання страхового випадку управління виконавчої дирекції Фонду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, відділення виконавчої дирекції Фонду в районах та містах обласного значення (далі - робочі органи виконавчої дирекції Фонду) зобов'язані у встановленому законодавством порядку своєчасно та в повному обсязі відшкодувати шкоду, заподіяну працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я або в разі його смерті, виплачуючи йому або особам, які мають на це право:

1) допомогу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю до відновлення працездатності або встановлення інвалідності;

2) одноразову допомогу в разі стійкої втрати професійної працездатності застрахованої особи;

3) щомісячну страхову виплату в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку застрахованої особи (далі - щомісячна страхова виплата);

4) грошову суму за моральну шкоду за наявності факту заподіяння цієї шкоди застрахованій особі;

- 5) виплату застрахованій особі у розмірі її середньомісячного заробітку при тимчасовому переведенні її на легшу роботу;
- 6) виплату застрахованій особі під час її професійної реабілітації;
- 7) одноразову допомогу в разі смерті застрахованої особи;
- 8) щомісячну страхову виплату особам, які мають на неї право в разі смерті застрахованої особи;
- 9) витрати на поховання застрахованої особи.

1.4. Ступінь втрати професійної працездатності застрахованим особам встановлюється МСЕК за участю представників робочих органів виконавчої дирекції Фонду. МСЕК встановлює ступінь обмеження професійної працездатності застрахованої особи, визначає професію, з якою пов'язане ушкодження здоров'я, причину, час настання та групу інвалідності у зв'язку з ушкодженням здоров'я.

Ступінь втрати професійної працездатності, що встановлюється МСЕК застрахованій особі, визначається у відсотках професійної працездатності, яку вона мала до ушкодження здоров'я.

Представник робочого органу виконавчої дирекції Фонду керується постановами Кабінету Міністрів України від 22.02.1992 року № 83 «Про затвердження Положення про медико-соціальну експертизу і Положення про індивідуальну програму реабілітації та адаптації інваліда», від 04.04.1994 року № 221 «Про затвердження Порядку організації та проведення медико-соціальної експертизи втрати працездатності» та наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22.11.1995 року № 212 «Про затвердження Порядку встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків».

1.5. Стійкою втратою професійної працездатності вважається будь-яка її втрата (встановлення групи інвалідності та ступеня втрати професійної працездатності, а також встановлення лише ступеня втрати професійної працездатності), визначена медико-соціальними експертними комісіями (далі - МСЕК) на обумовлений термін або безстроково.

1.6. Робочі органи виконавчої дирекції Фонду розглядають справу про страхові виплати на підставі заяви застрахованої особи або заінтересованих осіб за наявності усіх необхідних документів, затверджених цією постановою, і приймають відповідні рішення у десятиденний строк, не враховуючи дня надходження останнього документа. Порядок реєстрації заяви застрахованої особи або заінтересованих осіб визначається виконавчою дирекцією Фонду.

1.7. Рішення про призначення страхових виплат оформляється постановою (в тому числі в разі встановлення страхової виплати за рішенням суду), в якій зазначаються дані про застраховану особу та заінтересованих осіб, розміри виплат на кожного члена сім'ї та їх строки або обґрунтування відмови у виплатах.

Робочі органи виконавчої дирекції Фонду можуть затримати страхові виплати до з'ясування підстав для виплат, якщо документи про страховий випадок оформлені з порушенням встановлених вимог.

1.8. Особова справа застрахованої особи формується за її бажанням в робочих органах виконавчої дирекції Фонду за місцем знаходження підприємства або за місцем проживання застрахованої особи.

1.9. Середньомісячний заробіток для обчислення розміру страхових виплат застрахованій особі та заінтересованим особам визначається згідно з пунктами 10, 11, 12, 13, 14, 15 етапі 34 Закону та відповідними нормативно-правовими документами.

1.10. Доставка і переказ сум, що виплачуються застрахованим особам та заінтересованим особам, проводяться за рахунок Фонду.

Ці суми перераховуються на їх особові рахунки в банку, а в разі відсутності можливості отримання коштів у банку - поштовими переказами.

1.11. Страхові виплати, одержані застрахованою особою або заінтересованими особами, можуть бути утримані робочим органом виконавчої дирекції Фонду, якщо рішення про їх виплату прийнято на підставі підроблених документів або якщо подано свідомо неправдиві відомості, а також якщо допущено помилку, яка впливає на суму страхових виплат.

Повернення зайво виплачених сум проводиться згідно з постановою робочих органів виконавчої дирекції Фонду, якщо застрахована особа або заінтересовані особи не оспорюють підстав і розміру утримання.

При кожній виплаті щомісячної страхової суми загальний розмір утримання не може перевищувати двадцяти відсотків, а у випадках, окремо передбачених законодавством України, - п'ятдесяти відсотків щомісячної страхової виплати, яка належить до виплати застрахованій особі або заінтересованій особі.

1.12. Належні суми страхових виплат, що з вини Фонду не були своєчасно виплачені особам, які мають на них право, у разі смерті цих осіб виплачуються членам їх сімей, а в разі їх відсутності - включаються до складу спадщини.

1.13. Фонд може відмовити у страховій виплаті застрахованій особі, якщо мали місце:

1) навмисні дії застрахованої особи, спрямовані на створення умов для настання страхового випадку, якщо це встановлено комісією з розслідування страхового випадку;

2) поданню роботодавцем або застрахованою особою Фонду свідомо неправдивих відомостей про страховий випадок;

3) вчинення застрахованою особою умисного злочину, що призвів до настання страхового випадку.

Робочий орган виконавчої дирекції Фонду може відмовити у виплаті застрахованій особі, якщо нещасний випадок згідно із законодавством не визнаний пов'язаним з виробництвом.

1.14. Страхова виплата може бути припинена:

1) на весь час проживання застрахованої особи за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, в разі неподання застрахованою особою щороку в грудні документів, якими засвідчується факт перебування застрахованої особи в живих, відповідно до постанови Кабінету Міністрів

України від 09.08.2001 року № 998 «Про затвердження Порядку здійснення страхових виплат, призначених у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, які спричинили втрату працездатності, особам, що виїхали за межі України»;

2) на весь час, протягом якого застрахована особа перебуває на державному утриманні, за умови, що частка виплати, яка перевищує вартість такого утримання, надається особам, які перебувають на утриманні застрахованої особи:

3) якщо з'ясувалося, що виляти призначено на підставі документів, які містять неправдиві відомості. Сума витрат на страхові виплати, отримані застрахованим, стягується в судовому порядку;

4) якщо страховий випадок настав внаслідок навмисного наміру заподіяння собі травми;

5) якщо застрахована особа ухиляється від медичної чи професійної реабілітації або не виконує правил, пов'язаних з установами чи переглядом обставин страхового випадку, або порушує правила поведінки та встановлений для нього режим, що перешкоджає одужанню;

б) в інших випадках, передбачених законодавством.

Якщо на утриманні застрахованої особи перебувають члени сім'ї, які проживають на території України, виплати у випадках, передбачених підпунктами 1 і 5 цього пункту, не припиняються, а лише зменшуються на суму, що не перевищує 25 відсотків усієї суми виплат.

1.15. Застрахованим особам, які проживають у будинках-інтернатах для громадян похилого віку та інвалідів, пансіонатах для ветеранів війни та праці, щомісячні суми страхових виплат перераховуються на рахунок зазначених установ з виплатою різниці між сумою страхової виплати та вартістю утримання в них, але не менш як 25 відсотків призначеної суми страхової виплати (втраченого заробітку).

Якщо на утриманні застрахованої особи, яка проживає у будинку-інтернаті для громадян похилого віку та інвалідів, пансіонаті для ветеранів війни та праці, є непрацездатні члени сім'ї, сума страхової виплати сплачується в такому порядку: на одну непрацездатну особу, яка перебуває на утриманні, - чверть, на двох - третина, на трьох і більше - половина суми страхової виплати. Частина суми страхової виплати, що залишається після відрахування вартості утримання в цих установах, але не менш як 25 відсотків, виплачується застрахованій особі.

1.16. Суми страхових виплат, нараховані особі, яка одержує їх в період її перебування в дитячому будинку, закладі інтернатного типу, перераховуються на спеціальний рахунок і виплачуються їй після закінчення навчання у цьому закладі.

1.17. У разі відбування застрахованою особою покарання у вигляді позбавлення волі належні їй суми страхових виплат перераховуються на спеціальний рахунок і виплачуються їй після звільнення з місця позбавлення волі, а особи, які перебувають на утриманні застрахованої особи, одержують виплати в установленому порядку.

1.18. У разі виїзду застрахованої особи або осіб, які мають право на страхові виплати, на постійне місце проживання за межі України визначені на зазначені цілі суми переказуються робочими органами виконавчої дирекції Фонду на їх адресу в порядку, передбаченому міждержавними угодами та постановою Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 р. № 998 «Про затвердження Порядку здійснення страхових виплат, призначених у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, які спричинили втрату працездатності, особам, що виїхали за межі України», якщо міжнародними договорами України не встановлено інші правила здійснення страхових виплат.

1.19. Індксація щомісячних страхових виплат проводиться відповідно до Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» з врахуванням наступних змін до нього та Порядку проведення індексації грошових доходів населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 р. № 1078.

1.20. Компенсація втрати доходів у зв'язку з порушенням строків виплат щомісячних страхових сум проводиться відповідно до Закону України «Про компенсацію громадянам втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків їх виплат» від 19.10.2000 року № 2050—III і Порядку проведення компенсації громадянам втрати частини грошових доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2001 року № 159.

1.21. Копію постанови про призначення (відмову), перерахування, індексацію, компенсацію, припинення та продовження страхових виплат і соціальних послуг потерпілим (членам їх сімей), відшкодування витрат на поховання у разі смерті потерпілого або про повернення зайво виплачених коштів тощо робочі органи виконавчої дирекції Фонду надсилають застрахованій особі або заінтересованим особам.

2. Призначення допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю до відновлення працездатності або встановлення інвалідності

2.1. Настання права застрахованої особи на допомогу

2.1.1. Підставою для оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця та надання допомоги, пов'язаної з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням, є виданий в установленому порядку листок непрацездатності та наявність акта розслідування нещасного випадку або акта розслідування професійного захворювання за встановленою формою.

Зв'язок тимчасової непрацездатності з виробничою травмою чи професійним захворюванням засвідчується в медичній карті амбулаторного чи стаціонарного хворого.

2.1.2. Дні тимчасової непрацездатності застрахованій особі не оплачуються у разі встановлення комісією з розслідування страхового випадку:

- одержання застрахованою особою травми або захворювання під час скоєння нею злочину або інших правопорушень, якщо ці дії підтвержені рішенням суду;

- якщо страховий випадок настав внаслідок навмисного наміру заподіяння собі травми, що встановлено комісією з розслідування страхового випадку;
- тимчасової непрацездатності внаслідок отруєння алкоголем, наркотичними або іншими отруйними речовинами, а також внаслідок їх дії (асфіксія, інсульт, зупинка серця тощо) за наявності медичного висновку, якщо це не викликано застосуванням цих речовин у виробничих процесах або порушенням вимог безпеки щодо їх зберігання і транспортування, або якщо застрахована особа, яка перебувала у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, була відсторонена від роботи згідно з установленим порядком.

2.1.3. Якщо при наявності акта розслідування нещасного випадку (ф. Н-5) та акта про нещасний випадок на виробництві (ф. Н-1) або акта розслідування професійного захворювання (ф. П-4) застрахована особа визнана чи не визнана інвалідом через нещасний випадок на виробництві (професійне захворювання) і через певний час у зв'язку із погіршенням стану здоров'я, що пов'язане з цим нещасним випадком (професійним захворюванням), їй видано листок непрацездатності, то допомога по тимчасовій непрацездатності надається у разі засвідчення в медичній карті хворого зв'язку захворювання з нещасним випадком на виробництві (професійним захворюванням) і засвідчення в листку тимчасової непрацездатності зв'язку хвороби з нещасним випадком на виробництві (професійним захворюванням).

2.2. Виплата допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю

2.2.1. Оплата за рахунок коштів роботодавця (перших п'яти днів тимчасової непрацездатності) та за рахунок коштів Фонду (починаючи з шостого дня тимчасової непрацездатності) призначається та виплачується за місцем роботи застрахованої особи, на якому стався страховий випадок, у розмірі 100 відсотків втраченої середньої заробітної плати за робочі дні (години) згідно з графіком роботи, що припадають на дні тимчасової непрацездатності.

2.2.2. Якщо застрахована особа працює за сумісництвом, допомога призначається і виплачується страхувальником за місцем роботи, де стався страховий випадок. При цьому враховується заробітна плата за іншим місцем роботи на підставі довідки про середню заробітну плату з іншого місця роботи.

2.2.3. Допомога добровільно застрахованій особі призначається робочим органом виконавчої дирекції Фонду, в якому вона зареєстрована, починаючи з шостого дня тимчасової непрацездатності, пов'язаної з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням.

2.2.4. Допомога застрахованій особі виплачується страхувальником за рахунок його страхових внесків до Фонду. Перші п'ять днів тимчасової непрацездатності оплачуються за рахунок коштів страхувальника, де стався страховий випадок.

3. Призначення застрахованій особі одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати.

Одноразова допомога застрахованій особі призначається при встановленні їй МСЕК стійкої втрати професійної працездатності.

3.1. Документи, що подаються для призначення одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати

3.1.1. Для призначення одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати до робочого органу виконавчої дирекції Фонду подаються:

- 1) заява застрахованої особи про призначення страхових виплат;
- 2) акт про нещасний випадок за формою Н-1 (якщо стався нещасний випадок);
- 3) акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 (якщо стався нещасний випадок);
- 4) акт розслідування професійного захворювання за формою П-4 (якщо таке встановлено);
- 5) рішення суду про встановлення факту нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання (якщо було засідання суду з цього питання);
- 6) висновок МСЕК про ступінь втрати професійної працездатності;
- 7) довідка про середню заробітну плату (доход) застрахованої особи;
- 8) копія трудової книжки або витяг з неї, засвідчені страхувальником або підписом працівника робочого органу виконавчої дирекції Фонду при пред'явленні оригіналу;
- 9) довідка про розмір пенсії по інвалідності (якщо вона призначена) внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання (в тому числі про розмір одержуваних надбавок);
- 10) довідка будинку-інтернату для громадян похилого віку та інвалідів або пансіонату для ветеранів війни та праці про розмір вартості утримання застрахованої особи в ньому.

3.1.2. Якщо застрахована особа за станом здоров'я чи з інших причин не спроможна сама одержати зазначені у підпункті 3.1.1 пункту 3.1 розділу 3 цього Порядку документи, їх одержує та подає відповідний страховий експерт робочого органу виконавчої дирекції Фонду.

3.2. Настання права на одноразову допомогу та щомісячну страхову виплату

3.2.1. Право на отримання застрахованою особою одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати настає з дня встановлення їй МСЕК стійкої втрати професійної працездатності.

3.3. Строк виплати одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати.

3.3.1. Одноразова допомога виплачується застрахованій особі в місячний строк з дня визначення МСЕК стійкої втрати професійної працездатності в день, встановлений постановою робочого органу виконавчої дирекції Фонду (у тому числі при призначенні одноразової допомоги за рішенням суду) за наявності усіх необхідних документів, передбачених підпунктом 3.1.1 пункту 3.1 цього Порядку

3.3.2. Щомісячна страхова виплата виплачується щомісячно з наступного місяця після місяця, в якому вона призначена, в дні, встановлені постановами робочих органів виконавчої дирекції Фонду (у тому числі при призначенні щомісячної страхової виплати за рішенням суду), але не пізніше 30

календарних днів з дня прийняття постанови робочого органу виконавчої дирекції Фонду про призначення страхових виплат.

3.3.3. Щомісячна страхова виплата проводиться протягом строку, встановленого МСЕК. Строк проведення щомісячних страхових виплат продовжується з дня їх припинення і до часу, встановленого при наступному огляді МСЕК, незалежно від часу звернення потерпілого до Фонду. При цьому сума страхових виплат за минулий час виплачується за умови підтвердження МСЕК втрати працездатності і причинного зв'язку між настанням непрацездатності та ушкодженням здоров'я.

3.3.4. Якщо справи про страхові виплати розглядаються вперше по закінченні трьох років з дня втрати застрахованою особою працездатності внаслідок страхового випадку, страхові виплати проводяться з дня звернення за їх одержанням.

3.3.5. Виплати призначені, але не одержані своєчасно застрахованою особою, проводяться за весь минулий час, але не більш як за три роки з дня звернення за їх одержанням.

3.3.6. У разі коли строк повторного огляду МСЕК застрахованою особою пропущено і МСЕК підтвердила стійку втрату професійної працездатності, щомісячна страхова виплата відновлюється з дати, встановленої МСЕК, але не більш як за три роки з дня припинення виплати щомісячної страхової виплати. При цьому розмір щомісячної страхової виплати встановлюється з урахуванням коефіцієнтів перерахування, які встановлюються правлінням Фонду щороку з 1 березня.

3.4. Обчислення суми одноразової допомоги

№ з/п	Порушення з боку застрахованої особи, які були однією з причин нещасного випадку	Відсоток зменшення одноразової допомоги
1	Виконання роботи у стані алкогольного, наркотичного сп'яніння, токсикологічного отруєння	50
2	Порушення трудової і виробничої дисципліни, у тому числі: - невиконання посадових обов'язків; - невиконання інструкцій з охорони праці тощо	50
3	Порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів; порушення технологічного процесу; порушення під час експлуатації транспортних засобів; порушення правил дорожнього руху	50
4	Виконання робіт з відключеними, несправними засобами колективного захисту, системами сигналізації, вентиляції, освітлення тощо	40
5	Незастосування засобів індивідуального та колективного захисту	40

3.4.5. У разі коли розмір одноразової допомоги був обмежений граничною сумою заробітної плати (доходу), з якої справляються страхові внески до Фонду, її зменшення проводиться, виходячи із зазначеної граничної суми.

3.4.6. Якщо застрахованій особі вперше встановлено сукупний відсоток втрати професійної працездатності за страховими випадками, які сталися на різних підприємствах, та по одному з них комісією з розслідування нещасного випадку встановлено, що ушкодження здоров'я настало не лише з причин, що залежать від роботодавця, а і внаслідок порушення застрахованою особою нормативних актів про охорону праці, розмір одноразової допомоги розраховується по кожному страховому випадку і зменшується відповідно до підпункту 3.4.4. пункту 3.4. цього Порядку по страховому випадку, за яким встановлено вину застрахованої особи.

3.5. Обчислення розміру щомісячної страхової виплати при її призначенні

3.4.1. Одноразова допомога застрахованій особі визначається із розрахунку її середньої заробітної плати (доходу) за кожний відсоток втрати професійної працездатності, але не вище чотирикратного розміру граничної суми заробітної плати (доходу), з якої справляються внески до Фонду, на час настання права потерпілого на страхову виплату.

3.4.2. У разі коли при подальших обстеженнях МСЕК застрахованій особі встановлено інший, вищий ступінь стійкої втрати професійної працездатності, з урахуванням іншої професійної хвороби або іншого каліцтва, пов'язаного з виконанням трудових обов'язків, їй проводиться виплата одноразової допомоги, сума якої визначається із розрахунку середньомісячного заробітку застрахованої особи за кожний відсоток збільшення ступеня втрати професійної працездатності відносно попереднього обстеження МСЕК.

3.4.3. У разі погіршення здоров'я застрахованої особи внаслідок раніше одержаного каліцтва або професійного захворювання, пов'язаних з виконанням трудових обов'язків, при встановленні їй МСЕК вищого ступеня стійкої втрати професійної працездатності відносно попереднього обстеження одноразова допомога не призначається.

3.4.4. У разі встановлення комісією з розслідування нещасного випадку, що ушкодження здоров'я настало не лише з причин, що залежать від роботодавця, а і внаслідок порушення застрахованою особою нормативних актів про охорону праці, розмір одноразової допомоги підлягає зменшенню, але не більш як на 50 відсотків.

Відсоток зменшення розміру одноразової допомоги визначається рішенням комісії з питань вирішення спорів робочих органів виконавчої дирекції Фонду, виходячи з наступних критеріїв:

3.5.1. Розмір щомісячної страхової виплати визначається як частка від середньомісячної заробітної плати застрахованої особи перед настанням страхового випадку, яка обчислюється відповідно до ступеня втрати професійної працездатності.

3.5.2. Якщо застрахованій особі встановлено сукупний відсоток втрати професійної працездатності за страховими випадками, які сталися на різних підприємствах, розмір щомісячної страхової виплати встановлюється у сумі

щомісячних страхових виплат, обчислених по кожному страховому випадку. Щомісячна страхова виплата по кожному страховому випадку обчислюється відповідно до підпункту 3.5.1 пункту 3.5 цього Порядку.

3.5.3. У разі коли застрахованій особі одночасно із щомісячною страховою виплатою призначено пенсію по інвалідності у зв'язку з одним і тим самим нещасним випадком, їх сума не повинна перевищувати середньомісячного заробітку (доходу), який ця особа мала до ушкодження здоров'я. Визначені раніше сума щомісячної страхової виплати та пенсія по інвалідності зменшенню не підлягають.

3.6. Перерахування розміру щомісячної страхової виплати у разі зміни ступеня втрати професійної працездатності та переходу на інший вид пенсії

3.6.1. Перерахування розміру щомісячної страхової виплати у разі зміни ступеня втрати професійної працездатності проводиться, виходячи з відкоригованої заробітної плати, визначеної станом на 1 березня за останнім її коригуванням і відповідно до підпункту 3.5.1. пункту 3.5. цього Порядку.

При цьому сума перерахованого розміру щомісячної страхової виплати та пенсії по інвалідності не може перевищувати відкориговану заробітну плату, зазначену в абзаці першому цього підпункту.

Перерахований розмір щомісячної страхової виплати встановлюється з дня зміни відсотка втрати професійної працездатності.

3.6.2. У разі коли застрахована особа замість пенсії по інвалідності внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання обрала інший вид пенсії відповідно до чинного законодавства, перерахування розміру щомісячної страхової виплати проводиться з дати переходу на інший вид пенсії, виходячи з відкоригованої заробітної плати, визначеної станом на 1 березня за останнім її коригуванням і відповідно до підпункту 3.5.1. пункту 3.5. цього Порядку.

3.7. Перерахування розміру щомісячної страхової виплати з 1 березня

3.7.1. Підставою для перерахування розміру щомісячної страхової виплати з 1 березня кожного року є зростання у попередньому календарному році середньої заробітної плати у галузях національної економіки за даними центрального органу виконавчої влади з питань статистики.

3.7.2. Перерахування розміру щомісячної страхової виплати проводиться, виходячи з відкоригованої заробітної плати на коефіцієнт підвищення страхових виплат, затверджений правлінням Фонду. Розмір щомісячної страхової виплати обчислюється відповідно до підпункту 3.5.1. пункту 3.5. цього Порядку.

При цьому відкоригована заробітна плата не може перевищувати максимальну величину, з якої справляються страхові внески до Фонду, на дату проведення перерахунку. У такому разі розмір щомісячної страхової виплати зменшенню не підлягає.

Сума перерахованого розміру щомісячної страхової виплати та пенсії по інвалідності не може перевищувати відкориговану заробітну плату.

4. Призначення страхової виплати застрахованій особі у розмірі її середньомісячного заробітку при тимчасовому переведенні на легшу роботу

4.1. Настання права застрахованої особи на страхову виплату

4.1.1. За застрахованою особою, тимчасово переведеною на легшу нижчеоплачувану роботу, зберігається її середньомісячний заробіток на строк, визначений лікарсько-консультаційною комісією (ЛКК), або до встановлення стійкої втрати професійної працездатності.

4.1.2. Необхідність переведення застрахованої особи на іншу роботу, її тривалість та характер встановлюються ЛКК або МСЕК.

4.1.3. За згодою застрахованої особи роботодавець зобов'язаний надати їй рекомендовану ЛКК або МСЕК роботу за наявності відповідних вакансій.

4.1.4. Якщо у встановлений ЛКК або МСЕК строк роботодавець не забезпечує застраховану особу відповідною роботою, Фонд сплачує застрахованій особі страхову виплату у розмірі її середньомісячного заробітку.

5. Сума страхової виплати при тимчасовому переведенні застрахованої особи на легшу роботу

Якщо застраховану особу за станом здоров'я відповідно до висновку ЛКК або МСЕК переведено на легшу нижчеоплачувану роботу, роботодавець згідно із статтею 170 Кодексу законів про працю України зберігає за нею попередній середній заробіток протягом двох тижнів з дня переведення за рахунок коштів підприємства, організації, установи.

Починаючи з п'ятнадцятого дня переведення застрахованої особи на легшу роботу, зазначені виплати (доплата застрахованій особі до середнього заробітку, який вона мала до ушкодження здоров'я) проводяться підприємством за рахунок страхових внесків до Фонду на строк, встановлений ЛКК або МСЕК.

6. Призначення страхової виплати застрахованій особі під час її професійної реабілітації

Застрахованій особі, яка проходить професійне навчання або перекваліфікацію за індивідуальною програмою реабілітації (якщо з часу встановлення ступеня втрати професійної працездатності минуло не більше одного року), Фонд проводить щомісячні страхові виплати у розмірі середньомісячного заробітку протягом строку, визначеного програмою реабілітації.

7. Призначення виплати одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати в разі смерті застрахованої особи

7.1. Документи, що подаються для призначення одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати в разі смерті застрахованої особи

7.1.1. Робочий орган виконавчої дирекції Фонду розглядає справи про призначення одноразової допомоги та щомісячної страхової виплати в разі смерті застрахованої особи сім'ї та особам, які мають на це право (далі - заінтересовані особи), приймає рішення про виплати за умови подання таких документів, які видаються відповідними організаціями:

1) заяви заінтересованих осіб (колективної чи індивідуальної) для призначення страхових виплат;

2) копій паспортів заінтересованих осіб (завіреної працівником робочого органу виконавчої дирекції Фонду на підставі оригіналів);

3) акта про нещасний випадок за формою Н-1 (якщо стався нещасний випадок);

4) акта розслідування нещасного випадку за формою Н-5 (якщо стався нещасний випадок);

5) акта розслідування професійного захворювання за формою П-4 (якщо таке встановлено);

6) рішення суду про встановлення факту нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання (якщо було засідання суду з цього питання);

7) копії свідоцтва органу реєстрації актів громадянського стану про смерть застрахованої особи (завіреної працівником робочого органу виконавчої дирекції Фонду на підставі оригіналу);

8) копії свідоцтва органу реєстрації актів громадянського стану про шлюб (завіреної працівником робочого органу виконавчої дирекції Фонду на підставі оригіналу);

9) висновку МСЕК про причинний зв'язок смерті застрахованої особи з наслідками раніше отриманого трудового каліцтва чи професійного захворювання;

10) довідки про середню заробітну плату (доход) застрахованої особи (якщо вона не отримувала страхові виплати);

11) копії свідоцтва про народження дитини (завіреної працівником робочого органу виконавчої дирекції Фонду на підставі оригіналу);

12) довідки навчального закладу (щорічно) про те, що член сім'ї застрахованої особи віком від 18 до 23 років, який має право на відшкодування шкоди, навчається за денною формою навчання;

13) довідки навчального закладу інтернатного типу про те, що член сім'ї застрахованої особи, який має право на відшкодування шкоди, перебуває на утриманні цього закладу;

14) довідки МСЕК про встановлення інвалідності осіб, які перебували на утриманні померлого;

15) довідки про розмір пенсії застрахованої особи, в тому числі про розмір одержуваних надбавок (якщо вона не працювала на день смерті);

16) копій трудових книжок осіб, які мають право на страхові виплати (завіреної працівником робочого органу виконавчої дирекції Фонду на підставі оригіналів).

7.1.2. Факт перебування на утриманні застрахованої особи у разі відсутності відповідних документів і неможливості їх відновлення встановлюється в судовому порядку.

7.1.3. Якщо члени сім'ї застрахованого за станом здоров'я чи з інших причин не спроможні самі одержати зазначені у підпункті 7.1.1 пункту 7.1 розділу 7 цього Порядку документи, їх одержує та подає відповідний страховий експерт робочого органу виконавчої дирекції Фонду.

7.2. Настання права на страхові виплати в разі смерті застрахованої особи

7.2.1. У разі смерті застрахованої особи право на одержання:

- одноразової допомога має його сім'я та заінтересовані особи, а також дитина померлого, яка народилася протягом не більш як десятимісячного строку після його смерті;

- щомісячних страхових витрат мають заінтересовані особи, а також дитина померлого, яка народилася протягом не більш як десятимісячного строку після його смерті.

7.2.2. Право на отримання страхових виплат у заінтересованих осіб настає з дня смерті застрахованої особи, але не раніше дня виникнення права на їх виплату.

7.2.3. Право заінтересованих осіб, які перебували на утриманні застрахованої особи, яка одержувати щомісячну страхову виплату і пенсію по інвалідності, настає з дати встановлення МСЕК причинного зв'язку смерті застрахованої особи з раніше одержаним каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.

7.2.4. За дітьми право на відшарування шкоди зберігається і при усиновленні їх у майбутньому або шли у майбутньому до досягнення зазначеного у Законі віку вони стають інвалідами.

7.3. Особи, які мають право на страхові виплати

7.3.1. Право на страхові виплати мають особи, які перебували на утриманні застрахованої особи:

1) діти, які не досягли 16 років; діти з 16 до 18 років, які не працюють, або старші за цей вік, але через вади фізичного або розумового розвитку самі не спроможні заробляти; діти, які є учнями, студентами (курсантами, слухачами, стажистами) денної форми навчання, але не більш як до досягнення ними 23 років;

2) жінки, які досягли 55 років, і чоловіки, які досягли 60 років, якщо вони не працюють;

3) інваліди-члени сім'ї застрахованої особи;

4) неповнолітні діти, на утримання яких померлий виплачував або був зобов'язаний виплачувати аліменти;

5) непрацездатні особи, які не перебували на утриманні померлого, але мають на це право (незалежно від того, разом вони проживали чи окремо), - тільки для призначення щомісячних страхових виплат.

7.3.2. Особи, які не працюють та перебувають на обліку в центрі зайнятості, не належать до осіб, які перебувають на утриманні застрахованої особи.

7.3.3. Право на одержання страхових виплат мають також дружина (чоловік) або один з батьків померлого чи інший член сім'ї, якщо він не працює та доглядає дітей, братів, сестер або онуків застрахованої особи, які не досягли 8-річного віку.

7.3.4. Сім'ю померлого складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки.

7.4. Строки виплат

7.4.1. Одноразова допомога сім'ї та заінтересованим особам виплачується у місячний строк з дня смерті застрахованої особи в день, установлений постановою робочого органу виконавчої дирекції Фонду (у тому числі при призначенні страхових виплат за рішенням суду), за наявності усіх необхідних документів, але не пізніше 30 календарних днів після прийняття робочим органом виконавчої дирекції Фонду постанови про призначення страхових виплат.

7.4.2. Щомісячна страхова виплата виплачується щомісячно з наступного місяця після місяця, в якому вона призначена, в дні, установлені постановами робочих органів виконавчої дирекції Фонду (в тому числі при призначенні щомісячної страхової виплати за рішенням суду), але не пізніше 30 календарних днів після прийняття робочим органом виконавчої дирекції Фонду постанови про призначення страхових виплат.

7.4.3. Якщо справи про страхові виплати розглядаються вперше по закінченні трьох років з дня смерті застрахованої особи внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, страхові виплати проводяться з дня звернення за їх одержанням.

7.4.4. Виплати, призначені, але не одержані своєчасно заінтересованою особою, проводяться за весь минулий час, але не більш як за три роки з дня звернення за їх одержанням.

7.4.5. У разі коли застрахована особа померла до 01.04.2001 року, а причинний зв'язок її смерті з одержаним каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я встановлено висновком відповідного медичного закладу після 01.04.2001 р., призначення страхових виплат сім'ї та заінтересованим особам проводиться робочим органом виконавчої дирекції Фонду.

7.5. Обчислення суми одноразової допомоги

У разі смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання розмір одноразової допомоги його сім'ї повинен бути не меншим за п'ятирічну заробітну плату потерпілого і, крім того, не меншим за однорічний заробіток потерпілого на кожному особу, яка перебувала на його утриманні (пункт 7.3.1 цього Порядку), а також на його дитину, яка народилася протягом не більш як десятимісячного строку після смерті застрахованої особи.

7.6. Обчислення суми щомісячної страхової виплати

7.6.1. У разі смерті застрахованої особи суми щомісячних страхових виплат особам, зазначеним у пункті 7.3.1 цього Порядку, визначаються із середньомісячного заробітку застрахованої особи за вирахуванням частки, яка припадала на застраховану особу та працездатних осіб, що перебували на його утриманні, але не мали права на ці виплати.

7.6.2. Сума страхових виплат кожній особі, яка має на це право, визначається шляхом ділення частини заробітку застрахованої особи, що припадає на зазначених осіб, на кількість цих осіб.

7.6.3. Сума страхових виплат непрацездатним особам, які не перебували на утриманні померлого, але мають на це право, визначається в такому порядку:

1) якщо кошти на утримання стягувалися за рішенням суду, страхові виплати визначаються в сумі, призначеній судом;

2) якщо кошти на утримання не стягувалися в судовому порядку, сума страхової виплати визначається в розмірі до 25 відсотків середньомісячного заробітку застрахованої особи.

7.6.4. У разі коли право на страхові виплати мають одночасно непрацевдатні особи, які перебували на утриманні померлого, і непрацевдатні особи, які не перебували на його утриманні, спочатку визначається сума страхових виплат особам, які не перебували на утриманні померлого.

При цьому сума страхових виплат на всіх непрацевдатних осіб, які не перебували на його утриманні, визначається у розмірі 25 відсотків від середньомісячної заробітної плати (доходу) годувальника, якщо інший розмір не встановлено в судовому порядку.

7.6.5. Встановлена зазначеним особам, які не перебували на утриманні застрахованої особи, сума страхових виплат виключається із заробітку годувальника, а потім визначається сума страхових виплат особам, які перебували на утриманні померлого.

7.6.6. Страхові виплати особам, які втратили годувальника, проводяться в повному розмірі без урахування призначеної їм пенсії у разі втрати годувальника та інших доходів.

7.6.7. У разі смерті застрахованої особи, яка одержувала страхові виплати і не працювала, розмір щомісячних страхових виплат особам, зазначеним у підпункті 7.3.1 пункту 7.3 цього Порядку, визначається, виходячи із суми щомісячної страхової виплати і пенсії по інвалідності, які одержувала застрахована особа на день її смерті.

Причинний зв'язок смерті застрахованої особи з одержаним каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я має підтверджуватися висновками відповідних медичних закладів.

7.7. Перерахування щомісячних страхових виплат

7.7.1. Перерахування сум щомісячних страхових виплат проводиться у разі зміни складу сім'ї померлого:

- народилася дитина померлого, протягом не більш як десятимісячного строку після його смерті;

- призначена (зупинена) страхова виплата дружині (чоловікові) або одному з батьків померлого чи іншому члену сім'ї, якщо він не працює та доглядає дітей, братів, сестер або онуків застрахованої особи, які не досягли 8-річного віку;

- діти померлого досягли зазначеного в Законі віку.

7.7.2. Перерахування розміру щомісячних страхових виплат з 1 березня.

Щомісячні страхові виплати заінтересованим особам перераховуються з 1 березня на коефіцієнт підвищення страхових виплат, що встановлюється правлінням Фонду.

8. Відшкодування витрат на поховання померлого

8.1. У разі настання страхового випадку робочі органи виконавчої дирекції Фонду у встановленому законодавством порядку організують поховання померлого, відшкодовують вартість пов'язаних з цим ритуальних послуг відповідно до місцевих умов.

8.2. Витрати на поховання та пов'язані з цим ритуальні послуги проводяться відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 року № 826 «Про затвердження Порядку проведення витрат на поховання у разі смерті потерпілого від нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання».

Затверджено наказом Державного комітету
України з нагляду за охороною праці
від 27 липня 2004 р. № 177

Розділ 10 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖНАГЛЯДОХОРОНПРАЦІ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ В СФЕРІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ, ЯКІ СПРИЧИНИЛИ ВТРАТУ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

1. Загальні положення

Методичні рекомендації покликані сприяти належному дотриманню посадовими особами Держнагляддохоронпраці України процедури, визначеної Порядком здійснення державного нагляду в сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2003 р. № 1845 (далі - Порядок № 1845).

1.2. Державний нагляд у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності (далі - страхування від нещасного випадку), Держнагляддохоронпраці України здійснює на підставі та в межах повноважень, визначених Порядком № 1845. Здійснення державного нагляду у сфері соціального страхування від нещасного випадку (далі - державний нагляд) в Автономній Республіці Крим та областях може бути покладено Держнагляддохоронпраці України на його відповідні територіальні органи.

1.3. Державний нагляд здійснюється шляхом контролю за додержанням правлінням, виконавчою дирекцією Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань (далі - Фонд) та її робочими органами законодавства про страхування від нещасного випадку в частині здійснення ними профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам на виробництві, усунення загрози здоров'ю працівників, викликаній умовами праці, та фінансування Національної, галузевих і регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

1.4. Контроль за додержанням законодавства про страхування від нещасного випадку здійснюється відповідно до Порядку № 1845 шляхом проведення планових і позапланових перевірок роботи виконавчої дирекції Фонду, її робочих органів.

1.5. Методичні рекомендації повинні враховуватись під час визначення посадових (функціональних) обов'язків посадових осіб органів Держнаглядохоронпраці України, які здійснюватимуть нагляд у сфері страхування від нещасного випадку.

2. Планування та проведення перевірок

2.1. Планові цільові перевірки правління виконавчої дирекції Фонду та її робочих органів проводяться не частіше ніж один раз на рік за планом-графіком, затвердженим Мінпраці України за погодженням з Держнаглядохоронпраці України та ГоловКРУ.

2.2. Позапланові перевірки проводяться на вмотивовану письмову вимогу органів виконавчої влади, виконавчих органів місцевих рад, прокуратури, за рішенням наглядової ради або правління Фонду, а також за зверненнями громадян або з метою перевірки виконання подання щодо усунення порушення.

2.3. Цільові перевірки правління, виконавчої дирекції Фонду та її робочих органів проводяться за розпорядженням Голови Держнаглядохоронпраці України, його першого заступника або заступника.

2.4. Комплексні перевірки проводяться за розпорядженням Мінпраці України, погодженим з Держнаглядохоронпраці України та ГоловКРУ.

2.5. До переліку питань з цільової перевірки роботи правління, виконавчої дирекції Фонду та її робочих органів, залежно від мети та завдань перевірки, включаються:

1) здійснення заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, усунення загрози здоров'ю працівників, викликаній умовами праці, в тому числі:

- надання страхувальникам необхідних консультацій, сприяння створенню ними та реалізації ефективної системи управління охороною праці;

- участь: у розробленні центральними органами виконавчої влади Національної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, умов праці і виробничого середовища та їх реалізації; навчанні, підвищенні рівня знань працівників, які вирішують питання охорони праці; в організації розроблення та виробництва засобів індивідуального захисту працівників; у здійсненні наукових досліджень у сфері охорони праці;

- перевірка стану профілактичної роботи та охорони праці на підприємствах;

- участь у розслідуванні групових нещасних випадків, нещасних випадків зі смертельними наслідками та з можливою інвалідністю;

- пропаганда безпечних та нешкідливих умов праці; організація створення тематичних кінофільмів, радіо- і телепередач; розповсюдження нормативних актів, підручників, журналів, іншої спеціальної літератури, плакатів, пам'яток тощо з питань соціального страхування від нещасного випадку та охорони праці;

- участь у розробленні законодавчих та інших нормативно-правових актів з охорони праці;

- вивчення та поширення позитивного досвіду щодо створення безпечних та нешкідливих умов виробництва;

- вивчення та використання досвіду управління охороною праці та страхування від нещасного випадку в зарубіжних країнах;

- надання підприємствам на безповоротній основі фінансової допомоги для вирішення особливо гострих проблем з охорони праці;

- виконання інших профілактичних робіт;

2) фінансування робіт, передбачених Національною, галузевими і регіональними програмами поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

2.6. Орган Держнаглядохоронпраці України письмово повідомляє Фонд про проведення планової цільової перевірки не пізніше ніж за 10 календарних днів до її початку. Уповноважена посадова особа органу Держнаглядохоронпраці пред'являє керівникові органу Фонду розпорядження про проведення перевірки, ознайомлює з переліком питань, дає завдання відповідальним особам цього органу щодо підготовки інформації та матеріалів.

2.7. Під час проведення перевірки посадові особи Держнаглядохоронпраці України відповідно до затвердженого переліку питань;

- ознайомлюються з матеріалами попередніх перевірок не менше ніж за один рік та відповідною інформацією, документами, матеріалами; перевіряють виконання вимог попередніх актів і подань (приписів) щодо усунення порушень законодавства про страхування від нещасного випадку, якщо вони мали місце; за потреби вживають заходів щодо їх усунення;

- одержують від посадових осіб виконавчої дирекції, її робочих органів витяги або копії документів, ведення яких передбачено законодавством, а також письмові довідки та пояснення з питань, що перевіряються;

- звертаються за потреби до інших органів державного нагляду щодо проведення спільних перевірок у межах їх повноважень, визначених законодавством;

- взаємодіють з іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, правоохоронними, іншими контролюючими органами.

3. Оформлення та реалізація результатів перевірок Фонду

3.1. За результатами перевірки органів Фонду складається акт у трьох примірниках, кожний з яких підписується всіма учасниками перевірки. У разі виявлення порушення законодавства про страхування від нещасного випадку в акті робиться посилання на статтю (пункт) відповідного нормативно-правового акта, а також перелічуються вжиті Держнаглядохоронпраці України заходи щодо усунення цих порушень.

У разі подання керівником або відповідальною особою перевіреного органу Фонду пояснень чи зауважень до акта вони додаються до нього як невід'ємні частини.

У разі відмови керівника або відповідальної особи органу Фонду від підписання акта посадові особи, що провели перевірку, роблять про це відповідний запис в акті. Акт перевірки в цьому разі вважається дійсним.

Один примірник акта в п'ятиденний строк передається керівнику або відповідальній особі органу Фонду, другий - керівнику, який призначив перевірку, третій - Мінпраці.

Рішення органів Держнаглядохоронпраці України, прийняті за результатами перевірки, Фонд може оскаржити в установленому законодавством порядку.

Відповідальність за викладені в акті результати перевірки несуть посадові особи, які проводили перевірку.

3.2. У разі виявлення під час перевірки порушень законодавства про страхування від нещасного випадку посадові особи Держнаглядохоронпраці України:

- подають посадовим особам органу Фонду обов'язкові до виконання подання щодо усунення порушень;

- порушують перед правлінням, виконавчою дирекцією Фонду та її робочим органом питання про притягнення до відповідальності та про невідповідність займаній посаді осіб, які допустили ці порушення;

- у разі потреби надсилають матеріали перевірки органам прокуратури для вирішення питань щодо притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які допустили порушення;

- подають органу Фонду пропозиції щодо скасування рішень (постанов, наказів, розпоряджень), прийнятих з порушенням законодавства; при цьому викладається суть порушення з посиланням на статтю (пункт) відповідного нормативно-правового акта та встановлюється строк усунення порушення. Копія подання надсилається до Мінпраці України;

- у разі потреби порушують питання про скликання позачергового засідання правління Фонду;

- вживають інших заходів до усунення порушень відповідно до законодавства та компетенції.

3.3. Орган Фонду в установлений строк письмово повідомляє Держнаглядохоронпраці України та Мінпраці України про виконання заходів щодо усунення виявлених порушень.

3.4. Територіальні управління Держнаглядохоронпраці України щокварталу узагальнюють матеріали перевірок і до 10 числа місяця, що настає за звітним періодом, подають до Комітету інформацію про результати перевірок за минулий період для подання їх до Мінпраці України.

Додаток 1

Герб України

Державний комітет України з нагляду за охороною праці
(Держнаглядохоронпраці України)

(назва структурного підрозділу територіального управління Держнаглядохоронпраці України)

АКТ
цільової перевірки

№ _____ « » 20__р.

(назва органу Фонду соціального страхування від нещасних випадків чи страхувальника)

Комісією у складі: Голова комісії _____

(прізвище, ініціали посадової особи Держнаглядохоронпраці України)

разом з _____

(посада, прізвище, ініціали членів комісії, фахівців)

у присутності _____

(прізвище, ініціали керівника, відповідальної особи Фонду чи страхувальника)

у період з « » 20 р. по « » 20 р. проведено перевірку додержання вимог актів законодавства та інших нормативно-правових актів про страхування від нещасного випадку.

1. Результати перевірки

1.1. Викладаються результати перевірки (показники) відповідно до затвердженого переліку. Дається оцінка роботи щодо забезпечення виконання кожного показника. Ця оцінка має підтверджуватися аналізом відповідних даних, що характеризують показники, з формулюванням виявлених порушень і з відповідними посиланнями на порушені норми законодавства. Вказуються основні причини виявлених порушень.

1.2. Аналізується стан вжиття заходів за результатами попередніх перевірок (з посиланням на них).

1.3. Висновки.

2. На підставі статті 27 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та відповідно до Порядку здійснення державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2003 р. № 1845.

2. Пропонуємо

Формулюються конкретні вимоги та пропозиції із зазначенням термінів виконання.

Голова комісії (посадова особа Держнаглядохоронпраці України)
(посада) (підпис) (прізвище, ініціали)

	Члени комісії:	
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)

Акт перевірки отримав:

(посада)	(підпис)	(прізвище, ініціали)
----------	----------	----------------------

«__» _____ 20__ р.

Додаток 2

Герб України

Державний комітет України з нагляду за охороною праці
(Держнаглядохоронпраці України)
*(назва структурного підрозділу територіального управління
Держнаглядохоронпраці України)*

ПОДАННЯ

№ «__» 20__ р.

(кому - посада, прізвище, ім'я, по батькові керівника або відповідальної особи органу Фонду чи страхувальника)

Мною _____
(прізвище, ініціали посадової особи)

за участю _____
(прізвище, ініціали посадової особи)

у присутності _____
(прізвище, ініціали керівника або відповідальної особи органу Фонду чи страхувальника)

з «__» 20__ р. по «__» 20__ р. проведено перевірку з питань додержання
встановленого порядку: _____

(перелік питань перевірки)

у _____
(назва органу Фонду чи страхувальника)

На підставі етапі 27 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» та відповідно до Порядку здійснення державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2003 р. № 1845:

1. Пропоную усунути порушення додержання встановленого порядку (далі зазначається потрібне):

- проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних факторів, запобігання нещасним випадкам на виробництві, професійним захворюванням та іншим випадкам загрози здоров'ю застрахованих, викликаних умовами праці;

- фінансування національної, галузевої(их), регіональної(их), програми(м) поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

/п	Зміст виявленого порушення	Посилання на нормативно-правовий акт, статтю, пункт, що порушено	Відмітка про виконання (дата)
----	----------------------------	--	-------------------------------

2. Пропоную скасувати рішення _____
(назва органу Фонду)

прийняте(і) з порушенням законодавства.

/п	Назва документа, дата. Зміст виявленого порушення	Посилання на нормативно-правовий акт, статтю, пункт, що порушено	Відмітка про виконання (дата)
----	--	--	-------------------------------

3.Порушую перед _____
(назва органу Фонду)

питання про притягнення до відповідальності та/або про невідповідність займаній посаді осіб, які допустили порушення законодавства про страхування від нещасного випадку.

/п	Зміст невиконання вимог законодавства	Посада, прізвище, ім'я, по батькові посадової особи Фонду
----	---------------------------------------	---

4.Пропоную розробити план заходів з усунення виявлених порушень актів законодавства та інших нормативно-правових актів про страхування від нещасного випадку та один примірник у п'ятиденний строк надіслати до _____
(назва органу, який проводив перевірку)

5.Пропоную у _____ строк письмово повідомити _____
(назва органу, який проводив перевірку)

про виконання заходів щодо усунення виявлених порушень.

Подав: _____
(посада) (підпис) (прізвище, ініціали) «__» _____ 20__ р.

Потримав: _____
(посада) (підпис) (прізвище, ініціали) «__» _____ 20__ р.

Наказ Державного комітету України

Розділ 11 ПРО ЄДИНУ ДЕРЖАВНУ СИСТЕМУ ПОКАЗНИКІВ ОБЛІКУ УМОВ І БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

На виконання Закону України “Про охорону праці” і постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 1993 року № 64 “Про заходи щодо виконання Закону України “Про охорону праці” наказую:

1. Затвердити і ввести в дію погоджену з Міністерством статистики, Міністерством праці і Міністерством охорони здоров'я Єдину державну систему показників обліку умов і безпеки праці, що додається.

2. Установити, що підприємства, установи і організації, підвідомчі міністерствам, державним комітетам, концернам, корпораціям, іншим об'єднанням підприємств, що створені за галузевим принципом, подають їм свій щорічний звіт про стан умов та безпеки праці згідно з формою № 1-УБ (додаток № 2 до Єдиної державної системи показників обліку умов і безпеки праці); інші підприємства, установи і організації подають цей звіт Раді міністрів Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям.

3. Міністерствам, державним комітетам, концернам, корпораціям, іншим об'єднанням підприємств, що створені за галузевим принципом, Раді міністрів Республіки Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським державним адміністраціям:

- довести до підвідомчих підприємств, установ і організацій галузеву форму № 1-УБ “Звіт про стан умов і безпеки праці”;
- подавати Держнаглядохоронпраці до 1 березня наступного за звітним року узагальнену інформацію про стан умов та безпеки праці в галузі згідно з формою № 1-УБ;
- прийняти до відома, що форма № 1-УБ “Звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу в шкідливих умовах” (додаток № 1 до Єдиної державної системи показників обліку умов і безпеки праці) затверджується і вводиться в дію наказом Міністерства статистики України.

4. Начальникам управлінь і відділів Комітету, територіальних управлінь та інспекцій, державним інспекторам Держнаглядохоронпраці встановити контроль за своєчасним та якісним заповненням форм звітності з питань умов та безпеки праці.

**ЄДИНА ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОБЛІКУ
УМОВ І БЕЗПЕКИ ПРАЦІ**

1. Стан умов праці

(Затверджено наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці
від 31 березня 1994 р. № 27)

А	№ рядка	Кількість робочих місць	Чисельність працюючих на робочих місцях графі І			
			Всього *	У тому числі		
				робітників	жінок	неповнолітніх
	Б	1	2	3	4	5
Робочі місця на 31 грудня поточного року, усього з них:	01**					
Атестовано на відповідність нормативним актам про охорону праці	02**					
Підлягають ліквідації	03**					
Із даних рядка 03 ліквідовано у звітному році	04**					
Працюють в умовах, що не відповідають санітарно- гігієнічним нормам	05	X				
Із даних рядка 05 працюють під впливом підвищеного рівня:						
шуму (інфразвуку, ультразвуку)	06	X				
вібрації	07	X				
неіонізуючих випромінювань	08	X				
іонізуючих випромінювань	09	X				
Із даних рядка 05 працюють під впливом перевищення гранично допустимих концентрацій (ГДК):						
пилу	10	X				
газів	11	X				
біологічних факторів	12	X				
факторів мікроклімату, що не відповідають нормативам	13	X				
Освітлення приміщень, що не відповідає нормативам	14	X				
з них природного	15	X				
Із даних рядка 05 працюють з перевищенням встановлених нормативів:						

важкості праці	16	X				
напруженості праці	17	X				
Працюють на роботах, заборонених чинними нормативним актами про охорону праці ^{***} , усього	18	X				
з них вивільнено у звітному році	19	X				
Працюють у нічну зміну у три- чотиризмінному режимі	20	X				
Працюють під впливом двох і більше підвищених рівнів та концентрацій шкідливих виробничих факторів	21	X				

* Чисельність всіх працівників облікового складу (без сумісників та жінок, які знаходяться у відпустці з вагітності та пологів і догляду за дітьми) на 31 грудня поточного року.

** Показники рядків 01-04 будуть включені до статистичної звітності після розробки відповідної нормативної документації.

*** Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок. Перелік важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх.

2. Стан безпеки праці

	№ рядка	Загальна кількість	Чисельність працюючих на робочих місцях графі І			
			Всього*	У тому числі		
				робітників	жінок	неповнолітніх
А	Б	1	2	3	4	5
Наявність машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, усього з них:	22					
не відповідають нормативним актам про охорону праці	23					
вичерпали передбачений у паспорті ресурс роботи	24					
мають сертифікат	25					
Кількість технологічних процесів, усього	26					
з них:						
не відповідають вимогам нормативних актів про охорону праці	27					
мають сертифікат	28					
Кількість будівель та споруд, усього	29					

з них:					
не пройшли капітального ремонту відповідно до нормативних актів	30				
технічний стан яких не відповідає будівельним нормам і правилам	31				
знаходяться у аварійному стані	32				
Кількість працівників, які повинні проходити щорічну перевірку знань					
з питань охорони праці	33				
з них пройшли перевірку знань у поточному році	34				
Кількість працівників служб охорони праці	35				

3. Пільги та компенсації за роботу в шкідливих умовах праці

	№ рядка	Весь персонал на 31.12 звітного року	У тому числі жінки	Витрати підприємств на пільги та компенсації за рік за роботу у шкідливих умовах праці (грн..)
А	Б	1	2	3
Чисельність працівників, яким за роботу в шкідливих умовах праці встановлено:				
додаткові відпустки згідно з переліком*	36			
додаткові відпустки, дозволені самим підприємством	37			
скорочений робочий день	38			
безкоштовне лікувально-профілактичне харчування	39			
безкоштовне одержання молока або інших рівноцінних харчових продуктів	40			
підвищені тарифні ставки	41			X
доплати за умови та інтенсивність праці	42			
Чисельність працівників, які мають право на державну пенсію на пільгових умовах:				
за списком № 1	43			X
за списком № 2	44			
відповідно до Закону “Про пенсійне забезпечення”				

статті 13 “В-3”	45			
статті 14	46			
За вислугу років	47			X
Призначену підприємством	48			
Облікова чисельність працівників, яким встановлено хоча б один із видів пільг та компенсацій, перерахованих у рядках 36-48	49			X
із них робітники	50			X
Чисельність працівників, яким виплачена компенсація за час вимушеного простою через небезпечність виконання робіт, усього	51			
із них через припинення робіт органами державного нагляду за охороною праці	52			

*Список виробництв, цехів, професій та посад зі шкідливими умовами праці, робота в яких дає право на додаткові відпустки та скорочений робочий день.

4. Суми відрахувань за шкідливі умови праці

А	№ рядка	Всього	До фонду соц. страхування	До фонду охорони праці		
				підприємства	області	галузі
	Б	1	2	3	4	5
Сума коштів, виплачених від застосування органами державного нагляду за охороною праці штрафних санкцій (грн.)	53		X			
Сума коштів, виплачених за підвищеними тарифами у фонд соціального страхування від нещасних випадків і професійних захворювань (грн.)	54*	X		X	X	X
Сума коштів, виплачених підприємством згідно з рядками 53, 54	55		X	X	X	X

* Показники рядків 54, 56 будуть включені до статистичної звітності

5. Забезпеченість засобами індивідуального захисту

	№ рядка	Згідно з нормами	Фактично
А	Б	1	2
Чисельність працюючих, яким видаються безкоштовно засоби індивідуального захисту, усього	56		
з них:			
спецодяг	57		
спецвзуття	58		
захисні щитки	59		
захисні окуляри	60		
запобіжні пояси	61		
захисні каски	62		
респіратори	63		
протигази	64		
діелектричні рукавиці	65		
навушники (протишумні вкладиші)	66		

6. Санітарно-побутове забезпечення

	№ рядка	Згідно з нормами	Фактично
А	Б	1	2
Загальна площа санітарно-побутових приміщень (м ²)	67		
у тому числі:			
гардеробні (м ² /кількість місць для роздягання)	68		
душові (м ² /кількість місць)	69		
умивальні (м ² /кількість кранів)	70		
убиральні (м ² /кількість сан. приладів)	71		
приміщення для сушіння спецодягу (м ²)	72		
кімнати особистої гігієни жінок (м ² /приладів)	73		

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ УМОВ І БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

1. Єдина державна система показників обліку умов і безпеки праці поширюється на всі підприємства, установи і організації (надалі - підприємства) незалежно від форм власності та видів їх діяльності і враховує весь персонал підприємства, включаючи робітників, спеціалістів, керівників та інших службовців.

Показники єдиної державної системи використовуються при вивченні стану умов і безпеки праці, опрацюванні комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів і підвищення існуючого рівня охорони праці.

Показники рядків 05-07, 10, 11, 16-20, 36-52 включаються до форми державної статистичної звітності № 1-ПВ (умови праці) (додаток № 1).

Інші показники включаються до відомчої форми звітності (додаток № 2).

Примітка. Єдина державна система показників обліку і безпеки праці не містить показників травматизму, загальної та професійної захворюваності, медичних оглядів, бо вони викладаються в окремому документі.

РОЗДІЛ 1. СТАН УМОВ ПРАЦІ

2. В рядках 05-15 дані наводяться за станом на кінець року або на дату останнього заміру рівня факторів виробничого середовища.

3. В рядку 05 наводяться останні дані з санітарно-технічних паспортів цехів (дільниць, виробництв).

В ньому наводяться дані про працівників, зайнятих на робочих місцях, де хоча б один виробничий фактор перевищує гранично допустимий рівень елемента (ГДР) або гранично допустиму концентрацію хімічної чи біологічної речовини, або промислового пилу (ГДК), установлених санітарно-гігієнічними нормами. В цьому рядку кожен працюючий враховується тільки один раз, незалежно від кількості діючих на нього небезпечних та шкідливих виробничих факторів.

В рядку 21 показуються працівники, на яких діють два і більше виробничих факторів.

4. В рядку 06-17 показуються працівники, на яких діє вказаний у рядку фактор незалежно від дії інших факторів.

5. Оцінка стану умов праці проводиться на основі даних атестації робочих місць, за умовами праці, спеціальних вимірів факторів виробничого середовища, котрі відображаються у картах умов праці на робочих місцях, або санітарно-технічного паспорта цеху (дільниці, виробництва).

6. Визначення чисельності працівників, які працюють з перевищенням встановлених нормативів за важкістю та напруженістю праці, запінюється

відповідно до “Гігієнічної класифікації праці” від 12.08.86 року №4137-86.

7. Дані про працівників включаються у рядки 06-21 незалежно від того, одержують ці працівники пільги за несприятливі умови праці чи ні.

РОЗДІЛ 2. СТАН БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

8. Визначення показника за рядком 23 (графа І) здійснюється на відповідність діючим нормативним актам про охорону праці.

9. Визначення показника за рядком 27 (графа І) здійснюється з урахуванням вимог ГОСТ 3.11.20 “Загальні правила відображення та оформлення вимог безпеки праці у технологічній документації” та додержання вимог технологічних документів при виконанні технологічного процесу на робочому місці.

10. Визначення показника за рядком 24 (графа І) здійснюється для тих машин, механізмів, устаткування, транспортних засобів, на які у паспортах встановлені відповідні ресурси роботи.

11. В рядках 26, 28 (графа І) показується кількість сертифікатів на механізми, устаткування, транспортні засоби, технологічні процеси, виданих відповідно до чинної системи сертифікації продукції та процесів.

12. За рядком 30 (графа І) кількість споруд та будівель, котрі не піддавались капітальному ремонту, визначається відповідно до діючого Положення про проведення планово-попереджувального ремонту виробничих будівель та споруд.

13. Визначення показника за рядком 33 здійснюється відповідно до Переліку робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з охорони праці.

РОЗДІЛ 3. ПІЛЬГИ ТА КОМПЕНСАЦІЇ ЗА РОБОТУ В ШКІДЛИВИХ УМОВАХ

15. Працівники, яким встановлені пільги, пов’язані з аварією на Чорнобильській АЕС, при заповненні розділу 2 не враховуються.

16. В рядках 36, 37 для визначення витрат на додаткові відпустки (графа 3) необхідно: чисельність працівників за графою 1 помножити на середньоденний заробіток (одного дня відпустки) та на середнє число днів додаткової відпустки за роботу із шкідливими умовами праці.

17. Для підрахунку витрат на скорочений робочий день (рядок 38, графа 3) необхідно: чисельність працівників за рядком 38 (графа 1) помножити на середньорічну тарифну ставку та на кількість годин відхилення від нормальної тривалості робочого тижня 40 год.). Наприклад: робочий день скорочено на одну годину. Робочий тиждень складає 35 годин. $40 - 35 = 5$ годин, тобто 5 необхідно помножити на кількість тижнів (52 тижня).

18. В рядку 39 показується чисельність працівників, які одержують безкоштовне лікувально-профілактичне харчування відповідно до “Переліку виробництв, професій та посад, робота в яких дає право на

безкоштовне одержання лікувально-профілактичного харчування в зв'язку з особливо шкідливими умовами праці”.

19. В рядку 40 показується чисельність працівників, які безкоштовно одержують молоко або інші рівноцінні харчові продукти у зв'язку з шкідливими умовами праці на основі переліків робіт та професій, які встановлені адміністрацією підприємства за узгодженням з місцевою профспілковою організацією.

20. В рядках 41, 42 (графі 3) показується загальна сума доплат працівникам за рік. Суму доплат можна обчислити розрахунково. Для цього середню годинну тарифну ставку, встановлену для нормальних умов праці, необхідно помножити на чисельність працівників, які одержують доплати (4; 8; 12; 16; 24%), відповідно на 0,04, 0,08, 0,12, 0,16, 0,24, а також помножити на середню фактичну тривалість робочого дня та на кількість робочих днів у році.

21. В рядках 44 та 47 (графі 3) показуються суми, що перераховані підприємством у Пенсійний фонд на виплату дострокових пенсій за шкідливі умови праці пенсіонерам (працюючим та непрацюючим) до досягнення ними пенсійного віку.

22. В рядку 49 незалежно від того, користується працівник одним або кількома видами пільг та компенсацій, він ураховується тільки один раз.

23. В рядку 51 для визначення витрат на компенсацію за час вимушеного простою (графі 3) необхідно: чисельність працівників за графою 1 помножити на середньоденний заробіток (одного робочого дня) та на число днів простою через небезпечність виконання робіт.

РОЗДІЛ 4. СУМИ ВІДРАХУВАНЬ ЗА ШКІДЛИВІ УМОВИ ПРАЦІ

24. В рядках 53-55 показуються гроші, що перераховані підприємством до фондів охорони праці та до фонду соціального страхування відповідно до діючих інструкцій.

РОЗДІЛ 5. ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ЗАСОБАМИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

25. В рядках 56-66 (графі 1) показується чисельність працюючих, які відповідно до Типових галузевих норм безкоштовно забезпечуються спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту.

РОЗДІЛ 6. САНІТАРНО-ПОБУТОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

26. В рядках 67-73 (графі 1) показується через ризик площа санітарно-побутових приміщень та кількість санітарно-технічних приладів (шафи, крани, душові сітки, унітази і т. ін.) відповідно до СНіП 2.09.04-87 “Адміністративні та побутові будинки”, а в графі 2 - їх фактична наявність.

Розділ 12 ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ТА ВИМОГИ ДО САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК УМОВ ПРАЦІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Цей Порядок розроблено на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 “Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві”.

1.2. Порядок призначений для:

- органів, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби, лікувально-профілактичних закладів (далі - ЛПЗ), робочих органів виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України (далі - робочі органи виконавчої дирекції Фонду), підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, виду економічної діяльності або їх філій, представництв, інших відокремлених підрозділів, фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які відповідно до законодавства використовують найману працю (далі - роботодавці), осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, за умови добровільної сплати ними внесків на державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання (далі - особи).

1.3. Санітарно-гігієнічна характеристика умов праці складається в разі підозри в працівника професійного захворювання (отруєння) (далі - санітарно-гігієнічна характеристика) та є одним з документів, з урахуванням якого в кожному конкретному випадку вирішується питання про зв'язок хронічного захворювання (отруєння) з впливом виробничих факторів і трудового процесу (далі - виробничі фактори) з метою встановлення діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння).

До факторів виробничого середовища і трудового процесу належать шкідливі речовини, фізичні фактори - шум, інфразвук, ультразвук, неіонізуюче, іонізуюче випромінювання, мікроклімат, важкість та напруженість праці тощо відповідно до діючої гігієнічної класифікації умов праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

1.4. Санітарно-гігієнічна характеристика складається лікарем з гігієни праці закладу державної санітарно-епідеміологічної служби за місцезнаходженням підприємства, де працює хворий, на запит керівника ЛПЗ (додаток 1). У разі необхідності до складання санітарно-гігієнічної характеристики можуть залучатись лікарі інших структурних підрозділів

закладів державної санітарно-епідеміологічної служби.

1.5. Підставою для складання санітарно-гігієнічної характеристики є акт санітарно-епідеміологічного обстеження об'єкта за формою 315/0, затвердженою наказом МОЗ України від 11.07.2000 № 160 “Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в санітарно-епідеміологічних закладах”. Обстеження проводиться за участю представників підприємства, первинної профспілкової організації, членом якої є хворий, або уповноваженої найманими працівниками особи з питань охорони праці, якщо хворий не є членом профспілки, та робочого органу виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням підприємства.

1.6. Санітарно-гігієнічна характеристика підписується лікарем з гігієни праці, лікарями інших структурних підрозділів закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, у разі їх залучення, та затверджується головним державним санітарним лікарем.

Особи, які підписали акт обстеження умов праці, а також ті, що склали санітарно-гігієнічну характеристику, несуть відповідальність за достовірність інформації щодо умов праці та трудового процесу, викладеної у санітарно-гігієнічній характеристиці, згідно з чинним законодавством.

1.7. Запит на складання санітарно-гігієнічної характеристики подається ЛПЗ протягом трьох робочих днів після встановлення у працівника діагнозу підозри на хронічне професійне захворювання (отруєння).

Запит ЛПЗ надсилається головному державному санітарному лікарю адміністративної території за місцезнаходженням підприємства, де працює (працював) хворий, а копії запиту надаються до робочого органу виконавчої дирекції Фонду, території, відомства, де розташоване підприємство, на якому працює (працював) хворий, та роботодавцю (особі).

1.8. ЛПЗ, яким надано право встановлювати остаточний діагноз щодо професійних захворювань, можуть надсилати запит в заклади державної санітарно-епідеміологічної служби з обґрунтуванням необхідності доповнень до санітарно-гігієнічної характеристики.

1.9. На непрацюючих пенсіонерів або осіб, що не працюють, складається Інформаційна довідка про умови праці працівника при підозрі в нього професійного захворювання (отруєння) (далі - Інформаційна довідка), яка наведена в додатку 2, на підставі даних про умови праці на їх робочих місцях, при збереженні останніх на підприємстві, де вони раніше працювали, отриманих на підставі даних закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, наукових досліджень (розробок), характеристики виробничих факторів на аналогічних виробництвах. Обстеження підприємства для складання інформаційної довідки, у разі необхідності, проводиться за участю представника робочих органів виконавчої дирекції

Фонду.

1.10. У разі, коли працівник працював на декількох підприємствах, санітарно-гігієнічна характеристика складається закладом державної санітарно-епідеміологічної служби, який здійснював державний санітарно-епідеміологічний нагляд за останнім підприємством, де працював працівник, з доданням при потребі інформаційних довідок від інших закладів державної санітарно-епідеміологічної служби, які здійснювали державний санітарно-епідеміологічний нагляд за підприємствами, де він працював раніше.

1.11. Якщо на час складання санітарно-гігієнічної характеристики працівник не підпадав під вплив шкідливих виробничих факторів, що могли викликати професійне захворювання (отруєння), ураховується його попередня робота, пов'язана з дією шкідливих виробничих факторів незалежно від стажу роботи на цьому підприємстві. У такому разі санітарно-гігієнічна характеристика складається закладом державної санітарно-епідеміологічної служби, який здійснював державний санітарно-епідеміологічний нагляд за підприємством, де були умови для розвитку профзахворювання (профотруєння).

1.12. При виникненні підозри на профзахворювання (профотруєння) після припинення контакту працівника з шкідливими виробничими факторами (пізній силікоз, деякі захворювання на пухлини тощо), а також у разі неможливості отримання даних про його умови праці (ліквідація підприємства, цеху, дільниці, робочого місця або в разі тривалої зупинки виробничого процесу, відсутності даних в архівах підприємства та закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, робота за кордоном тощо) інформаційна довідка складається на підставі даних трудової книжки, санітарно-гігієнічної характеристики умов праці на аналогічних робочих місцях, за результатами наукових досліджень за аналогічними професіями.

1.13. Для працівників підземних професій вугільної та інших галузей промисловості, коли умови та характер праці аналогічні за всіма показниками, складається групова санітарно-гігієнічна характеристика.

1.14. Для складання санітарно-гігієнічної характеристики головний державний санітарний лікар надсилає припис роботодавцю (особі) для надання необхідних документів за встановленою формою (додаток 3).

Термін надання документів не повинен перевищувати 15 робочих днів з часу отримання офіційного запиту від головного державного санітарного лікаря. Матеріали подаються до закладу державної санітарно-епідеміологічної служби із супровідним листом. Копії документів повинні бути завірені в установленому порядку. Термін 15 робочих днів може бути подовжено за згодою головного державного санітарного лікаря у разі необхідності проведення роботодавцем (особою) додаткових лабораторних, інструментальних, хронометражних та інших вимірювань (досліджень), необхідних для підготовки санітарно-гігієнічної характеристики.

1.15. При зміні форм власності і видів діяльності підприємства документи згідно з додатком 3 надає його правонаступник.

1.16. Роботодавець (особа) несе відповідальність згідно з чинним законодавством за повноту та достовірність поданих документів.

1.17. Документи згідно з додатком 3 роботодавець (уповноважений ним орган), особа, а в разі ліквідації підприємства його правонаступник (особа) узгоджує з робочим органом виконавчої дирекції Фонду, а також з профспілковою організацією підприємства відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 року № 1112 “Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві”.

1.18. Заклад державної санітарно-епідеміологічної служби в термін 15 днів після одержання матеріалів від роботодавця (особи), визначених у додатку 3, проводить:

- вивчення та аналіз документів, поданих власником підприємства;
- обстеження підприємства для уточнення умов праці працівника в його присутності, представників роботодавця, робочого органу виконавчої дирекції Фонду, профспілкової організації з проведенням, у разі необхідності, вимірювань (досліджень) виробничих факторів і трудового процесу за кошти роботодавця.

1.19. У термін до 5 днів комісія складає акт санітарно-епідеміологічного обстеження об'єкта за формою 315/0, затвердженою наказом МОЗ України від 11.07.2000 № 160 “Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в санітарно-епідеміологічних закладах”, у трьох примірниках. Перший примірник зберігається в закладі державної санітарно-епідеміологічної служби, другий - надсилається роботодавцю (особі), де працює (працював) працівник, третій - робочому органу виконавчої дирекції Фонду. З актом ознайомлюють працівника, робоче місце якого обстежувалось, що засвідчується його підписом. У разі відмови працівника від підпису акт підписується свідками. Термін зберігання акта в усіх зазначених організаціях - 45 років.

1.20. Заклад державної санітарно-епідеміологічної служби протягом 5 робочих днів після складання та підписання акта всіма членами комісії готує санітарно-гігієнічну характеристику згідно з додатком 4.

Термін складання санітарно-гігієнічної характеристики не повинен перевищувати 45 днів.

1.21. У санітарно-гігієнічній характеристиці відображаються ті шкідливі виробничі фактори на робочому місці працівника, які могли спричинити виникнення і розвиток професійного захворювання конкретного працівника.

1.22. Санітарно-гігієнічна характеристика оформлюється за формою, установленною додатком 4, на бланку закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, підписується лікарем з гігієни праці, у разі

потреби - іншими лікарями цього закладу, та затверджується головним державним санітарним лікарем області, міста, району тощо, підпис якого завіряється гербовою печаткою. Санітарно-гігієнічна характеристика складається у 4 примірниках: перший - зберігається в закладі державної санітарно-епідеміологічної служби, другий - надсилається до ЛПЗ, що запитав її, третій - робочому органу виконавчої дирекції Фонду, четвертий - особі, роботодавцю підприємства, на якому працює (працював) працівник. Термін зберігання санітарно-гігієнічної характеристики в усіх зазначених закладах і підприємствах - 45 років.

1.23. Санітарно-гігієнічна характеристика може бути використана протягом 5 років, якщо умови праці працівника за цей час не змінились, що підтверджується довідкою роботодавця (особи) відповідного закладу державної санітарно-епідеміологічної служби.

1.24. Облік санітарно-гігієнічних характеристик здійснюється в закладах державної санітарно-епідеміологічної служби за формою додатка 5.

1.25. Усі витрати на виконання робіт згідно з цим Порядком несе особа, роботодавець підприємства, умови праці працівника якого обстежуються, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15.10.2002 № 1544 “Про затвердження переліку робіт і послуг у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, які виконуються і надаються за плату”.

1.26. У разі незгоди з санітарно-гігієнічною характеристикою заявник має право оскаржити її у вищому закладі державної санітарно-епідеміологічної служби або в судовому порядку.

2. ВИМОГИ ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ШКІДЛИВИХ ТА НЕБЕЗПЕЧНИХ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Відомості щодо шкідливих та небезпечних виробничих факторів
Щодо кожного виробничого фактору надається кількісна його характеристика з посиланням на заклад (установу, підприємство), що проводив вимірювання (дослідження), та дату його проведення.

2.1.1. Хімічні та біологічні фактори

Надаються повний перелік хімічних, біологічних факторів, кількісні показники забруднення повітря робочої зони з урахуванням сировини, проміжних, кінцевих продуктів та готової продукції, які використовуються у виробництві, та при необхідності можливі продукти їх перетворення - окислення, деструкції, гідролізу тощо.

За наявності складних, високомолекулярних сполук та летких продуктів дається повний перелік компонентів розчину, сплаву, клею, полімеру тощо з назвою хімічних речовин, які виділяються у повітря робочої зони в умовах технологічного процесу та при термодеструкції.

Характер дії - загальнотоксичний, подразнювальний, сенсibilізуючий, алергенний, канцерогенний, гостроспрямований. Зазначити шляхи

проникнення в організм працівника - через дихальні шляхи, систему травлення, шкіру, слизові оболонки.

Відповідність концентрації хімічної речовини діючим гранично допустимим концентраціям (ГДК), орієнтовно безпечним рівням впливу (ОБРВ), характеристика їх перевищень.

Наявність біологічних факторів (бактерії, віруси, грибки тощо), продуктів мікробіологічного синтезу, штамів продуцентів мікроорганізмів, білкових продуктів тощо в повітрі робочої зони.

Кількісна характеристика рівня забруднення шкірних покривів речовинами, що мають гранично допустимі рівні (ГДР).

Для речовин, у разі надходження через шкіру, необхідно дати оцінку при безпосередньому контакті рук із забрудненим обладнанням, технологічними пристроями тощо, урахувати можливість розливання продукту.

2.1.2. Пил

Характеристика та склад пилу: природний чи штучний, мінеральний чи органічний, однорідний чи змішаний, волокнистий тощо. Характер дії: алергенний, канцерогенний, фіброгенний (згідно з діючими нормативними документами).

Для аерозолів переважно фіброгенної дії - вміст вільного діоксиду кремнію (SiO_2) у пилу, дисперсний склад пилу, аерозоль конденсації або дезінтеграції. Фактичні концентрації і відповідність їх діючим ГДК, характеристика перевищень.

2.1.3. Шум, ультразвук, інфразвук Визначення якісної характеристики фактора:

- шум - ширококутовий, вузькокутовий або тональний, постійний, непостійний - мінливий, переривчастий, імпульсний;
- ультразвук - повітряний, контактний, низькочастотний, високо-частотний;
- інфразвук - постійний, непостійний;
- тривалість дії за зміну;
- технологічне обладнання, машини, механізми, інструменти, що генерують шум, інфразвук, ультразвук (тип, марка).

Наявність факторів, що посилюють розвиток патологічного процесу (наприклад, для шуму - напруженість праці).

Фактичні еквівалентні рівні та їх відповідність діючим санітарним нормам.

2.1.4. Вібрація:

- локальна - постійна, непостійна (імпульсна);
- загальна - постійна, непостійна: транспортна, транспортно-технологічна, технологічна; тривалість дії за зміну;
- технологічне обладнання, машини, механізми, інструменти, що генерують вібрацію загальну, локальну (тип, марка).

Наявність факторів, що посилюють розвиток патологічного процесу - для локальної вібрації - охолодження, змочування кінцівок (температура води, розчину, час охолодження), для загальної вібрації - мікроклімат, що

нагріває, підвищена відносна вологість, підвищена швидкість руху повітря.

Еквівалентні рівні вібрації (віброшвидкість, віброприскорення). Фактичні еквівалентні коректовані рівні вібрації та відповідність діючим санітарним нормам.

2.1.5. Неіонізуюче випромінювання:

- магнітне поле промислової частоти, 50 Гц;
- електричне поле промислової частоти, 50 Гц;
- магнітне та електричне поля радіочастот діапазонів (НЧ, СЧ, ВЧ, ДВЧ, УВЧ, НІЧ, НЗВЧ);
- напруженість електростатичного поля;
- лазерне випромінювання;
- ультрафіолетове випромінювання;
- джерела випромінювання: тип, марка устаткування; характер технологічного процесу; тривалість дії на працівника за зміну; інші несприятливі фактори виробничого середовища;
- напруженість електричного та магнітного полів з урахуванням засобів захисту.

Для лазерного випромінювання - довжина хвилі, характер випромінювання (безперервний, перервний, моноімпульсний, імпульсноперіодичний); значення енергетичних експозицій на рогівку та шкіру; дія: пряма, дзеркально відображене або дифузно відображене випромінювання.

Фактичні рівні та відповідність діючим санітарним нормам.

2.1.6. Мікроклімат Зазначити всі показники:

- температура, відносна вологість, швидкість руху повітря, інфрачервоне (теплове) випромінювання;
- постійна чи непостійна дія джерела теплового випромінювання;
- місце проведення робіт: у приміщеннях чи на відкритій території, джерела нагрівального та охолоджувального мікроклімату;
- при виконанні робіт на відкритих територіях наводяться середньомісячні та максимальні показники мікроклімату в холодну і теплу пори року (у разі можливості).

Фактичні рівні та відповідність діючим санітарним нормам показників мікроклімату.

2.1.7. Фактори трудового процесу Показники важкості праці*:

- робоча поза (вільна, фіксована, вимушена);
- тривалість перебування у фіксованій та вимушеній позі (у відсотках від тривалості зміни);
- нахили корпусу - вимушені;
- кут нахилу корпусу (градуси);
- кількість нахилів більше ніж на 30° (за операцію, за зміну);
- маса вантажу, що переміщується разово, постійно вручну (кг);
- переміщення вантажу (з підлоги, з робочої поверхні);
- відстань переміщення вантажу;

- частота підйому вантажу за операцію, за зміну;
- сумарна маса вантажу, що переміщується протягом кожної години зміни (кг);
- кількість стереотипних рухів при локальному та регіональному навантаженнях за зміну.

Показники напруженості праці*:

2.1.8. Освітленість:

- характеристики факторів зорової напруги;
- робота з оптичними приладами чи без них;
- найменший об'єкт розрізнення, мм;
- контраст об'єкта розрізнення;
- характеристика фону;
- показники освітленості (крім відбитої блискості) відповідно до нормативів (зазначається наявність чи відсутність відбитої блискості).

2.1.9. Іонізуюче випромінювання:

- характер випромінювання - природне, штучне;
- джерело штучного випромінювання;
- якісна та кількісна характеристики;
- термін дії випромінювання.

Визначити відповідність діючим санітарним нормам.

3. МЕДИКО-САНІТАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

3.1. Медичне забезпечення

Назва ЛПЗ, який проводить попередні та періодичні медогляди працівників певних категорій, його підпорядкованість.

Спеціальні лікувально-профілактичні заходи, які були потрібні та проводились щодо працівника за його професією.

3.2. Медогляди працівників

Проходження попередніх (при прийманні або переведенні на іншу роботу) та періодичних (протягом трудової діяльності) медоглядів працівника, на якого складається санітарно-гігієнічна характеристика, їх періодичність, результати в динаміці за останні 5 років.

Наявність на підприємстві, у цеху, на ділянці профзахворювань (профотруєнь) за останні 5 років.

Зазначити всі професійні захворювання, що були зареєстровані за останні 5 років за нозологічними формами на підприємстві, у цеху, на ділянці, де працює (працював) працівник, у якого виявлено підозру на профзахворювання (отруєння).

3.3. Санітарно-побутове забезпечення

Перелічити наявність на підприємстві необхідних санітарно-побутових приміщень і відповідність їх чинним нормативним актам, їх використання.

3.4. Засоби колективного та індивідуального захисту працівника

Перелічити наявність засобів колективного та індивідуального за-

хисту, їх використання працівником.

4. Надати висновок про умови праці працівника згідно з гігієнічною класифікацією праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу за кожним визначеним шкідливим фактором.

* Зазначаються тільки професійнозначущі показники.

Додаток 1
до Порядку складання та вимог до
санітарно-гігієнічних
характеристик умов праці

На бланку
Лікувально-профілактичного закладу
з реквізитами _____ 200__ р. № _____
(дата)

Головному державному санітарному лікарю

(району, міста, області)

**ЗАПИТ
НА СКЛАДАННЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УМОВ
ПРАЦІ ПРАЦІВНИКА ПРИ ПІДОЗРІ У НЬОГО ПРОФЕСІЙНОГО
ЗАХВОРЮВАННЯ (ОТРУЄННЯ)**

Прошу скласти санітарно-гігієнічну характеристику умов праці на _____,
що працює
(працював) _____,
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

на _____
(назва підприємства повністю)

У працівника _____
встановлено:
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

діагноз _____
(назва діагнозу повністю)

та є підозри на захворювання _____
(перелічити всі захворювання)

що можуть бути пов'язані з його роботою за професією, спеціальністю в умовах впливу шкідливих факторів _____

Головний лікар _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

М.П.

Додаток 2
до Порядку складання та вимог до
санітарно-гігієнічних
характеристик умов праці

На бланку закладу державної
санітарно-епідеміологічної служби
_____ 200__ р. № _____
(дата)

Затверджено
Головний державний санітарний лікар

(району, міста, області)

підпис (ініціали, прізвище)
“ _____ ” _____ 200__ р.
М. П.

**ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА ПРО УМОВИ ПРАЦІ
ПРАЦІВНИКА ПРИ ПІДОЗРІ В НЬОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ
(ОТРУЄННЯ)**

1. Прізвище, ім'я та по батькові _____
2. Рік народження _____
3. Назва підприємства, установи, організації, закладу, відомче підпорядкування, форма власності, де працював _____
4. Назва цеху, дільниці, де працював _____
5. Професія, посада за трудовою книжкою _____
6. Стаж роботи: загальний _____
в даному цеху (дільниці) _____
за даною професією _____
7. Професійний маршрут та трудова діяльність:
 - 7.1. Перелік підприємств та професій, на яких працював працівник, зроблений на підставі завіреної копії трудової книжки (повністю).
8. Характеристика факторів виробничого середовища і трудового процесу надається окремо щодо кожної професії згідно з вимогами розділу 2 Порядку на підставі посилань на архівні дані підприємства, закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, наукових установ, характеристики виробничих факторів на аналогічних виробництвах.
9. Кількісна характеристика кожного фактора виробничого середовища і трудового процесу (за наявності на підприємстві).
10. Медико-санітарне, санітарно-побутове забезпечення, застосування засобів колективного та індивідуального захисту працівника (заповнюється за наявності даних).
11. Професійна захворюваність та захворюваність з тимчасовою втратою працездатності на підприємстві, у цеху, серед працівників даної професії (заповнюється за наявності даних).

12. Висновок про умови праці працівника.

Лікар з гігієни праці _____
(підпис) _____
(ініціали,
прізвище*)

“ ___ ” _____ 200__ року

* Якщо до складання інформаційної довідки залучаються інші лікарі закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, то документ підписується всіма лікарями.

Додаток 3
до Порядку складання та вимог до
санітарно-гігієнічних
характеристик умов праці

На бланку закладу державної
санітарно-епідеміологічної служби
з реквізитами

Керівнику підприємства, установи,
організації

(прізвище, ініціали)

**ПРИПИС
НА НАДАННЯ РОБОТОДАВЦЕМ (ОСОБОЮ) ДОКУМЕНТІВ, ЩО НЕОБХІДНІ
ДЛЯ СКЛАДАННЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УМОВ
ПРАЦІ (ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОВІДКИ) НА ПРАЦІВНИКА ПРИ ПІДОЗРІ В
НЬОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ (ОТРУЄННЯ)**

Відповідно до Законів України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” (статті 7, 22, 26, 33, 39), “Про охорону праці” (статті 13,17, 22, 26), “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” (статті 21,22), постанов Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 “Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві”, від 22.06.99 № 1109 “Про затвердження Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні” від 24.09.2004 № 1272 “Про затвердження Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу”, від 24.09.2004 № 1273 “Про внесення змін до Положення про державну санітарно-епідеміологічну службу України” Вам необхідно подати в термін до _____ інформацію (документи) про умови праці працівника

(П. І. Б., рік народження, професія)

Інформацію подати за схемою:

1. Перелік робіт, що виконує (виконував) працівник згідно з посадовими інструкціями, функціональними обов'язками, трудовою книжкою за кожною професією окремо (за державним класифікатором). Копію трудової книжки.

2. Перелік і характеристику факторів виробничого середовища та трудового процесу згідно з вищезазначеними документами*:

- виробничий шум (джерело, параметри, тривалість дії за зміну);
- виробнича вібрація (джерело, параметри, тривалість дії за зміну);
- запиленість повітря робочої зони (концентрація, тривалість дії, характеристика пилу);
- наявність шкідливих хімічних речовин у повітрі робоча зони (максимально разова та середньозмінна, при нормуванні згідно з діючими санітарними нормами, концентрація, тривалість роботи з хімічними речовинами тощо);
- показники неіонізуючого випромінювання (параметри, термін дії за зміну);
- наявність та параметри іонізуючого випромінювання;
- показники мікроклімату;
- показники важкості та напруженості трудового процесу.

3. Перелік машин та обладнання, на якому працював працівник, характеристика технологічного процесу (механізований, ручний тощо), ступінь механізації та автоматизації виробничих процесів, у яких брав участь працівник.

4. Хронометраж робочого часу, відповідність його вимогам технологічного процесу.

5. Копії протоколів та карт умов праці (за результатами вимірювань (досліджень)), складені санітарними лабораторіями підприємств, установ, організацій, закладів, що атестовані установами МОЗ України в порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.92 № 442 “Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці” (зазначити назву лабораторії).

6. Дані попереднього під час прийняття на роботу та періодичних медичних оглядів у динаміці за останні 5 років роботи працівника на підприємстві, у цеху, на дільниці.

7. Довідку про професійну захворюваність на підприємстві, у цеху, на дільниці, де працює (працював) робітник.

8. Забезпеченість санітарно-побутовими приміщеннями, спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального і колективного захисту, їх використання працівником.

9. Довідку про залучення працівника до виконання робіт, не пов'язаних з його професією, які зазначені в трудовій книжці.

Подана інформація повинна мати документальне підтвердження.

Зазначені документи повинні бути узгоджені з робочим органом виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України і профспілковою організацією підприємства.

Відповідальність за повноту, своєчасність і достовірність поданої інформації несе роботодавець (керівник підприємства) згідно з чинним законодавством.

Головний державний санітарний лікар _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

* Результати лабораторних та інструментальних вимірювань (досліджень) подаються у вигляді таблиць відповідно до санітарно-гігієнічної характеристики умов праці.

Додаток 4
до Порядку складання та вимог
до санітарно-гігієнічних
характеристик умов праці

На бланку закладу державної
санітарно-епідеміологічної служби

ЗАТВЕРДЖЕНО
Головний державний санітарний
лікар
(району, області, міста)

підпис (ініціали, прізвище)
“___” _____ 200_ р.
М. П.

САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УМОВ ПРАЦІ

1. Прізвище, ім'я та по батькові _____
2. Рік народження _____
3. Назва підприємства, організації, установи, закладу, їх відомче підпорядкування, форма власності, де працює, працював
4. Назва цеху, дільниці, де працює (працював) працівник
5. Професія, посада за трудовою книжкою
6. Професія за державним класифікатором ДК 003:95 _____
7. Стаж роботи: загальний _____
у даному цеху (дільниці) _____
за даною професією _____
у разі роботи за різними професіями (стаж за кожною) _____
8. Повна назва лікувально-профілактичного закладу, який направив запит на складання санітарно-гігієнічної характеристики.
9. Попередній діагноз (діагнози), що встановлено в працівника.
10. Дата складання акта санітарно-епідеміологічного обстеження об'єкта.
11. Професійний маршрут та трудова діяльність включає відомості, що надав власник на офіційний запит головного державного санітарного лікаря адміністративної території, за місцем знаходження підприємства, а саме:
 - 11.1. Перелік підприємств, на яких працював працівник, та перелік професій (на підставі завіреної копії трудової книжки).
 - 11.2. Перелік шкідливих факторів, що мали місце під час виконання працівником технологічного процесу.
 - 11.3. Дата проведення та результати останньої атестації робочого місця працівника за умовами праці (в разі проведення).
 - 11.4. Характеристика технологічного процесу, що виконує (виконував) працівник.
 - 11.5. Перелік машин, обладнання тощо, на яких працював працівник (у разі необхідності).
 - 11.6. Ступінь механізації та автоматизації виробничих технологічних процесів, питома вага (%) ручної та механізованої праці.
 - 11.7. Хронометраж робочого часу, відповідність його вимогам технологічного процесу.
12. Фактори виробничого середовища та трудового процесу (викладаються відповідно до розділу 2 інструкції “Вимоги до характеристики факторів виробничого

середовища та трудового процесу”). Результати лабораторних та інструментальних вимірювань (досліджень) у разі їх наявності подаються у вигляді таблиць.

12.1. Визначення шкідливого фактора.

Джерела, що створюють шкідливі виробничі фактори	Назви основного фактора	Фактичне значення	Нормативне значення	Назва супутніх факторів	Фактичне значення	Нормативне значення
1	2	3	4	5	6	7

Основним шкідливим виробничим фактором для конкретного працівника є той, що призвів до погіршення стану його здоров'я (речовини алергенні, гостроспрямованого механізму дії, канцерогенні, фіброгенні тощо).

12.2. Хронометраж дії шкідливого виробничого фактора (факторів) на працівника за зміну. При неоднаковій роботі, що виконується у різні зміни, визначити термін їх дії - місяць, квартал, рік.

Назва шкідливого (вих) фактора (рів)	Термін дії			
	за зміну	за місяць	квартал	рік
1	2	3	4	5

12.3. Шкідливі речовини

Назва шкідливих речовин за діючими нормативними документами	Фактичне значення	Нормативне значення	Особливості дії на організм	Термін дії за зміну
1	2	3	4	5

12.4. Біологічні речовини (фактори)

Назва речовини	Фактичне значення	Нормативне значення
1	2	3

12.5. Аерозоль фіброгенної дії

Назва аерозолю за нормативним документом	Фактичне значення	Нормативне значення	Особливості дії на організм	Термін дії за зміну
1	2	3	4	5

12.6. Показники мікроклімату

Температура повітря		Відносна вологість повітря		Швидкість руху повітря		Інтенсивність теплового (інфрачервоного) випромінювання	
фактич.	норматив.	фактич.	норматив.	фактич.	норматив.	фактич.	норматив.

Обов'язково вказується категорія робіт, необхідна для оцінки показників мікроклімату.

12.7. Шум – види:

за характером спектра _____

за часовими характеристиками _____

вид трудової діяльності, робоче місце

Фактичні рівні звукового тиску, еквівалентні рівні шуму дБА	Нормативні значення
1	2

12.8. Інфразвук – види:

за часовими характеристиками

Фактичні рівні звукового тиску	Нормативні значення
1	2

12.9. Ультразвук – шляхи передачі:

коливання повітряного середовища _____

контактним шляхом _____

Фактичні значення звукового тиску	Нормативні значення
1	2

12.10. Вібрація

загальна за джерелом виникнення:

- транспортна
- транспортно-технологічна
- технологічна

Фактичне значення еквівалентного рівня віброшвидкості	Нормативне значення віброшвидкості	Фактичне значення еквівалентного рівня віброприскорення	Нормативне значення
1	2	3	4

Локальна вібрація

Фактичне значення еквівалентного рівня віброшвидкості	Нормативне значення віброшвидкості	Фактичне значення еквівалентного рівня віброприскорення або кількість вібраційних імпульсів за годину/час	Нормативне значення
1	2	3	4

Наявність виробничих факторів, що можуть посилювати розвиток професійного захворювання

Локальна вібрація			Загальна вібрація					
Охолодження	Час охолодження за зміну, %	Температура при охолодженні	Мікроклімат у приміщенні					
			Температура повітря			Відносна вологість повітря		
			факт	норматив	термін дії	факт	норматив	термін дії
1	2	3	4	5	6	7	8	9

12.11. Неіонізуюче випромінювання

Промислова частота 50 Гц				Радіочастота*				Термін дії протягом зміни
Магнітне поле		Електричне поле		Магнітне поле		Електричне поле		
факт.	допуст.	факт.	допуст.	факт.	допуст.	факт.	допуст.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

12.12. Показники важкості праці*

1	Фізичне динамічне навантаження, визначене в одиницях механічної роботи за зміну, (кг/ м)	Факт	Норма
1.1	При регіональному навантаженні з переважною участю м'язів рук та плечового пояса при переміщенні вантажу на відстань до 1 м: - для чоловіків - для жінок		
1.2	При загальному навантаженні (за участю м'язів рук, корпусу, ніг):		
1.2.1	При переміщенні вантажу на відстань від 1 до 5 м: - для чоловіків - для жінок		
1.2.2	При переміщенні вантажу на відстань більше 5 м: - для чоловіків - для жінок		
2	Маса вантажу, що підіймається та переміщується		
2.1	вручну, кг: Підіймання та переміщення (разове) вантажів, чергуючи з іншою роботою (до 2 разів на		

	годину):		
2.2	- для чоловіків - для жінок Підіймання та переміщення (разове) вантажів постійно протягом робочої зміни:		
2.3	- для чоловіків - для жінок Сумарна маса вантажів, що переміщуються протягом		
2.3.1	кожної години зміни: 3 робочої поверхні:		
2.3.2	- для чоловіків - для жінок 3 підлоги:		
3	- для чоловіків - для жінок		
3.1	Стереотипні робочі рухи (кількість за зміну) При локальному навантаженні (за участю м'язів кистей та пальців рук)		
3.2	При регіональному навантаженні (при роботі з переважною участю м'язів рук та плечового пояса)		
4	Статичне навантаження Величина статичного навантаження за зміну при		
4.1	утриманні вантажу, докладання зусиль, кг/с Однією рукою:		
4.2	- для чоловіків - для жінок Двома руками:		
4.3	- для чоловіків - для жінок За участю м'язів корпусу та ніг		
5	- для чоловіків - для жінок		
6	Робоча поза (зручна, стоячи, незручна та фіксована, вимушена, % зміни)		
7	Нахили корпусу (вимушені, більше 30°), кількість за зміну		
7.1	Переміщення у просторі (переходи, обумовлені технологічним процесом протягом зміни), км		
7.2	По горизонталі По вертикалі		

* Указати діапазон робочої частоти.

1	Фізичне динамічне навантаження, визначене в одиницях механічної роботи за зміну, кг/ м)	Факт	Норма
1	Інтелектуальні навантаження		
1.1	Зміст роботи		
1.2	Сприймання сигналів інформації та їх оцінка		
1.3	Розподіл функцій за ступенем складності завдання		
2	Сенсорні навантаження		
2.1	Тривалість зосередженого спостереження (у % від часу зміни)		

2.2	Щільність сигналів (світлових, звукових) та повідомлень в середньому за 1 годину роботи		
2.3	Кількість виробничих об'єктів одночасного спостереження		
2.4	Навантаження на зоровий аналізатор		
2.4.1	Розмір об'єкта розрізнення (при відстані від очей працівника до об'єкта розрізнення не більше 0,5 м) при тривалості зосередженого спостереження (% часу зміни)		
2.4.2	Робота з оптичними приладами (мікроскопи, лупи та ін.) при тривалості зосередженого спостереження (% часу зміни)		
2.4.3	Спостереження за екранами відеотерміналів (годин за зміну)		
2.5	Навантаження на слуховий аналізатор (при виробничій необхідності сприйняття мови чи диференційованих сигналів)		
2.6	Навантаження на голосовий апарат (сумарна кількість годин, що наговорюються протягом тижня)		
3	Емоційне навантаження		
3.1	Ступінь відповідальності за результат своєї діяльності.		
3.2	Значущість помилки		
3.3	Ступінь ризику для власного життя		
4	Ступінь відповідальності за безпеку інших осіб		
4.1	Монотонність навантажень		
	Кількість елементів (приймів), необхідних для реалізації простого завдання або в операціях, які повторюються багаторазово		
4.2	Тривалість виконання простих виробничих завдань чи операцій, що повторюються (сек.)		
4.3	Час активних дій (у % тривалості за зміну). Решта часу - спостереження за технологічним процесом		
4.4	Монотонність виробничої обстановки (час пасивного спостереження за технологічним процесом у % від часу зміни)		
5	Режим праці		
5.1	Фактична тривалість робочого дня (годин)		
5.2	Змінність роботи		
5.3	Наявність регламентованих перерв та їх тривалість		

12.14. Освітленість виробничих приміщень

12.15. Іонізуюче випромінювання

Джерела іонізуючого випромінювання

Тип і назва	кількість	Радіаційно-гігієнічні характеристики (види та енергії іонізуючого випромінювання)	Умови обмеженого звільнення
Індустріальні джерела - відкриті - закриті - пристрої, що генерують іонізуюче випромінювання			(заповнюється, якщо застосовано)

Техногенно підсилені джерела природного походження			
--	--	--	--

12.16. Категорія персоналу згідно з НРБУ-97/Д-2000 (ДГН 6.6.1. – 6.5.061 - 98), до якої віднесено працюючого, категорія А _____, категорія Б _____

ОСПУ ДСП 6.074. 120-01

12.17. Доза, одержана працюючим

* Визначаються показники важкості і напруженості, що притаманні конкретній професії.

Вид опромінення	Доза, мЗв*рік ⁻¹	Максимальна зафіксована річна ефективна доза****
Зовнішнє* Внутрішнє** Сумарно***		

12.18. За наявності у виробничому середовищі техногенно підсилених джерел природного походження:

- ◆ оцінити радіаційну обстановку на робочому місці;
- ◆ оцінити дозу, одержану працівниками;
- ◆ у разі, коли доза опромінення працівників від техногенно підсилених природних джерел на виробництвах, перерахованих у п. 7.4.1 ОС-ПУ, може перевищити 5 мЗв на рік, адміністрація підприємства повинна вжити всіх необхідних заходів щодо зниження виробничого опромінення. За неможливості зниження цих доз до рівнів, нижчих за 5 мЗв на рік, допускається переведення такого виду робіт до категорії «практична діяльність з індустріальними джерелами іонізуючого випромінювання», а самі працівники можуть бути віднесені до категорії «персонал». Подібні рішення, а також необхідні заходи щодо їх реалізації повинні бути узгоджені з державною санітарно-епідеміологічною службою.

За результатами аналізу факторів виробничого середовища і трудового процесу складається

ВИСНОВОК ПРО УМОВИ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКА ВІДПОВІДНО ДО ГІГІЄНИЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ПРАЦІ

13. Медико-санітарне забезпечення

13.1. Медичне забезпечення

Назва установи, що здійснює медзабезпечення	Дати проходження медоглядів за останні 5 років	
	попередні/результат	періодичні/результат
1	2	3

13.2. Санітарно-побутове забезпечення

13.3. Забезпеченість та застосування засобів колективного та індивідуального захисту

14. Професійна захворюваність та захворюваність з тимчасовою втратою працездатності (за наявності даних на підприємстві)

Роки	Усього зареєстровано профзахворювань			Роки	Усього зареєстровано випадків ЗТВП на 100 працівників		
	на підприємстві	у цеху	на дільниці		на підприємстві	у цеху	на дільниці
1	2	3	4	5	6	7	8

Примітка. До санітарно-гігієнічної характеристики вносяться ті шкідливі та небезпечні фактори на робочому місці працівника, які можуть спричинити виникнення і розвиток професійного захворювання.

Лікар з гігієни праці _____

(підпис)

(ініціали, прізвище*)

* Зовнішнє опромінення:

- радіаційна обстановка на робочому місці;
- контрольні рівні, що регламентують зовнішнє опромінення на робочому місці.

** Внутрішнє опромінення:

- радіаційна характеристика на робочому місці (склад радіоактивних аерозолів, надходження радіонуклідів до організму);
- контрольні рівні, що регламентують внутрішнє опромінення.

*** У разі перевищення DL_E наводяться значення індивідуальних річних доз, отриманих працівниками за останні 4 роки (незалежно від місця роботи).

**** У разі перевищення надається копія дозволу на підвищення планового опромінення чи протокол розслідування радіаційно-гігієнічного порушення.

• Якщо до складання висновку залучаються інші лікарі закладу державної санітарно-епідеміологічної служби, то документ підписується всіма фахівцями.

Додаток 5

до Порядку складання та вимог до санітарно-гігієнічних характеристик умов праці

ЖУРНАЛ РЕЄСТРАЦІЇ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

№ з/п	Назва установи, що надала запит	Дата і № надходження запиту	Прізвище, ім'я та по батькові хворого	Назва підприємства, на якому працює (працював) хворий, професія	Дата і № відправлення санітарно-гігієнічної характеристики
1	2	3	4	5	6

Затверджено
наказом Міністерства охорони здоров'я України,
Академії медичних наук України і Міністерства
праці та соціальної політики України
від 29 грудня 2000 р. № 374/68/338

Розділ 13 ІНСТРУКЦІЯ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

1. Перелік професійних захворювань, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 № 1662, - основний документ, яким слід керуватися при встановленні діагнозу професійного захворювання, зв'язку його з виконуваною роботою або професією, вирішенні питань експертизи працездатності, медичної і трудової реабілітації, а також при розгляді питань, пов'язаних з відшкодуванням власником підприємства, установи чи організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові внаслідок ушкодження його здоров'я, пов'язаного з виконанням ним трудових обов'язків.

До професійних захворювань належать такі захворювання, які виникли внаслідок професійної діяльності працюючого та зумовлені виключно або переважно впливом шкідливих речовин, певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою.

До гострих професійних захворювань (інтоксикацій) належать хвороби, які виникають раптово, після одноразового (протягом не більше однієї робочої зміни) впливу відносно високих концентрацій хімічних речовин, що знаходяться в повітрі робочої зони, або рівнів чи доз інших несприятливих факторів.

2. Перелік професійних захворювань подано у вигляді таблиці, в якій професійні захворювання розподілено на 7 груп згідно з причинними факторами, вплив яких може викликати професійне захворювання.

3. Слід враховувати, що перелік небезпечних та шкідливих речовин і виробничих факторів, вплив яких може викликати професійне захворювання, робіт та виробництв, на яких можливе виникнення професійного захворювання, не є вичерпним.

4. Кодування діагнозів професійних захворювань проведено на підставі Міжнародної класифікації хвороб і споріднених проблем (МКХ-10), впровадження якої для використання органами і закладами охорони здоров'я затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я від 08.10.98 № 297.

Клас ХХ дає змогу класифікувати події, умови та обставини як причину травми, отруєння й інших негативних впливів. У випадках, коли використовується код даного класу, мається на увазі, що він буде застосований як додаток до коду з іншого класу класифікації, який вказує на характер стану. Інші стани, які можуть бути зумовлені зовнішніми причинами, класифікуються в класах I-XVIII.

Для цих станів коди класу ХХ слід використовувати тільки як додаткові при проведенні статистичного аналізу за множинними причинами.

Якщо етіологія професійного захворювання не вказана в Міжнародній класифікації хвороб і споріднених проблем (МКХ-10), застосовують код Y 96 (фактори, пов'язані з умовами праці).

5. Діагноз гострого професійного захворювання (інтоксикації), що виникає на виробництві, встановлюється лікарем будь-якого лікувально-профілактичного закладу після обов'язкової консультації з профпатологом та лікарем з гігієни праці територіальної санітарно-епідеміологічної станції (СЕС).

6. Діагноз гострого контактного дерматиту, що виник на виробництві, встановлюється лікарем дерматовенерологічного диспансеру за погодженням з територіальною СЕС та профпатологом.

7. При захворюваннях інфекційного походження (вірусний гепатит, бруцельоз, сибірська виразка, кліщовий енцефаліт та інші) діагноз устанавлюється лікарем-інфекціоністом та профпатологом з урахуванням епідрозслідування, проведеного фахівцями територіальної СЕС.

8. Якщо виявлене у працюючих у шкідливих умовах захворювання має змішану етіологію (професійну та непрофесійну), його слід розглядати як професійне з урахуванням відповідних даних, наведених у санітарно-гігієнічній характеристиці умов праці.

9. Питання про постекспозиційний період, протягом якого може робитися висновок про зв'язок захворювання з умовами праці, повинно вирішуватись індивідуально, з урахуванням характеру захворювання та особливостей етіологічного чинника.

10. Перелік закладів охорони здоров'я, що мають право на встановлення причинного зв'язку захворювань з умовами праці, в тому числі й тих, які перераховано в пунктах 5, 6, 7, у разі їх затяжного чи хронічного перебігу, а також перелік документів для направлення хворих до цих закладів визначено в додатках 11 та 12 до Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.93 № 623 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17.06.98 № 923).

Відповідальність за достовірність даних, наведених у медичних документах, несуть керівники закладів охорони здоров'я.

11. Контроль за обґрунтованістю встановлення професійного захворювання покладено на Міністерство охорони здоров'я та Академію медичних наук.

ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

(Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2000 р. № 1662)

Найменування захворювання	Код згідно з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб та споріднених проблем (МКХ-10)	Небезпечні та шкідливі речовини і виробничі фактори, вплив яких може викликати професійне захворювання	Перелік робіт та виробництв, на яких можливе виникнення професійного захворювання
I. Захворювання, що виникають під впливом хімічних факторів			
1. Гострі, хронічні інтоксикації та їх наслідки, для перебігу яких характерне ізольоване або сполучене ураження органів і систем		хімічні речовини: первинна сировина, проміжні, побічні та кінцеві продукти	усі види робіт (включаючи лабораторні), пов'язані з одержанням, переробкою, застосуванням хімічних речовин у різних галузях промисловості, будівництві, сільському господарстві, на транспорті та у сфері обслуговування
токсичне ураження органів дихання: ринофаринголарингіт, ерозія, перфорація носової перетинки, трахеїт, бронхіт, пневмоніт, токсичний фіброзуючий альвеоліт, пневмосклероз тощо	J68-J70	азотна кислота, аміак, оксиди азоту, ізоціанати, кремнійорганічні сполуки, селен, сірка та її сполуки, формальдегід, фталевий ангідрид, хлор та його сполуки, фтор та його сполуки, хром та його сполуки тощо	
токсична анемія	D60-64	бензол та гомологи бензолу (толуол, ксилол), похідні бензолу (аміно-, нітро- та хлорсполуки вуглеводнів ароматичного ряду), гексаметилендіамін, пестициди (хлорорганічні та інші сполуки), свинець, його неорганічні сполуки тощо	
токсичний гепатит (гострий, хронічний персистуючий, хронічний активний) ураження печінки з розвитком фіброзу та цирозу	K71 K71.2 K71.3 K71.5 K71.7	бензол та його похідні, аміно- та нітросполуки вуглеводнів ароматичного ряду, галоїдопохідні вуглеводи жирного ряду, гідразин та його сполуки, пестициди (хлорорганічні та інші сполуки), фосфор та його сполуки, фтор та його сполуки, залізо та його сполуки тощо	

ураження печінки з іншими порушеннями	K71.8		
токсична нефропатія	N14	В-нафтол, кадмій, тетрахлорид вуглецю та інші	
токсичні ураження нервової системи: поліневропатія неврозоподібні стани енцефалопатія	G62 F48 G92	бензол та його гомологи, похідні бензолу, аміно-, нітро- та хлоросполуки, вуглеводні ароматичного ряду, гексаметилендіамін, стирол, галоїдопохідні вуглеводнів жирного ряду, гідразин та його сполуки, марганець, пестициди, ртуть та її сполуки, сірковуглець, тетраетил-свинець тощо	
токсичні ураження очей: катаракта кон'юнктивіти (гострий, хронічний) кератокон'юнктивіт токсичні ураження кісток: остеопороз остеосклероз некроз щелепи	H26.8 H10.9 H16.2 M80, M81 M34.2 M87.8	тринітротолуол, йод, фтор азотна кислота, аміак, ізоціанати, сірка та її сполуки, оксиди азоту формальдегід, хлор, фтор, їх сполуки тощо білий (жовтий) фосфор, фтор та його сполуки	
2. Хвороби шкіри: епідерматоз контактний дерматит токсикодермія фотодерматит оніхії, параніхи токсична меланодермія мастильні фолікуліти	L25.9 L25.9 L25.9 L56.2 L60.8 L81.4 L73.8	продукти перегонки нафти, кам'яного вугілля та сланців (бензин, гас, уайт-спірит, мастильно-охолоджувальні рідини та мастила, крезол, лізол, гудрон, мазут, асфальт, пек та його дистиляти), хлоровані нафталіни, кислоти, луги, органічні розчинники, гідросульфід, хлорне вапно, солі важких металів, сполуки арсену, сурми, формалін, клеї тощо	виробництва хімічної, нафтопереробної, машинобудівної, металургійної, деревообробної шкірсировинної, шкіряної, харчової галузей промисловості, будівельне, меблеве виробництво, очищення нафтоналивних суден, будівництво шахт тощо
вітиліго	L80	пара-трет-бутилфенол (ПТБФ)	виробництво та застосування пара-трет-бутилфенолу для одержання смол, лаків, емалей
3. Металева лихоманка, фто-ропластова (тефлонова) лихоманка	T56	аерозолі конденсації кольорових металів: цинк, мідь, нікель, сурма та інші, аерозолі вторинної полімеризації	виробництва кольорової металургії, пластмас (фторопластів) та їх переробка, обробка матеріалів з кольорових

		фторопластів тощо	металів
II. Захворювання, викликані впливом промислових аерозолів			
1. Пневмоконіози: силікоз, силікатози, металококіози, карбо-кокіози, гіперсенситивні пневмоніти (бериліоз) тощо	J60-J64	тривале вдихання пилу, який містить діоксид кремнію у вільному або сполученому стані, пил з вмістом вуглецю (вугілля, кокс, сажа, графіт, алмаз); пил металів та їх оксидів, у тому числі зварювальний аерозоль; пил мінеральний та органічний (у тому числі із штучних волокон), пластмаси, змішані види пилу	робота в рудниках, шахтах, відкритих кар'єрах, на збагачувальних та добувних фабриках гірничорудної та вугільної промисловості; видобуток, обробка нерудних порід і матеріалів, азбесту та інших силікатів, щебеню тощо; виробництво азбестоцементу та інших азбестовмісних матеріалів (труби, шифер, панелі, дошки фрикційні, азбестотекстильні та інші вироби), виробництво фарфоро-фаянсових, скляних виробів, виробництво та застосування коксу, сажі, графітів; металургійні та ливарні виробництва, машинобудування; металообробка: зварювальні роботи; розмелювання сипких матеріалів; виробництво, обробка пластмас, сільськогосподарські та інші види робіт з виділенням пилу
2. Кошіотуберкульоз (пневмо-кошіоз, пов'язаний з туберкульозом)	J65	тривале вдихання пилу, який містить діоксид кремнію у вільному або сполученому стані, пил з вмістом вуглецю (вугілля, кокс, сажа, графіт, алмаз); пил металів та їх оксидів, у тому числі зварювальний аерозоль; пил мінеральний та органічний (у тому числі із штучних волокон), пластмаси, змішані види пилу	роботи в рудниках, шахтах, відкритих кар'єрах, на збагачувальних та добувних фабриках гірничорудної та вугільної промисловості; видобуток, обробка нерудних порід і матеріалів, азбесту та інших силікатів, щебеню тощо; виробництво азбестоцементу та інших азбестовмісних матеріалів (труби, шифер, панелі, дошки фрикційні, азбестотекстильні та інші вироби), виробництво фарфоро-фаянсових, скляних виробів, виробництво та застосування коксу, сажі,

3. Бісиноз	J66	тривале вдихання різних видів волокнистого рослинного пилу (льону, бавовни, конопель та інших)	графітів; металургійні та ливарні виробництва, машинобудування; металообробка: зварювальні роботи; розмелювання сипких матеріалів; виробництво, обробка пластмас, сільськогосподарські та інші види робіт з виділенням пилу переробка бавовни, льону, конопель та інших волокнистих рослинних культур (підприємства первинної переробки, текстильне виробництво)
4. Хронічний бронхіт: пиловий, токсико-пиловий	J44 J68.4	тривале вдихання усіх вищенаведених видів пилу, а також органічного пилу рослинного і тваринного походження (борошняний, зерновий, волосяний, вовняний, тютюновий, паперовий, цукровий та інші). Одночасна дія пилового, хімічного факторів (подразнювальні речовини, компоненти вихлопу самохідних гірничих машин тощо) та несприятливих метеофакторів	роботи в рудниках, шахтах, відкритих кар'єрах, на збагачувальних та добувних фабриках гірничорудної та вугільної промисловості; видобуток, обробка нерудних порід і матеріалів, азбесту та інших силікатів, щебеню тощо; виробництво азбестоцементу та інших азбестовмісних матеріалів (труби, шифер, панелі, дошки фрикційні, азбестотекстильні та інші вироби), виробництво фарфоро-фаянсових, скляних виробів, виробництво та застосування коксу, сажі, графітів; металургійні та ливарні виробництва, машинобудування; металообробка: зварювальні роботи; розмелювання сипких матеріалів; виробництво, обробка пластмас, сільськогосподарські та інші види робіт з виділенням пилу, а також виробництва: валяльне, борошно-мельно-круп'яне, цукрове, первинна обробка бавовни, льону та інших луб'яних культур, а також інші види робіт, пов'язані з виділенням пилу

5. Емфізема-бронхіт	J44		
6. Емфізема	J43.8	значне фізичне напруження дихальної системи	усі види робіт, пов'язані з напруженням дихальної системи (склодуви, музиканти, що грають на духових музичних та інших інструментах тощо)
7. Хронічний ринофаринголарингіт	J68.2	тривале вдихання усіх вищенаведених видів пилу, а також органічного пилу рослинного і тваринного походження (борошняний, зерновий, волосяний, вовняний, тютюновий, паперовий, цукровий та інші]. Одночасна дія пилового, хімічного факторів (подразнювальні речовини, компоненти вихлопу самохідних гірничих машин тощо) та несприятливих метеофакторів	роботи в рудниках, шахтах, відкритих кар'єрах, на збагачувальних та добувних фабриках гірничорудної та вугільної промисловості; видобуток, обробка нерудних порід і матеріалів, азбесту та інших силікатів, щебеню тощо; виробництво азбестоцементу та інших азбестовмісних матеріалів (труби, шифер, панелі, дошки фрикційні, азбестотекстильні та інші вироби), виробництво фарфоро-фа-ясових, скляних виробів, виробництво та застосування коксу, сажі, графітів; металургійні та ливарні виробництва, машинобудування; металообробка: зварювальні роботи; розмелювання сипких матеріалів; виробництво, обробка пластмас, сільськогосподарські та інші види робіт з виділенням пилу, а також виробництва: валяльне, борошно-мельно-круп'яне, цукрове, первинна обробка бавовни, льону та інших луб'яних культур, а також інші види робіт, пов'язані з виділенням пилу
II. Захворювання, викликані дією фізичних факторів			
1. Захворювання, пов'язані з дією іонізуючих випромінювань	W88	усі види іонізуючих випромінювань	роботи з радіоактивними речовинами та джерелами іонізуючих випромінювань
променева хвороба гостра		одноразовий короткочасний загальний вплив	роботи з радіоактивними речовинами та джерелами іонізуючих

<p>променева хвороба хронічна</p> <p>місцеві променеві ураження (гострі або хронічні)</p> <p>2. Захворювання, пов'язані з впливом неіонізуючих випромінювань:</p> <p>вегетативна дисфункція, астенічний, астено-вегетативний, гіпоталамічний синдроми</p> <p>місцеві ураження тканин лазерними випромінюваннями (опіки шкіри, ураження рогівки та сітківки ока)</p> <p>3. Вібраційна хвороба</p> <p>4. Нейросенсорна приглухуватість</p> <p>5. Вегетативно-сенсорна поліневропатія верхніх кінцівок (ангіоневроз)</p> <p>6. Електрофтальмія</p>	<p>F45.3</p> <p>W90</p> <p>T75.2</p> <p>H903</p> <p>G62.8</p> <p>H16.1</p>	<p>зовнішніх іонізуючих випромінювань або надходження усередину організму значної кількості радіоактивних речовин та їх сполук</p> <p>вплив іонізуючої радіації у дозах, що перевищують допустимий рівень для професійного опромінення</p> <p>зовнішній локальний вплив іонізуючих випромінювань радіоактивних речовин</p> <p>систематичний вплив усіх видів електромагнітних випромінювань, когерентних та некогерентних моно- та поліхроматичних випромінювань оптичного діапазону</p> <p>локальний вплив лазерних випромінювань</p> <p>тривалий систематичний вплив виробничої вібрації, що передається на верхні кінцівки працюючих, та вібрації робочих місць</p> <p>систематичний вплив виробничого шуму</p> <p>контактна передача ультразвуку на верхні кінцівки</p> <p>інтенсивне ультрафіолетове</p>	<p>випромінювань</p> <p>усі види робіт з джерелами електромагнітних випромінювань усі види робіт з випромінюванням оптичних квантових генераторів</p> <p>усі види робіт з випромінюванням оптичних квантових генераторів, потужних джерел світла тощо</p> <p>робота з ручними машинами і робочі місця, що генерують вібрацію</p> <p>усі види робіт, пов'язані з впливом інтенсивного виробничого шуму у промисловості, будівництві, сільському господарстві, на транспорті, телефонних станціях тощо</p> <p>роботи з ультразвуковими дефектоскопами та медичною апаратурою, що генерує ультразвук</p> <p>роботи в умовах інтенсивного</p>
---	--	---	---

7. Катаракта	H26.8	<p>випромінювання</p> <p>систематичний вплив променевої інфрачервоної енергії, ультрафіолетове, надвисоке радіочастотне, рентгенівське, гамма-випромінювання, нейтронне, протонне випромінювання</p>	<p>ультрафіолетового випромінювання (газоелектрозварювання тощо)</p> <p>ковальсько-пресові, електрозварювальні, термічні роботи, виготовлення скловиробів, роботи, пов'язані з інфрачервоним випромінюванням у металургії, з впливом іонізуючих та неіонізуючих випромінювань</p>
8. Декомпресійна (кесонна) хвороба та її наслідки	T70.3	підвищений атмосферний тиск, порушення процесів декомпресії	роботи в кесонах, барокамерах, водолазні та інші роботи в умовах підвищеного атмосферного тиску
9. Перегрівання: гостре (тепловий та сонячний удар, теплова непритомність, теплові судоми тощо)	T67	нагрівальний мікроклімат та інтенсивне випромінювання у виробничому середовищі	роботи у глибоких шахтах, ливарних, мартенівських, листопрокатних, трубопрокатних цехах; ремонт промислових печей, очищення топок, котлів, варіння скла та інші роботи в умовах нагрівального мікроклімату, в тому числі на відкритих територіях у жаркий період року
<p>хронічне (вегетативно-судинна дисфункція з порушенням терморегуляції, електролітного обміну тощо)</p> <p>10. Облітеруючий ендартеріїт, вегетативно-сенсорна полі-невропатія (ангіотрофоневроз)</p>	I73.8	охолоджувальний мікроклімат у виробничому середовищі	роботи на рибо-, м'ясокомбінатах, риболовецьких суднах, холодильниках; геологічні роботи, лісозаготівля, торфорозробки, роботи на сирих, заболочених місцях, у гірничих рудниках в умовах обводнювальних виробок, шахтний видобуток нафти та інші види робіт в умовах охолоджувального мікроклімату виробничого

11. Оніходистрофії, механічні епідермози (омозолілості тощо)	L60.3 L84-85	температурні та метеорологічні фактори, тертя і тиск	середовища, роботи за контрактом в умовах вічної мерзлоти шкіряне та хутрове виробництво, обробка міздрі, сільськогосподарські (польові) роботи, роботи на судах і берегових підприємствах з переробки риби тощо
IV. Захворювання, пов'язані з фізичним перевантаженням та перенапруженням окремих органів і систем			
<p>1. Дисоціативні моторні розпади, у тому числі писальний спазм</p> <p>2. Захворювання периферичної нервової системи:</p> <p>моно- і полінейропатії верхніх і нижніх кінцівок, у тому числі компресійні та вегетативно-сенсорні</p> <p>радикулопатії (шийного, попереково-крижового рівнів)</p> <p>радикуломієлопатії (шийного та попереково-крижового рівнів)</p> <p>3. Захворювання кістково-м'язової системи та сполучної тканини:</p>	<p>F44.4</p> <p>G56,57</p> <p>M54.1</p> <p>G95.8</p> <p>M00-M99</p>	<p>роботи, що потребують високої координації рухів і виконуються у швидкому нав'язаному темпі</p> <p>роботи, пов'язані з локальним м'язовим перенапруженням, однотипними рухами, які виконуються у швидкому темпі, з тиском на нервові стовбури, м'язи, зв'язки, сухожилля, їх травмуванням, систематичним триманням вантажу на руках, його підняттям та переміщенням вручну або з докладанням зусиль; роботи, пов'язані з систематичним нахилом тіла, перебуванням у вимушеній робочій позі (на колінах, навпочіпки, лежачи, з нахилом уперед тощо)</p> <p>роботи, пов'язані з локальним м'язовим перенапруженням, однотипними рухами, які виконуються у швидкому темпі, з тиском на нервові стовбури, м'язи, зв'язки, сухожилля, їх травмуванням, систематичним</p>	<p>роботи на клавішних апаратах та музичних інструментах, стенографія, рукописні, машинописні, креслярські, гравірувальні роботи, оператори комп'ютерного набору тощо</p> <p>роботи на клавішних обчислювальних лічильно-перфораційних машинах, друкарських машинках, оператори комп'ютерного набору, ручне доїння; шліфувальні, бурильні, ковальські, клепальні, обрубні, формувальні, малярські роботи; робота водіїв великовантажних та самохідних, у тому числі сільськогосподарських, машин; роботи на музичних інструментах, циркові та інші види робіт усі види робіт у прохідних та очисних заоб'єктах, у тому числі в обводнювальних умовах з несприятливим мікрокліматом</p> <p>роботи на клавішних обчислювальних лічильно-перфораційних машинах, друкарських машинках, оператори комп'ютерного набору, ручне доїння; шліфувальні, бурильні, формувальні, малярські роботи; робота водіїв високовантажних та</p>

<p>хронічні міофібрози передпліччя і плечового поясу, тендовагініти</p> <p>стенозуючі лігаментози, стилоїдоза (ліктьовий, плечовий), епикондиліт</p> <p>бурсити гострі та хронічні ліктьового і колінного суглобів</p> <p>періартрози (плечо-лопатковий, ліктьовий, колінний), артрози, остеоартрози (тієї ж локалізації)</p> <p>остеохондропатії (остеонекрози), у тому числі хвороба Кінбека, остеохондрити розшаровний та інші</p> <p>4. Опущення і випадання матки та стінок вагіни</p> <p>5. Виражене варикозне розширення вен на ногах, ускладнене запальними (тромбофлебіт) або трофічними розладами</p> <p>6. Захворювання, які</p>	<p>M65</p> <p>M77</p> <p>M93</p> <p>M17-M19</p> <p>M93</p> <p>N81.2</p> <p>I83.2</p>	<p>триманням вантажу на руках, його підняттям та переміщенням вручну або з докладанням зусиль; роботи, пов'язані з систематичним нахилом тіла, перебуванням у вимушеній робочій позі (на колінах, лежачи з нахилом уперед тощо)</p> <p>тривалі систематичні підняття і переміщення вантажів у поєднанні з вимушеною робочою позою та впливом вібрації (чи без неї) у жінок віком до 40 років за відсутності ознак травмування м'язів тазового дна під час пологів</p> <p>тривале перебування у вимушеній робочій позі стоячи</p> <p>систематичне</p>	<p>самохідних, у тому числі сільськогосподарських, машин; роботи на музичних інструментах, циркові та інші види робіт, усі види робіт у прохідних та очисних забоях, у тому числі в обводнювальних умовах з несприятливим мікрокліматом</p> <p>роботи, пов'язані з підняттям та переміщенням вантажів вручну, з докладанням зусиль</p> <p>роботи, пов'язані з тривалим статичним напруженням, перебуванням на ногах, систематичним перенесенням значних вантажів, роботи в гірничих виробках: прохідні, бурильні, кріпильні та інші, особливо на крутоспадних пластах</p> <p>викладацька робота,</p>
---	--	--	--

викликаються перенапруженням голосового апарату: хронічний ларингіт вузлики голосових складок (вузлики співаків) контактні виразки голосових складок тощо фонастенія	J37.0 J38.2 J38 R49	перенапруження голосових складок протягом тривалого часу	дикторська робота на радіо, телебаченні, вокально-розмовні види акторських робіт; робота на телефонних станціях тощо
7. Прогресуюча короткозорість	H52.1	підвищене напруження зору при розрізненні дрібних предметів з близької відстані (прецизійні роботи)	картографування, збирання феритових деталей до електронних машин та механізмів, огранка і контроль якості дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння, складання годинників, коректорська робота з оптичними приладами тощо
8. Неврози	F48	тривале безпосереднє обслуговування психічно хворих	робота медичного персоналу у психіатричних закладах, у тому числі викладачів та обслуговуючого персоналу спецшкіл для психічно неповноцінних дітей
V. Захворювання, викликані дією біологічних факторів			
1. Інфекційні захворювання та паразитози: туберкульоз вірусні гепатити сибірська виразка бруцельоз сап лептоспіроз кліщовий енцефаліт СНІД сифіліс тощо	A15 B15-B18 A22 A23 A24 A27 A84 B20 - B24 A53	контакт з інфекційними хворими, інфікованими матеріалами чи переносниками захворювань, з хворими тваринами, продуктами тваринного та рослинного походження (шкіра, вовна, щетина, кінський волос, м'ясо, шкіряна, хутрова сировина, утильсировина, зерно, бавовна тощо), контакт з гризунами, поверхнею, що забруднена відповідними мікроорганізмами, у тому числі грибовою флорою	робота в медичних закладах (інфекційних, протитуберкульозних, донорських пунктах тощо), робота обслуговуючого персоналу в місцях ув'язнення, де знаходяться хворі на туберкульоз, ветеринарна служба, робота у тваринницьких господарствах, на м'ясокомбінатах, консервних фабриках, на підприємствах з обробки шкіряної і хутрової сировини, на звіробійних промислах, риболовецьких суднах і підприємствах рибної промисловості; різні види робіт в умовах лісових масивів, у рудниках і на шахтах тощо

2. Мікози відкритих ділянок шкіри, слизових оболонок та вісцеральні (аспергільоз, легеня фермера тощо)	B35 – 49	контакт з інфекційними хворими, інфікованими матеріалами чи переносниками захворювань, з хворими тваринами, продуктами тваринного та рослинного походження (шкіра, вовна, щетина, кінський волос, м'ясо, шкіряна, хутрова сировина, утильсировина, зерно, бавовна тощо), контакт з гризунами, поверхнею, що забруднена відповідними мікроорганізмами, у тому числі грибковою флорою	робота в медичних закладах (інфекційних, протитуберкульозних, донорських пунктах тощо), робота обслуговуючого персоналу в місцях ув'язнення, де знаходяться хворі на туберкульоз, ветеринарна служба, робота у тваринницьких господарствах, на м'ясокомбінатах, консервних фабриках, на підприємствах з обробки шкіряної і хутрової сировини, на звиробійних промислах, риболовецьких суднах і підприємствах рибної промисловості; різні види робіт в умовах лісових масивів, у рудниках і на шахтах тощо
3. Дисбактеріоз, вісцеральний кандидоз	K52.8 B37	антибіотики гриби-продуценти, білково-вітамінні концентрати, кормові дріжджі, комбікорми тощо	робота в різних галузях мікробіологічної промисловості; застосування у медичній та фармакологічній практиці антибіотиків, грибів-продуцентів, білково-вітамінних концентратів, кормових дріжджів, комбікормів тощо
VI. Алергічні захворювання			
1. Алергічні захворювання: кон'юнктивіт ринофаринголарингіт риносинусит астматичний бронхіт бронхіальна астма екзогенний альвеоліт, гіперсенситивний пневмоніт дерматит, екзема, токсикодермія набряк Квінке, кропив'янка анафілактичний шок токсико-алергічний гепатит ураження центральної та периферичної нервової системи тощо	H10 J30 J44 J45 J67 L23.9 T78.3 T78.2 K71.6 G98	речовини та сполуки алергізуючої дії згідно з переліком речовин алергізуючої дії	роботи, пов'язані з впливом алергенів у різних галузях промисловості (підприємства хімічної, хіміко-фармацевтичної, будівельної, деревообробної, текстильної, щетинощіткової промисловості, металургії, машинобудування; хутрові підприємства, медичні та аптечні заклади, лабораторії промислових підприємств, інститутів тощо, віварії, виробництво комбікормів, білково-вітамінних концентратів тощо; роботи у сільському господарстві (птахофабрики, ферми, робота з пестицидами

			тощо), на транспорті, підприємствах побутового обслуговування (хімчистки, перукарні, пральні тощо)
VII. Злоякісні новоутворення (професійний рак)			
1. Пухлини шкіри: гіперкератози, епітеліоми (у тому числі базаліома), папіломи, рак, лейкокератози	C44	продукти перегонки кам'яного вугілля, нафти, сланців (смола, пек), антрацену, фенантрону, аміаноантраценова олія, похідні азосполук, гудрон, парафін, сажа тощо, вплив іонізуючих (рентгенівських, гамма-променів тощо) та ультрафіолетових випромінювань	роботи з канцерогенами, тобто з продуктами переробки нафти та кам'яного вугілля, радіоактивними речовинами, з різними видами іонізуючих та ультрафіолетових випромінювань, у тому числі сільськогосподарські роботи і роботи на риболовецьких судах
2. Пухлини порожнини рота, органів дихання	C04 C32 - C34	сполуки нікелю, хрому, арсену, заліза (гематит), кам'яновугільні смоли, бензопірин, радон, пил радіоактивних руд та пил з адсорбованими на ньому вуглеводнями, поліароматичні вуглеводні, азбест та азбестовмісний пил	роботи, пов'язані з одержанням та застосуванням сполук нікелю, миш'яку, хрому, заліза, геологічна розвідка, добування і переробка радіоактивних руд, азбесту та матеріалів, що містять азбест; роботи, пов'язані з одержанням штучного гранату та виробів з нього, асфальтування тощо
3. Мезотеліома	C45	азбест та азбестовмісний пил	роботи, пов'язані із застосуванням азбесту та матеріалів, що містять азбест
4. Пухлини печінки	C22	вінілхлорид, арсен, залізо, контакт з радіоактивними речовинами, тропними до тканини печінки (полоній, торій, плутоній тощо)	роботи з вінілхлоридом; на радіохімічних виробництвах тощо
5. Рак шлунка	C16	шестивалентні сполуки хрому, миш'як, нікель, азбест	виробництво сполук хрому, миш'яку, нікелю, гальванічні роботи, шкіряне виробництво тощо роботи, пов'язані із застосуванням азбесту та матеріалів, що містять азбест
6. Лейкози	C91 - C96	бензол, вплив різних видів іонізуючої радіації	роботи з бензолом і джерелами іонізуючих випромінювань

7. Неходжкінські лімфоми	C83	тривалий контакт з радіоактивними речовинами	роботи з джерелами іонізуючих випромінювань, у тому числі в медичній практиці
8. Пухлини сечового міхура	C67	аміни бензолного і нафталінового рядів (бензидин, діазидин, нафтиламін тощо), радіоактивний цезій	роботи в різних галузях промисловості з амінами бензолного і нафталінового рядів (бензидин, діазидин, нафтиламін тощо), радіоактивним цезієм
9. Пухлини кісток	C40	тривалий контакт з остеотропними радіоактивними речовинами (радій, стронцій, плутоній)	роботи на радіохімічних виробництвах, у радіологічних і радіохімічних лабораторіях

Затверджено постановою
Кабінету Міністрів України
від 23 травня 2001 р. № 559. Із змінами

Розділ 14 ПЕРЕЛІК ПРОФЕСІЙ, ВИРОБНИЦТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ, ПРАЦІВНИКИ ЯКИХ ПІДЛЯГАЮТЬ ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПРОФІЛАКТИЧНИМ МЕДИЧНИМ ОГЛЯДАМ

1. Харчова та переробна промисловість (крім працівників підприємств з виробництва дріжджів, олії, сушених овочів, солі, молочної кислоти, фасування чаю, кави; млинів, крупорушок, зернохосовищ, елеваторів; крохмалепатокових, соледобувних, спиртових, лікєро-горілочаних підприємств; складів зерна, борошна, круп)

Працівники адміністрації, які мають доступ у виробничі цехи, складські приміщення, холодильники, експедиції, виробничі лабораторії

Технологи, начальники цехів

Працівники лабораторій та заквасного відділення

Працівники складів, холодильників

Персонал, який має обладнання, готує мийні засоби та дезінфекційні розчини

Медичний персонал

Прибиральники приміщень

Слюсарі, електромонтери та інші працівники, зайняті ремонтними роботами у виробничих та складських приміщеннях

Вантажники

Водії, зайняті транспортуванням харчової продукції (на всіх видах транспорту)

Працівники пунктів приймання сирого молока

Працівники кремєво-кондитерських виробництв, цехів

Працівники цехів виробництва дитячого харчування
Працівники цехів виробництва морозива, десертів
Працівники цехів фасування продукції молокопереробної, м'ясопереробної та рибопереробної промисловості, іншої готової до споживання продукції

Працівники цехів виробництва кулінарної продукції

Працівники інших виробничих цехів виробництва харчових продуктів

2.[Розділ 2 виключено згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 720 від 02.06.2004 р.]

3.Підприємства продовольчої торгівлі, в тому числі дрібнороздрібної, а також ті, що розташовані на території ринків

Адміністрація (крім осіб, що не мають контакту з продукцією, яка зберігається та реалізується)

Продавці

Працівники складів, холодильників, експедитори Персонал, який має обладнання, та прибиральники приміщень Слюсарі, електромонтери та інші працівники, зайняті ремонтом торговельного та холодильного обладнання

4.Ринки

Адміністрація та персонал продовольчих ринків (крім осіб, що не мають контакту з продукцією, яка зберігається та реалізується)

Продавці молокопродуктів та готової до вживання харчової продукції власного виробництва, товарів дитячого асортименту

Продавці, що реалізують на ринках харчові продукти промислового виробництва

Працівники продовольчих складів, холодильників

Слюсарі, електромонтери та інші працівники, зайняті ремонтом торговельного та холодильного обладнання

5.Підприємства громадського харчування

Адміністрація

Завідуючі виробництвом

Технологи

Кухарі та кухонні працівники

Кондитери

Офіціанти

Робітники кетерингів та цехів бортового харчування на авіатранспорті

Працівники відділів бортового харчування авіакомпаній

Водії автоліфтів

Шипчандлери

Працівники вагонів-ресторанів, камбузів

Працівники складів, холодильників

Персонал, який має обладнання, та прибиральники приміщень

Слюсарі, електромонтери та працівники, зайняті ремонтними роботами у виробничих та складських приміщеннях

Працівники, що мають доступ до миття обладнання, посуду, інвентарю (бригади з обслуговування підприємств з проведення прибирання, миття та дезінфекційних робіт), і працівники, що тимчасово залучаються до роботи на харчових об'єктах

6. Навчальні заклади, крім вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації

Керівники, їх заступники

Педагогічні працівники

Медичний персонал

Працівники харчоблоків

Спеціалісти, що беруть участь у навчально-виховному процесі

Технічний персонал

Учні перед проходженням виробничої практики на об'єктах, працівники яких підлягають обов'язковому профілактичному медичному огляду

10. Вищі навчальні заклади III-IV рівнів акредитації

Студенти перед початком проходження виробничої практики на об'єктах, працівники яких підлягають обов'язковому профілактичному медичному огляду

11. Притулки для неповнолітніх

Адміністрація

Викладачі, вчителі, вихователі

Медичний персонал

Працівники харчоблоків

Інший педагогічний і технічний персонал

12. Оздоровчі заклади для дітей з цілорічним та сезонним перебуванням

Адміністративно-господарський персонал

Педагогічний персонал

Медичний персонал Працівники харчоблоків

Обслуговуючий персонал

13. Лікувально-профілактичні заклади для дорослих (санаторії, будинки відпочинку, пансіонати, будинки-інтернати)

Адміністрація

Вихователі, помічники вихователів

Медичний персонал (лікарі, середній та молодший медичний персонал) Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень

Працівники харчоблоків, їдалень та роздавальних пунктів

Працівники дитячих молочних кухонь

14. Пологові будинки (відділення), дитячі лікарні (відділення), відділення патології новонароджених, недоношених

Адміністрація

Медичні працівники (лікарі, середній та молодший медичний персонал)

Працівники харчоблоків, їдалень та роздавальних пунктів

Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень
15.Пральні, приймальні пункти білизни, хімчистки
Приймальники
Пральники, прасувальники
16.Перукарні, косметичні та масажні кабінети, кабінети татуажу,
салони пірсингу та візажу
Працівники адміністрації, які безпосередньо займаються обслуговуванням відвідувачів
Перукарі
Манікюрниці
Педикюрниці
Косметики
Масажисти
Візажисти
Працівники, що виконують татуаж і пірсинг
Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень
17.Лазні, сауни
Адміністрація
Робітники з обслуговування лазень, саун, душових, у тому числі
масажисти
Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень
18.Готелі
Адміністрація, що бере участь у процесі обслуговування
Чергові
Покоївки
Кастелянки
Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень
19.Гуртожитки
Адміністрація
Вихователі
Кастелянки
Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень
20.Спортивно-оздоровчі комплекси
Адміністрація
Тренери
Інструктори
Медичний персонал
Працівники басейнів та лікувальних ванн
Інженери
Техніки
Прибиральники
Обслуговуючий персонал
21.Заклади культури (театри, цирки, клуби, будинки культури тощо)
Гримери

Костюмери
Працівники, що безпосередньо займаються обслуговуванням відвідувачів

22. Розважальні заклади

Обслуговуючий персонал

Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень

23. Підприємства фармацевтичної промисловості

Працівники адміністрації, які мають доступ у виробничі цехи, складські приміщення, виробничі лабораторії

Фасувальники

Гранулювальники

Оператори

Приймальники

Апаратники

Провізори

Інженери

Техніки

Таблетувальники

Технічний персонал, у тому числі прибиральники приміщень

23. Аптеки та їх структурні підрозділи

Працівники, зайняті виробництвом, фасуванням та реалізацією лікарських засобів

24. Підприємства та об'єкти водопостачання і каналізації
Працівники, безпосередньо причетні до водопостачання, збору та очищення стічних вод, у тому числі на суднах, у залізничних вагонах, на літаках

25. Метрополітен

Контролери

Прибиральники рухомого складу та приміщень метрополітену

26. Транспортно-дорожній комплекс

а) автомобільні, залізничні, морські та річкові вокзали, аеропорти, аеродроми, морські та річкові порти, кемпінги, мотелі

Працівники місць відпочинку локомотивних бригад, водії автобусів, члени екіпажів повітряних, морських та річкових суден

Прибиральники приміщень вокзалів, портів та автостанцій

Працівники кімнат відпочинку пасажирів на вокзалах, у портах та на автостанціях

Працівники кімнат матері і дитини вокзалів, портів та автостанцій

Мийники літальних апаратів

Працівники з приймання та видачі вантажу

б) рухомий склад авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового транспорту

Начальники пасажирських поїздів, провідники, інші працівники поїзних бригад

Бортпровідники всіх видів транспорту
Працівники пунктів, які безпосередньо пов'язані з підготовкою пасажирських поїздів до рейсу
Працівники рефрижераторних поїздів та секцій
Касири, контролери всіх видів пасажирського транспорту
Працівники, зайняті транспортуванням харчової продукції (на всіх видах транспорту-авіаційному, автомобільному, залізничному, морському і річковому), у тому числі вантажники

27.Рибне господарство
Члени екіпажів суден
Рибалки на внутрішніх та закритих водоймах
Рибалки, які займаються прибережним ловом
Працівники рибоприймальних пунктів

28. Суб'єкти господарювання, що займаються розведенням, вирощуванням і реалізацією тварин
Тваринники
Працівники тваринницьких ферм
Працівники цехів виготовлення кормів
Оператори машинного доїння
Оператори штучного запліднення тварин
Доярки (дояри)

29. Приватні послуги удома
Репетитори, гувернантки, доглядальниці, прибиральниці, кухарі, манікюрниці, педикюрниці, масажисти

Навчальне видання

Укладачі: В.І. Кириченко, О.В. Кобилянський

Організація охорони праці

Довідник

Оригінал-макет підготовлено Кобилянським О.В.,
Кобилянським Є.О.

Підписано до друку 01.07.2006 р. Формат 29,7x42^{1/4}
Гарнітура Times New Roman
Папір офсетний Друк різнографічний
Наклад 100 прим.